

President eller parlament?

*En studie av presidentstyrers effekt på
demokratisk kvalitet*

Knut Jervell Steinfeld

Masteroppgave i statsvitenskap

UNIVERSITETET I OSLO

16.05.2012

© Knut Jervell Steinfeld

2012

President eller parlament?

Knut Jervell Steinfeld

<http://www.duo.uio.no/>

Trykk: Reprosentralen, Universitetet i Oslo

Sammendrag

At antallet demokratier i verden har økt, er velkjent (Huntington 1991; Geddes 1999). Mindre kjent er det at stadig flere av de nye demokratiene er presidentstyrer. Samtidig som nye demokratier ofte er presidentstyrer, viser mye tidligere forskning at presidentstyrer har vært mindre forenlig med ulike dimensjoner av demokrati (se f. eks. Riggs 1988; Linz 1990; Lijphart 1992; Gerring 2009).

I denne studien undersøkes effekten av presidentstyre på demokratisk kvalitet. Studien er kvantitativ, og statene som er inkludert er demokratier. Demokratisk kvalitet forstås som hvilken grad styrene realiseres sitt potensial som folkestyre. I så måte baserer studien seg på en substansiell demokrati-forståelse (Dahl 1971; Beetham 1999).

Studien tar for seg tre forhold: Jeg undersøker hvorvidt presidentstyre har en negativ effekt på demokratisk kvalitet, og hvorvidt denne effekten skyldes styret som sådan, eller om det kan forklares av underliggende determinanter. I tillegg undersøkes det om det er under spesielle konstitusjonelle forhold at presidentstyrer er mer eller mindre forenlig med demokratisk kvalitet.

Et høyt antall presidentstyrer er etablert i stater der forutsetningene for å etablere kvalitetsdemokratier er svake. Skillene mellom styreformene overlapper med kulturelle, økonomiske, geografiske og økonomiske skiller som igjen påvirker demokratisk kvalitet. Det kan derfor tenkes at en effekt av presidentialisme reflekterer bakenforliggende årsaker. På to vis forsøker jeg å isolere effekten av presidentialisme. Først forsøker kontrollere for klassiske forklaringer for demokratisering som også korrelerer med styreform. Deretter forsøker jeg å omgå dette problemet ved å behandle styreform som en endogen variabel, som både påvirker demokratisk kvalitet og som påvirkes av demokratisk kvalitet.

Jeg finner at presidentialisme i seg selv har en negativ effekt på demokratisk kvalitet. Under noen konstitusjonelle omstendigheter presidentstyrer synes å være mindre forenlig med demokratisk kvalitet. I et parlamentarisk styre er

det ilagt begrensninger på utøvende makt, ettersom utøvende makt sitter på lovgivende makts nåde. I presidentstyrer er det en langt større variasjon i begrensningene på utøvende makt (Shugart og Carey 1992; O'Donnel 1995; Van de Walle 2003). Dette er en medvirkende årsak til presidentstyrers negative effekt på demokratisk kvalitet.

Forord

Å skrive en masteroppgave har vært en krevende, men enormt lærerik prosess. Det er en del personer jeg ville takke for hjelp i forbindelse med denne prosessen.

Først og fremst vil jeg takke min veileder Carl Henrik Knutsen for god oppfølging gjennom hele det siste året. Knutsen har vært til uvurderlig hjelp, med gode innspill og en god porsjon tålmodighet. Jeg ønsker også å takke Håvard Hegre, Håvard Nygård og Elin Haugsgjerd Allern som har ledet seminarer jeg har deltatt på. Mine medstudentene fortjener en stor takk. De to årene på Blindern har vært preget av et veldig godt sosialt og faglig miljø. Av medstudenter fortjener Jon Martin Sjøvold og Johan Martin Hindrum en ekstra takk for å ha lest oppgaven og kommet med gode innspill. Til slutt vil jeg takke mine foreldre, Herman Jervell og Torill Steinfeld.

Alle feil i oppgaven er mine egne.

Dersom noen ønsker datasettet eller kodene for modellene som er brukt i denne oppgaven kan jeg kontaktes på knut.steinfeld@gmail.com.

Oppgaven er skrevet i tilknytning til prosjektet *Conceptualization and Measurement of Democracy* (NFR prosjekt 204454/V10, se <http://www.sv.uio.no/isv/forskning/prosjekter/conceptualization-and-measurement-democracy/index.html>)

Antall ord: 34 207

Innhold

1 Innledning	3
1.1 Studiens struktur	7
1.2 Hovedresultater	9
2 Begrepsavklaring	11
2.1 Definisjoner av demokrati	11
2.1.1 Institusjonelt demokrati	13
2.1.2 Substansielt demokrati	14
2.1.3 Hva er demokratisk kvalitet?	16
2.2 Skillet mellom presidentialisme og parlamentarisme	18
2.3 Oppsummering	20
3 Teori	21
3.1 Direkte effekter	22
3.1.1 Linz' argument	22
3.1.2 Personifiseringen av makt	23
3.1.3 Oppsummering av direkte effekter	25
3.2 Interaksjonseffekter	26
3.2.1 Sterke presidenter og svake nasjonalforsamlinger	26
3.2.2 Styreform og antall partier	28
3.3 Alternative forklaringer	33
3.3.1 Geografiske forskjeller	34
3.3.2 Kulturelle forskjeller	35
3.3.3 Historiske forskjeller	36

3.3.4 Oppsummering av alternative forklaringer	40
3.4 Oppsummering	40
4 Forskningsdesign	43
4.1 Statistisk analyse	43
4.1.1 OLS med panelkorrigerede standardestimater	44
4.1.2 Endogenitet og utelatt variabelskjevhet	45
4.2 Operasjonaliseringer	51
4.2.1 Datasett og analyseenhet	51
4.2.2 Avhengig variabel: demokratisk kvalitet	51
4.2.3 Uavhengig variabel: styreform	57
4.2.4 Andre variabler	58
4.2.5 Deskriptiv statistikk	63
4.2.6 Manglende verdier	64
4.2.7 Grunnmodellen	65
5 Analyse	69
5.1 Om analysene	69
5.2 Deskriptiv statistikk	70
5.3 Effekt av presidentialisme	73
5.3.1 Modeller med styreform som endogen variabel	76
5.4 Interaksjonseffekter	79
5.5 Robusthetstester	84
5.5.1 Modellspesifikasjoner	85
5.5.2 Alternativ avhengig variabel	88
5.5.3 Estimering med rangert probit	90
6 Konklusjon	93
A Utfyllende informasjon	115
A.1 Freedom in the World: Civil Liberties Checklist	115

Figurer

1.1	Styreformer blant verdens demokratier	5
1.2	Prosentandelen styrer blant verdens demokratier	5
3.1	Styreformer blant verdens demokratier, i år 2000.	34
5.1	Begrensninger på utøvenes makt, og sivile friheter	81
5.2	Antall partier, og sivile friheter	83

Tabeller

4.1	Frekvensfordeling: sivile rettigheter blant demokratier	55
4.2	Frekvensfordeling: styreform	58
4.3	Deskriptiv statistikk	64
4.4	Deskriptiv statistikk etter imputering	66
5.1	Frekvensfordeling: sivile rettigheter	70
5.2	Demokratiske styrer som har etterfulgt et militærdiktatur	71
5.3	Styreformer blant tidligere kolonier	72
5.4	OLS-PCSE	74
5.5	RE2SLS	78
5.6	OLS PCSE/ RE2SLS	80
A.1	Land som inngår i hovedanalysene	117

A.2	Demokratier som har byttet styreform	118
B.1	Tabeller referert til avsnitt 5.5.1	120
B.2	Tabeller referert til avsnitt 5.5.1fortsetter	121
B.3	Tabeller referert til avsnitt 5.5.1 –interaksjonseffekter	122
B.4	Alternativ avhengig variabel	123
B.5	Rangert probit	123
B.6	Sensitivitetsanalyse	124

Kapittel 1

Innledning

Formålet med denne studien er å undersøke effekten av presidentialisme på demokratisk kvalitet.¹ Demokratier kan organiseres på forskjellig vis. I denne studien klassifiseres de etter en helt sentral institusjonell forskjell: forholdet mellom utøvende og lovgivende makt. Som Montesquieu argumenterte for i sitt klassiske verk om lovenes "ånd", *De l'esprit des lois*, er et styre der lovgivende og utøvende makt er forent i samme person eller institusjon, uforenlig med frihet.

When the legislative and executive powers are united in the same person, or in the same body of magistrates, there can be no liberty; because apprehensions may arise, lest the same monarch or senate should enact tyrannical laws, to execute them in a tyrannical manner – Charles-Louis de Montesquieu (2000 [1748]: 420)

Innsikten om at lovgivende og utøvende makt ikke må forenes, er et viktig utgangspunkt for hvordan moderne demokratier er konstruert. Demokratier kan deles inn etter to styreformer: parlamentarisk styre og presidentstyre. En mellomting er styrene Duverger (1980) døpte semipresidentstyrer. I parlamentariske styrer står utøvende makt til ansvar ovenfor lovgivende makt, og lovgivende makt kan avsette utøvende makt. Mens Montesquieu argumenterer for at statsmakten ikke må utøves av samme person eller

¹Presidentialisme er ikke et ord i *Bokmålsordboka*, men det er skrevet på det viset i offentlige dokumenter, blant annet på regjeringen.no.

institusjon, utvides dette prinsippet av James Madison i *Federalist Papers* (1987 [1788]), artikkelserien der han, Hamilton og Jay argumenterte for ratifiseringen av USAs konstitusjon. For Madison er det sentralt at statsmaktene er atskilt ved at de er utnevnt uavhengig av hverandre.

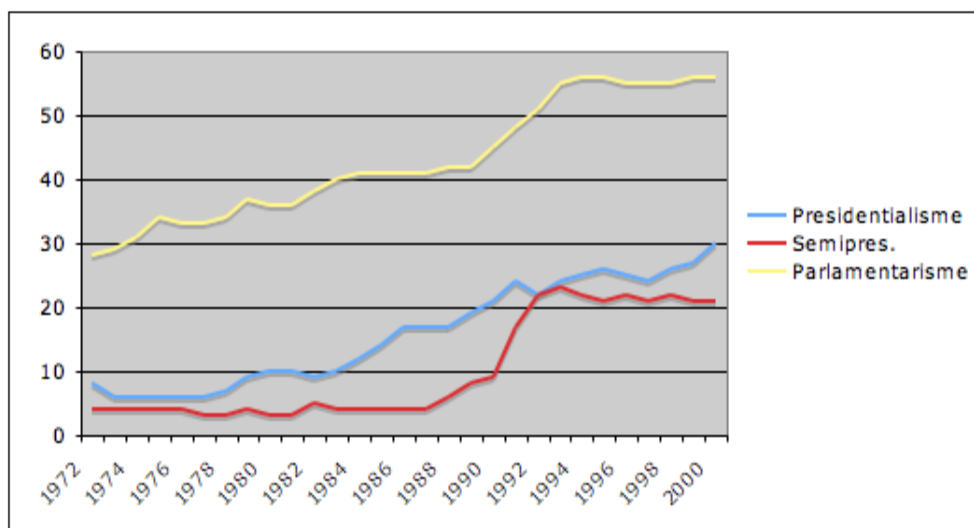
In order to lay a due foundation for that separate and distinct exercise of the different powers of government, which to a certain extent, is admitted on all hands to be essential to the preservation of liberty, it is evident that each department should have a will of its own: and consequently should be so constituted that the members of each should have as little agency as possible in the appointment of the members of the others – James Madison (1987 [1788]: 309)

Men statsmaktenes kan likevel ikke være helt uavhengig av hverandre. Dette er ifølge Madison heller ikke ønskelig (ibid: 318). Myndighetsområdene overlapper, og overlappingen sikrer at en statsmakt ikke misbruker egen makt. I et parlamentarisk styre derimot er ikke valget av statsmaktene uavhengig av hverandre, og utøvende makt sitter på lovgivende makts nåde. Walter Bagehot beskrev i 1867 forskjellen mellom det britiske parlamentariske styret og amerikanske presidentstyret på følgende vis:

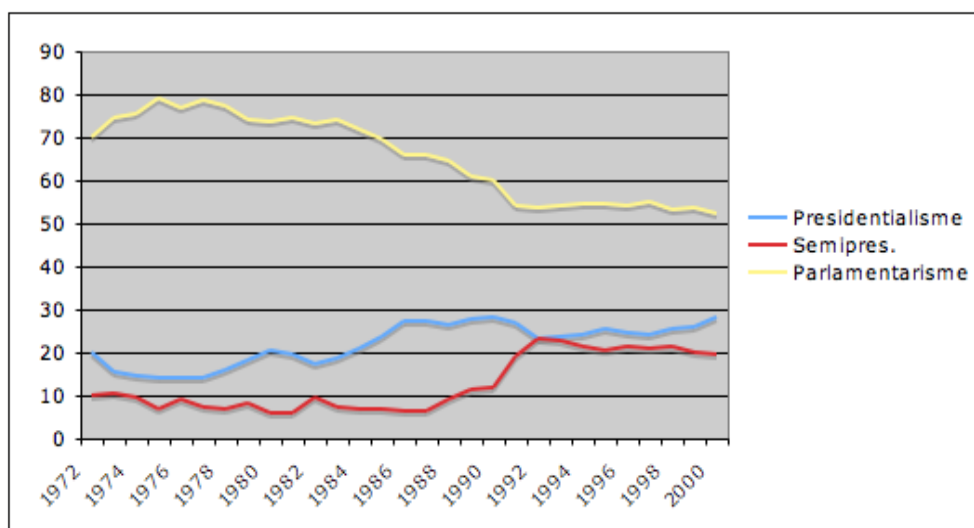
[T]he President is elected from the people by one process, and the House of Representatives by another. The independence of the legislative and executive powers is the specific quality of the Presidential Government, just as the fusion and combination is the precise principle of Cabinet Government – Walter Bagehot (1963 [1867]: 14).

Hvilke effekter styreformer kan få, har vært omdiskutert, ikke minst i nyere tid, men selve debatten er gammel. For eksempel argumenterte Woodrow Wilson i 1880, lenge før han ble president, for at USA burde innføre parlamentarisme. Også under andre verdenskrig var det en akademisk diskusjon om styreformenes kvaliteter (se f. eks. Hazlitt 1942; Price 1943;

Laski 1944). Denne studien vil imidlertid primært basere seg på forskning og debatt fra de siste tiårene. I nyere tid er presidentialisme kritisert i akademia (se f. eks Riggs 1988; Linz 1990a; Lijphart 1992; Gerring 2008). Samtidig etablerer stadig flere stater demokratiske institusjoner, og stadig flere av de nye demokratiene har et presidentstyre, noe som fremgår i figur 1.1 og 1.2.

Figur 1.1: Styreformer blant verdens demokratier

Figur 1.2: Prosentandelen styrer blant verdens demokratier

Figurene viser antall og andel presidentstyre, semipresidentstyre og parlamentariske styre blant verdens demokratier, fra 1972 til 2000. Kriteriene for demokratiske minstekrav er hentet fra Alvarez m. fl. (1996). Dette

diskuteres i kapittel 2 og 4. Huntington (1991) regner "Nellikrevolusjonen" i Portugal i 1974 som starten på den tredje demokratiseringsbølgen. Siden den gang har frigjorte kolonier etablert mer eller mindre velfungerende demokratier. I Øst-Europa har tidligere Sovjet-stater etablert demokratiske institusjoner, og våren 2011 viste at lignende prosesser kan skje i Midtøsten og Nord-Afrika. I figur 1.1 ser vi at det i løpet av tidsrommet 1972–2000 har blitt stadig flere stater som innfrir demokratiske minstekrav. Spesielt i løpet av de første årene på 90-tallet ble det etablert mange demokratier. Dette skyldes oppløsningen av Sovjetunionen, løsrivelse fra Jugoslavia og demokratisering i Afrika. Figur 1.2 viser prosentandelene til de aktuelle styreformene, i samme tidsrom. På 70-tallet var nesten 80 prosent av verdens demokratier parlamentariske, men i 2000 var andelen sunket til litt over 50 prosent. I løpet av den tidsperioden har antallet demokratier med presidentstyre økt fra 8 til 29.

Problemstillingen i denne oppgaven omhandler forholdet mellom presidentialisme og demokratisk kvalitet. På sett og vis går jeg tilbake til debattens grunnspørsmål– hva slags styre er forenlig med innbyggernes frihet? Begrepet demokratisk kvalitet viser til demokratier med institusjoner som sikrer borgernes frihet, politisk likhet og innflytelse, egenskaper som muliggjør borgernes bestemmelse over kollektive avgjørelser (Beetham 1994: 28; Diamond og Morlino 2005: XI). Disse egenskapene viser i hvilken grad demokratiet realiserer sitt potensial som folkestyre. Dette utdypes i kapittel 2. Montesquieu argumenterte, som tidligere nevnt, for at frihet ikke var mulig når lovgivende og dømmende makt forenes i samme person eller institusjon. Madison utvidet dette argumentet til at borgernes frihet best realiseres når statsmaktene er så lite avhengige hverandre som mulig. Det vil si at gjensidige relasjoner kun er nødvendig for å holde hverandre på plass. Min hovedhypotese er at en markant atskillelse av utøvende og lovgivende makt, slik den atskilles i et presidentstyre, ikke er mest forenlig med borgernes frihet. Jeg forventer at presidentialisme har en negativ effekt på demokratisk kvalitet, sammenlignet med parlamentariske styrever, hvor utøvende makt er avhengig av lovgivende makts tillit.

En stor utfordring når effekten av styreformer undersøkes, er å finne ut om effekter skyldes styreformen i seg selv. Det er ønskelig å isolere effekten av styreform og ikke inkludere støy. Med støy menes egenskaper som påvirker demokratisk kvalitet, men ikke skyldes styreformen. Mange presidentstyret er etablert i stater der grobunnen for kvalitetsdemokratier er dårlig. Økonomiske, kulturelle, historiske og geografiske forhold er både korrelert med styreform og demokratisk kvalitet, og kan gjøre eventuelle spuriøse sammenhenger statistisk signifikante. For eksempel påvirker arv fra kolonitiden forutsetningene for å etablere kvalitetsdemokratier og er systematisk korrelert med valg av styreform (Emerson 1960). En annen systematisk forskjell er regionale forskjeller. I Vest-Europa finnes det ikke et eneste presidentstyre, mens det i Latin-Amerika ikke finnes et eneste parlamentarisk styre. Og ingen stater der over halvparten av befolkningen er protestanter, har presidentstyret. Dette er forhold som er forventet å både korrelerer med styreform og demokratisk kvalitet. Jeg vil hevde at hvilken styreform en stat etablerer, er betinget av historie, kultur, geografi og andre egenskaper som igjen påvirker demokratisk kvalitet. At styreform ikke er betinget uavhengig av demokratisk kvalitet, forsøker jeg å løse på to vis. For det første inkluderes en rekke kontrollvariabler for å kontrollere for de underliggende determinantene. En annen måte jeg forholder meg til dette problemet på, er ved å behandle styreform som en endogen variabel, som både påvirker og påvirkes av demokratisk kvalitet. Dette innebærer instrumentelle estimeringsmetoder, noe som tidligere er gjort av Persson og Tabellini (2003) i deres undersøkelser av styreformers effekt på økonomi. I faglitteraturen om styreformers effekt på demokrati, har jeg ikke funnet eksempler på at dette er tidligere gjort.

1.1 Studiens struktur

Studien er disponert på følgende vis: I kapittel 2 avklares de viktigste begrepene som benyttes i studien: demokratisk kvalitet og presidentialisme. Jeg argumenter for et vidt demokratibegrep, der egenskaper som faller utenfor

det politiske systemet, inkluderes (se f. eks. Dahl 1971; Beetham 1994). En substansiell demokratiforståelse innebærer at demokratier kan rangeres etter kvalitet. Som før nevnt, viser demokratisk kvalitet i denne studien til demokratier med institusjoner som sikrer borgerne frihet, politisk likhet og innflytelse.

Kapittel 3 presenterer det teoretiske rammeverket for oppgaven. Når jeg drøfter korrelasjoner mellom styreform og demokrati, deler jeg forklaringene inn i tre grupper: *direkte effekter*, *interaksjonseffekter* og *alternative forklaringer*. Direkte effekter viser til egenskaper som inngår i definisjonen av styreformen. For et presidentstyre er dette en direktevalgt president, som er valgt for en fastsatt tidsperiode og ikke kan avsettes av kongressen. I tillegg til direkte effekter kan eksterne forhold påvirke effekten av presidentialisme. Dette er egenskaper som ikke inngår i definisjonen av styreformen, men som, i samspill med presidentialisme, kan ha en effekt på demokratisk kvalitet. Det er to interaksjonseffekter som undersøkes i denne studien: de angår omfang av og variasjon med hensyn til maktbegrensninger, og antall partier i lovgivende forsamling. Få og svake begrensninger på utøvende makt er forventet å være ekstra problematisk i presidentstyrer. I parlamentariske styrer inngår en del begrensninger på den utøvende makt i selve styreformen, men i presidentstyrer vil begrensningene være langt mer varierende. Derfor har begrensninger på utøvende makt, i samspill med presidentialisme, en positiv effekt på demokratisk kvalitet. Det argumenteres også for at et høyere antall partier i den lovgivende forsamling i presidentstyrer, kan være ekstra problematisk. Flere partier i den lovgivende forsamling innebærer at presidenten oftere kan få flertallet mot seg, samtidig som vedkommende ikke kan avsettes. Dette kan føre til lite effektiv styring, og det kan utløse konflikt mellom statsmaktene. Den tredje typen forklaringer jeg argumenterer for, er alternative forklaringer. Som tidligere nevnt, har mange stater, der forutsetningene for å etablere kvalitetsdemokratier er dårlige, etablert presidentstyrer. Dette er effekter som ikke nødvendigvis skyldes styreformen.

I kapittel 4 presenteres den statistiske metodologien og datamaterialet

som benyttes i hovedanalysene. Metodene som brukes for hovedanalysene, er minste kvadratsums metode, med panelkorrigerede standardfeil (OLS PCSE) og to trinns minste kvadratsums metode, med tilfeldige effekter (RE2SLS).² Som indikator for demokratisk kvalitet argumenterer jeg for at Freedom House' indeks for sivile friheter er tilfredsstillende.

I kapittel 5 presenteres studiens resultater. Dette gjelder både hovedanalysene og undersøkelser av hovedresultatenes robusthet. Tidsserien som undersøkes i hovedanalysene, er fra 1972 til 2000, og inneholder informasjon om 115 stater.

1.2 Hovedresultater

I analysene finner jeg at presidentialisme har en negativ effekt på demokratisk kvalitet. Dette er også tilfelle når det kontrolleres for statenes forutsetninger for å etablere kvalitetsdemokratier. Effekten av presidentialisme er heller ikke drevet av at styreform er endogent. Resultatet synes å være robust for modellspesifikasjoner, men ved andre alternative mål for demokratisk kvalitet gir ikke resultatene like klare resultater. Effekten av presidentialisme er også signifikant når interaksjonseffektene undersøkes. Dette viser at egenskaper ved presidentialisme i seg selv trolig har en negativ effekt på demokratisk kvalitet.

Under noen omstendigheter synes presidentstyre å være mindre forenlig med demokratisk kvalitet. De konstitusjonelle begrensningene på utøvende makt er ekstra viktige i presidentstyret. I et parlamentarisk styre er en viss grad av begrensninger på utøvende makt institusjonelt garantert, ettersom flertallet i parlamentet kan avsette regjeringen. Dette er ikke tilfellet i presidentstyre. I Madisons omtale av den amerikanske konstitusjonen redegjør han for viktigheten av at statsmaktene kan blokkere hverandre. Dette er ikke tilfelle i alle presidentstyret. Det er stor varians i graden av konstitusjonelle begrensninger på presidenter, og jeg finner støtte for at et

²Jeg bruker de engelske forkortelsene, ettersom de er mest brukt i faglitteraturen.

samspill mellom presidentialisme og begrensninger på utøvende makt har en positiv effekt på demokratisk kvalitet. Viktigheten av begrensninger på utøvende makt synes å være ekstra viktig i presidentstyrer, sammenlignet med parlamentariske styrer. Det andre samspillet som undersøkes, er mellom presidentialisme og høyere antall partier i nasjonalforsamlingen. Den samspillseffekten finner jeg lite empirisk støtte for.

Staters styreform er generelt stabile, og kun et fåtall stater har skiftet det konstitusjonelle rammeverket for hvordan utøvende makt velges. Ettersom endring av styreform innebærer store transaksjonskostnader, er det ikke grunnlag for å fastslå, på bakgrunn av denne studiens resultater, at en endring av styreform, vekk fra presidentialisme, har en positiv effekt på demokratisk kvalitet. Men når en stat, tidlig i en demokratiseringsfase, legger de konstitusjonelle rammene for hvordan utøvende makt velges, forventes det imidlertid noe lavere demokratisk kvalitet dersom det etableres et presidentstyre.

Kapittel 2

Begrepsavklaring

What confuses the mind most is the use we make of these words: democracy, democratic institutions, democratic government. As long as we do not succeed in defining them clearly and agreeing on the definition, we will live in an inextricable confusion of ideas, to the great profit of demagogues and despots – Alexis de Tocqueville (2001 [1856]: 162–163)

I denne studien undersøkes effekten av presidentialisme på demokratisk kvalitet. Dette er begrep jeg vil redegjøre for, i dette kapitlet. I første del vurderes det først hvordan demokratier kan defineres, og deretter redegjøres det for de to mest innflytelsesrike tradisjonene for å definere moderne demokratier: institusjonelle og substansielle demokratiforståelser. Ut fra en substansiell demokratiforståelse redegjøres det for hvordan demokratisk kvalitet oppfattes i denne oppgaven. I andre del defineres styreformene, og det vises hva som karakteriserer styrene, og hva som skiller dem fra hverandre.

2.1 Definisjoner av demokrati

Utleidingen av en demokratidefinisjon er knyttet til tidligere teori, men det er også en åpen fleksibel prosess, der valg må tas (Kaplan 1964: 51–53). Gallie (1955: 184–185) omtaler demokrati, i likhet med kunst og godhet, som et essensielt utfordret konsept. Dette innebærer at det ikke

bare er én konsensus om hva konseptet innebærer. Ved å undersøke tidligere definisjoner finner man noen fellesnevner, men til slutt må man velge hvilke komponenter som inkluderes og ekskluderes i definisjonen. Et eksempel er Schumpeters demokratidefinisjon, som utelater velgernes felles gode som en del av demokratiet. I 1947 fant Næss (1956) 422 ulike definisjoner av demokrati, og Collier og Levitsky (1997) har funnet 550 forskjellige adjektiv som er brukt for å kategorisere demokratityper. Én måte å kategorisere demokratier på, er å dele definisjonene inn i en trikotomi etter hva dens intensjon er: (i) normative definisjoner, (ii) deskriptive definisjoner og (iii) definisjoner som kondenserte karakteristika (Næss 1956). Normative definisjoner indikerer hvilket innhold et uttrykk burde ha. Bruksområdet vil være tydelig definert, og definisjonen kan ikke modereres eller endres. Et eksempel er Theodore Parkers definisjon fra 1850:

[A] democracy, – that is a government of all the people, by all the people, for all of the people — Theodore Parker (Næss 1956: 284).

Theodore Parker, som var sterk motstander av samtidens slaveri i USA, gir ikke en beskrivelse av et empirisk demokrati, men han gir en definisjon av demokrati som idé.

En deskriptiv definisjon forklarer hva tilfellet er og innbyr ikke, i likhet med normative definisjoner, til dialog og videreutvikling. Et norsk eksempel på en deskriptiv demokratidefinisjon ga daværende statsminister Einar Gerhardsens i 1948.

Demokrati betyr retten til fri kritikk og offentlig kontroll med statsmaktens disposisjoner. Ved frie og hemmelige valg skal folket utpeke sine representanter – Einar Gerhardsen (1948: 4):

Definisjoner som kondenserte karakteristika fremhever noen viktige egenskaper ved definiendum. Definisjonen skal være kort, og ut fra definisjonen innbys det til dialog der andre egenskaper kan inkluderes og definisjonen utvides. Et eksempel på en slik definisjon er Solons definisjon av demokrati fra 600 år f. Kr.:

The essence of democracy is to obey no master but the law – Solon
(Næss: 277).

Solons definisjon viser en viktig egenskap ved demokratiet, og det er ut fra denne egenskapen definisjonen utvides.

2.1.1 Institusjonelt demokrati

En av de vanligste måtene å karakterisere det moderne demokratiet på er å karakterisere det som et institusjonelt demokrati. En institusjonell tilnærming til demokratiet gir en deskriptiv definisjon, basert på systemets prosedyrer og institusjoner. Et av de mest sentrale bidragene i denne litteraturen er av Joseph Schumpeter (1994 [1942]: 269–284), som oppfattet demokrati som en mekanisme for å velge lederskap:

The democratic method is that institutional arrangement for arriving political decisions in which individuals acquire the power to decide by means of a competitive struggle for the people's votes –
Schumpeter (1994 [1942]: 269)

En underliggende antakelse hos ham er at folket ikke er en enhetlig rasjonell aktør med et felles gode.¹ Dette bryter med tradisjonen fra 1800-tallet. Folkets oppgave er, ifølge Schumpeter, å velge blant eliter, som styrer på deres vegne. For at konkurransen mellom eliter skal være mulig kreves: et kvalifisert lederskap i de politiske partiene, en elite som er uavhengig av det politiske lederskapet, et uavhengig byråkrati, en opposisjon og et sivilt samfunn som aksepterer de politiske spillereglene, og en politisk kultur som bygger på toleranse og kompromiss. Denne demokratiforståelsen

¹Kenneth Arrow (1951) viser i sitt "umulighetsteorem" at det ikke er mulig å utlede en felles preferansefunksjon for en gruppe av individer dersom følgende fire krav til en demokratisk gruppeavgjørelsesmetode skal oppfylles: (i) Kollektiv rasjonalitet. Mekanismen må fungere for alle mulige sammensetninger av konsistente og individuelle preferanser. (ii) Uavhengighet av irrelevante alternativer. Valg skal kun avhenge av gruppemedlemmenes preferanser mellom relevante alternativer. (iii) Pareto-prinsippet. Hvis samtlige gruppemedlemmer foretrekker A fremfor B, skal gruppen som helhet foretrekke A fremfor B. (iv) Ikke-diktatur. Enkeltpersoner skal ikke egenrådlig avgjøre gruppens preferanser.

kategoriseres som minimalistisk og eliteorientert. Det forutsetter at det finnes et minimumsnivå av rettigheter, men utover dette fokuseres det lite på befolkningens rettigheter. Det er heller ikke fokus på inkludering i de politiske prosessene utenom valg, eller på muligheten for at alle i samfunnet skal kunne oppnå politisk makt (ibid: 271–272). Senere innflytelsesrike bidrag av Lipset (1959) og Przeworski (2000) tilhører denne tradisjonen.

I denne studien sammenlignes styreformer. Ettersom presidentialisme og parlamentarisme forutsetter visse prosedyrer, som valg, samt institusjoner, er det hensiktsmessig å sammenligne stater som innfrir noen demokratiske minstekriterier. Dette er spesielt viktig ettersom mange statsledere bruker tittelen president. Av samme grunn som at det ikke er riktig å omtale Den demokratiske folkerepublikken Korea, som et demokrati, er det heller ikke riktig å definere styret til Sudans president, Omar Bashir, som et presidentstyre. De tilhører begge en annen kategori av regimer, enn for eksempel USA, Tyskland og India. For å skille demokratier fra ikke-demokratier er institusjonelle demokratidefinisjoner hensiktsmessige. Institusjonelle demokratidefinisjoner er deskriptive og vektlegger tilstedeværelsen og fraværet av egenskaper, hvilket gjør det enkelt å etablere et markant skille mellom to ulike regimer. I denne studien brukes derfor Alvarez m. fl. (1996: 14) som demokratisk minstekriterium. Følgende fire krav må innfris dersom et styre kan kalles et demokrati: (i) Lederen av regjeringen skal være folkevalgt, (ii) den lovgivende forsamlingen skal være valgt, (iii) det må være mer enn ett parti, (iv) det må være gjennomført regjeringsskifter ved valg. Stater som inngår i de empiriske analysene, er stater som innfrir disse fire kravene.

2.1.2 Substansielt demokrati

Sammenlignet med den institusjonelle tilnærmingen søker en substansiell tilnærming en utvidet forståelse av hva demokrati innebærer. Beetham (1999) argumenterer for at det er uklart hva som gjør institusjonelle krav

til demokratier demokratiske. Fremfor å se på selve institusjonene burde det heller fokuseres på de underliggende prinsippene som gjør institusjonene demokratiske. Det underliggende prinsippet, er ifølge Beetham (1999: 90–95), folkets styre over kollektive beslutninger, gjort som likeverdige borgere. Denne oppfattelsen av demokratiet minner om Robert Dahls (1971). Dahl identifiserer demokratiets nøkkelkarakterstikk som at regjeringen står i et kontinuerlig ansvarsforhold overfor velgernes preferanser. Dette skiller seg fra Schumpeter, som mener det meste folket kan gjøre, er å overlate beslutningsmakten til eliten. Hvis styret skal ha et ansvar ovenfor velgernes preferanser, forutsetter dette at deltakerne har muligheter til å formulere sine preferanser, gi uttrykk for dem og få dem avveid på likt grunnlag av staten. En befolkning som aktivt deltar i politiske prosesser, forutsetter at noen kognitive egenskaper er tilstede. For at landet skal være et fullverdig demokrati, er det nødvendig for Dahl (2000: 37–38) at innbyggerne tar del i prosessene i samfunnet. Dette krever en opplyst befolkning, dens mulighet til å sette agendaen og mulighet for effektiv deltakelse i politikken. Sammenlignet med en institusjonell demokratidefinisjon legger substansielle demokratidefinisjoner mer vekt på friheter og rettigheter. Rettigheter som ytringsfrihet, stemmerett og retten til å organisere seg er nødvendige for å avholde rettferdige valg med opposisjon. Schumpeter (1994 [1943]: 271) skriver at intet samfunn tolererer en maksimering av friheter, selv ikke ytringsfrihet og tankefrihet. Det avviker fra Beethams demokrati, som har sivile og politiske friheter som fundamentet for demokrati, og Dahl (1971: 8), som oppfatter idealdemokratiet som et fullstendig liberalisert samfunn. Mens demokrati hos Schumpeter (1994 [1942]: 269), Lipset (1959: 71) og Alvarez m. fl. (1996) er beskrevet deskriptivt, er en substansiell demokratidefinisjon normativ. For å rangere demokratier med hensyn til kvalitet er en substansiell demokratidefinisjon hensiktsmessig.

2.1.3 Hva er demokratisk kvalitet?

Mens en rigid institusjonell tilnærming til demokratiet vektlegger prosedyrer og valg som krav til demokratier, utvides demokratiforståelsen i en substansiell tilnærming. Der vektlegges også egenskaper utenfor formell politikk. I denne oppgaven oppfattes kvalitetsdemokratier som institusjoner som sikrer borgerne frihet, politisk likhet og innflytelse, egenskaper som muliggjør borgernes bestemmelse over kollektive avgjørelser (Beetham 1994: 28; Diamond og Morlino 2005: XI). Demokratisk kvalitet viser til i hvilken grad et styre realiserer sitt potensial som substansielt demokrati.²

Frihet

Menneskerettigheter inngår i demokratiets grunnlag. T. H. Marshall (1956) redegjorde for utviklingen av det britiske statsborgerskapet som en utvikling av sivile, politiske og sosiale rettigheter. Sivile friheter og politiske rettigheter er en forutsetning for et demokrati, og deres beskyttelse er nødvendig for befolkningens deltakelse. Videre er det en diskusjon om sosiale rettigheters effekt på demokratiet og dets kvalitet. Selv om det er mulig at sosiale rettigheter har en positiv effekt på utøvelsen av sivile og politiske rettigheter, vurderes demokratisk kvalitet, i denne oppgaven, ut fra sivile friheter og politiske rettigheter.³

²Uten en konsensusoppfatning om hva demokrati er, er det naturlig at det finnes mange andre oppfattelser om hva demokratisk kvalitet er. En måte å vurdere demokratisk kvalitet på, er å vurdere et styres prestasjoner. I Robert Putnams sammenligning av demokratiet i Nord- og Sør-Italia i *Making Democracy Work* (1993) regnes demokratisk kvalitet som institusjonell ytelse. Et godt demokrati er ikke bare et styre som representerer sitt folk og ivaretar deres rettigheter. Et godt styre er også et styre som får ting gjort og er effektivt. Dette er en utfallsrelatert tilnærming til styrekvalitet, som bygger på tradisjonen om statskapasitet, fra Almond og Powell (1966). Statskapasitet referer til et styres evne til å administrere sitt territorium effektivt og måler administrasjonens og institusjonenes kvalitet.

³Sosiale rettigheter omfatter retten til en minimum økonomisk velferd og trygghet, som gjør det mulig å delta i samfunnet. Sammenhengen mellom sosiale rettigheter og demokrati er omdiskutert. Først er det uenighet om det er en nødvendig del av demokratiet. Deretter er det uenighet om hvorvidt det har en positiv eller negativ påvirkning på demokratiet. Beetham (1999: 97) mener det er statens oppgave å sikre borgernes overlevelse for å sikre deres utøvelse av sivile og politiske rettigheter. Dette innebærer at staten er forpliktet til å sikre borgerne de helt grunnleggende nødvendighetene som husly, rent vann og legehjelp. Et strengt libertariansk perspektiv utelukker dette som statlig ansvar, og fokuserer på de negative effektene positive friheter som sosiale rettigheter har på sivile rettigheter (Hayek

Beetham (2005: 39–40) identifiserer de tre viktigste politiske rettighetene som: (i) retten til å stille til valg, (ii) retten til å velge ledere og (iii) retten til velge direkte dersom det forslås substansielle endringer vedrørende velgernes rettigheter. De politiske rettighetene forutsetter personlig autonomi, det vil si sivile friheter som personlig sikkerhet, tanke-, ytrings- og forsamlingsfrihet. Rettigheter og friheter kjennetegner naturligvis ikke utelukkende demokratiske samfunn. Men sammenlignet med andre regimer ivaretar demokratier disse rettighetene bedre (Dahl 2000: 50–52).

Innflytelse og likhet

Tanken om befolkningen som grunnlaget for styresmaktenes autoritet finner man tidlig i Thomas Hobbes *Leviathan* (1999 [1651]).⁴ Herskerens makt er et resultat av en "samfunnskontrakt", inngått av befolkningen, i stedet for at makten stammer fra Gud. Forståelsen av herskerens legitimitet utvides av John Locke (1999 [1689]: 403–407), som mener at samfunnskontraktens medlemmer har rett til å gjøre opprør mot illegitime styrer.

Ut fra definisjonen som tidligere er utledet, er befolkningens mulighet for medbestemmelse en indikator på demokratisk kvalitet. Innbyggernes innflytelse kan oppsummeres i tre punkter: (i) *Valg*. I et representativt demokrati velger befolkningen sine representanter som skal fremme og forsvare deres interesser. Hvilke posisjoner det avholdes valg til, og i hvilken grad de har kontroll over ikke-valgbare organer, avgjør befolkningens innflytelse. Dette gjelder om de øverste myndighetene i landet er valgt av befolkningen eller om de ikke er valgt. For eksempel er det problematisk å klassifisere Iran som et demokrati, med den begrunnelsen at presidenten er valgt, ettersom presidenten ikke er landets øverste myndighet. (ii) *Grad av inkludering*. Likhetstanken er en grunnleggende forutsetning for definisjoner av demokrati. Her inngår formell og uformell ekskludering av partier,

2007 [1944]; Nozick 1974).

⁴Selv om Thomas Hobbes *Leviathan* er et viktig bidrag til samfunnskontraktlitteraturen, er ikke regimet han skisserer et demokrati. Men *Leviathan* markerer et brudd, ettersom herskerens legitimitet springer ut av folket, i stedet for å være forankret hos Gud.

kandidater og velgere.

Politisk likhet betyr at alle statsborgere behandles som like for loven, og er likemenn i politiske prosesser.⁵ (iii) *Sivilsamfunnets autonomi fra styresmaktene*. Sivilsamfunnet oppfattes som den delen av organisert sosialt liv som er frivillig, selvgenererende, selvbergende og autonomt fra staten (Diamond m.fl 1995: 27). Sivilsamfunnet skal være autonomt i sitt forhold til staten for at medlemmene skal lære om alternativer og deres konsekvenser og formulere sine egne preferanser (Dahl 1998: 37). Sivilsamfunnets selvstendighet er også viktig for å vise staten hvor den feiler. Et autonomt sivilsamfunn er, av Sen (1981; 1999), identifisert som en hovedårsak til hvorfor demokratier ikke har opplevd sultkatastrofer i motsetning til autoritære styrer. Moore (1966) hevder at borgerklassens autonomi fra styresmaktene er en nøkkelforklaring på hvorfor Storbritannia, Frankrike og USA ble demokratier, mens Tyskland og Japan ble fascistiske diktaturer.

2.2 Skillet mellom presidentialisme og parlamentarisme

Begrepene presidentialisme og parlamentarisme dekker mange forskjellige politiske og institusjonelle formler. Likevel kan deres forskjeller generaliseres slik at de kan kategoriseres. Det er store forskjeller mellom Tysklands *Kanzlerdemokratie* og Frankrikes *gouvernement d'assemblée* fra den tredje og fjerde republikken. Likevel er det nok felles kjennetegn som gjør at de kan inngå i samme kategori. Opphavet og overlevelsen til den utøvende myndigheten skiller presidentialisme og parlamentarisme fra hverandre. I et president-

⁵Flere teoretikere har kritisert demokratiet for mangelfull politisk likhet i mulighetene til å oppnå politisk makt. En ofte gjentatt kritikk stammer fra Gaetano Mosca (1939 [1896]). Han mener det er en illusjon at det er folket som styrer. I et samfunn er det en ledende elite som får vervene, uavhengig av styresettet. Denne kritikken ble videreformulert av Vladimir Lenin (1975 [1917]: 313-351). Han argumenterte for at det representative demokratiet fungerte som et skalkeskjul for den ledende klasse, og maktrotasjonen innad i eliten lurer befolkningen til å tro at det er folket som har makten.

system er statsoverhodet direkte valgt av befolkningen⁶.

I et parlamentarisk system er regjeringens demokratiske legitimitet forankret i den folkevalgte forsamlingen, parlamentet. Folket velger representanter til parlamentet, og parlamentet velger regjeringen. Det skilles mellom positiv og negativ parlamentarisme. Positiv parlamentarisme innebærer at regjeringen må ha et eksplisitt tillitsvotum fra parlamentet for å bli innsatt. Dette er også kjent som investitur. Negativ parlamentarisme betegner parlamentariske styresett der regjeringen ikke trenger parlamentets tillit, men må unngå forsamlingens mistillit.

I et presidentstyre velges presidenten for en fastsatt periode og presidentens overlevelse er uavhengig av den lovgivende forsamlingen. Presidenten står ansvarlig ovenfor elektoratet, vedkommende velges inn av folket for en tidsperiode og kan avsettes av folket ved neste valg. I et parlamentarisk styre er regjeringen avhengig av parlamentets tillit, og ved parlamentarisk mistillit må regjeringen gå av.

En president er både regjeringsoverhode og statsoverhode. Dette skiller seg fra parlamentariske stater, der statsministeren er regjeringsoverhode, men ikke nødvendigvis statsoverhode. I konstitusjonelle monarkier er monarken statsoverhode, mens det for eksempel i Tyskland er en president, uten politisk makt, som er statsoverhode. Den utøvende makten i parlamentarismen er et kollektiv, der statsministeren er leder. Dette står i kontrast til presidentialisme der presidenten alene er den utøvende makt.

Styreformer som er en blanding av presidentialisme og parlamentarisme, omtales som semipresidentstyrer, slik Duverger (1980) omtalte den femte franske republikken. I flere andre stater finnes det både en direkte valgt president med reell makt, og en statsminister som styrer regjeringen og står ansvarlig overfor parlamentet,

⁶I noen tilfeller, som USA og Argentina før 1995, velges presidenten av et valgkollegium. Kollegiet har ingen andre politiske funksjoner enn å velge president. Derfor klassifiseres USA og andre land med valgkollegier som presidentstyrer, selv om det ikke er direktevalg.

2.3 Oppsummering

I dette kapitlet har jeg redegjort for hvordan demokrati, demokratisk kvalitet og styreformer oppfattes i denne studien. Styreformer i demokratier kan deles inn i tre: presidentialisme, semipresidentialisme og parlamentarisme. I denne studien undersøkes effekten av presidentialisme, sammenlignet med de andre. Når styreformer sammenlignes, er det hensiktsmessig å sammenligne blant stater som innfrir visse demokratiske minstekrav. Når jeg senere i oppgaven bruker betegnelsen demokrati, viser det til stater som innfrir demokratiske minstekrav. Det viser her til Alvarez m. fl. (1996). Blant stater som innfrir et demokratisk minstekriterium varierer det i hvilken grad de realiserer sitt potensial som folkestyre. Ut fra hvilken grad de realiserer dette potensialet, konseptualiseres demokratisk kvalitet.

Kapittel 3

Teori

I dette kapitlet drøftes det teoretiske rammeverket for analysen. Forhold som forklarer en sammenheng mellom presidentstyre og demokrati, deles inn i tre grupper: direkte effekter, interaksjonseffekter og alternative forklaringer. Selv om forklaringene er konkurrerende, er de ikke gjensidig utelukkende.

Direkte effekter er effekter av de egenskapene som inngår i definisjonen av presidentstyre. Dette er effekter av at presidenten er direkte valgt, at regjeringstiden er fastsatt, og at presidentens posisjon ikke avhenger av nasjonalforsamlingens tillit.

Interaksjonseffekter viser til eksterne faktorer tilknyttet styreformene, men som ikke inngår i definisjonen. De eksterne faktorene kan i samspill med presidentialisme ha en effekt på demokratisk kvalitet.

Den siste gruppen forklaringer går under samlebetegnelsen *alternative forklaringer*. Det er mulig at styreformene ikke er konstruert på et vis som påvirker demokratiets kvalitet, men at det finnes en overvekt av presidentstyrer i land der forutsetningene for velfungerende demokratier, uavhengig av styreform, er dårlige. Tilfeldige økonomiske, historiske og kulturelle forskjeller forklarer hvorfor stater er mer eller mindre demokratisert, og i ytterste konsekvens kan en slutning om parlamentariske styrers overlegenhet være spuriøs.

3.1 Direkte effekter

I denne seksjonen gjennomgår jeg mulige direkte effekter av presidentialisme på demokratisk kvalitet. Flere har funnet at presidentstyre, i seg selv, har en negativ effekt på demokrati (se f. eks. Linz 1990a; Lijphart 1992; Stepan og Skach 1992; Gerring m. fl. 2009). Dersom en fullt generaliserbar slutning om presidentialismens negative effekt på demokratisk kvalitet er reell, innebærer det at egenskaper som inngår i definisjonen av presidentialisme, har en negativ effekt på demokratisk kvalitet.

3.1.1 Linz' argument

I artikkelen "Perils of Presidentialism" argumenter Linz (1990a) for at presidentialisme, sammenlignet med parlamentarisme, øker sannsynligheten for demokratiske sammenbrudd. Hans utgangspunkt er et tankeeksperiment: hvorvidt konsolideringen av demokratiene i Latin-Amerika ville vært mer vellykket dersom statene hadde vært parlamentariske (Linz 1978: 72). Han konkluderer med at de vesentlige forskjellene mellom presidentialisme og parlamentarisme gjør at valg av styreform har vært en vesentlig årsak til svak demokratisk konsolidering i Latin-Amerika (Linz 1978; 1990a; 1990b; 1992). I Latin-Amerika har det vært problemer med å etablere stabile demokratier. I løpet av 60- og 70-årene, som Huntington (1991) karakteriserer som den andre motdemokratiseringsbølgen, opplevde blant annet Brasil (1964), Chile (1973) og Argentina (1976) demokratiske sammenbrudd. Den gjensidige uavhengigheten mellom president og kongress hindrer, ifølge Linz, effektivt styre og demokratisering. Et kjennetegn ved presidentstyrer er at både kongressen og presidenten kan påberope seg å være representanter for folkeviljen. Atskillelsen av statsmaktene er ment som tiltak for å unngå utvidelse av makten, men denne maktdelingen kan også brukes for å begrense muligheten for effektivt styre. Den doble demokratiske legitimiteten kan skape en demokratisk vranglås ("deadlock"), der utøvende og lovgivende makt er i konflikt og blokkerer hverandre. I verste tilfelle kan det føre til et

demokratisk sammenbrudd, som det gjorde i Chile 1973.

I Chile var det fra konservativt hold en frykt for at Salvador Allende, som var demokratisk valgt president, i løpet av sin regjeringsperiode ville transformere landet til en sosialistisk stat. Valget av Allende i 1970 førte til et 60 prosents fall i handelen på børsen i Santiago. Fravær av privat kapital gjorde at staten i 1970 sto for 60 prosent av all investert kapital, samtidig som staten økte sine utgifter på velferdsgoder, pensjoner og lønninger, hvilket førte til hyperinflasjon. Kort tid for militærkuppet i 1973 var den årlige inflasjonen på 323 prosent (Sigmund 1977). Dersom det fryktes at presidenten, i løpet av den resterende regjeringstiden, kan ødelegge landet, finnes det ingen måte å avsette vedkommende på innenfor det politiske regelverket. I et parlamentarisk styre vil regjeringen miste parlamentets tillit dersom det er utbredt frykt for at dens fortsatte styre vil få dramatiske konsekvenser. Presidentstyrer er uten institusjonelle mekanismer for å løse konflikter som denne. Selv om Linz' argumenter gjelder demokratiske sammenbrudd og konsolidering og ikke demokratisk kvalitet, tror jeg de har en overføringsverdi for å forklare hvorfor noen land er mer eller mindre demokratiserte.

3.1.2 Personifiseringen av makt

Hvorvidt en leder velges innad i et parti eller direkte av befolkningen, påvirker hvilke krav som stilles til lederens egenskaper. Weber (1964) skiller mellom tre typer legitim autoritet. *Legal autoritet* legitimeres gjennom formelle lover og regler. Dette er den mest effektive formen for autoritet og sikrer det best kvalifiserte lederskapet. *Tradisjonell autoritet* legitimeres av veletablerte tradisjoner og sosiale strukturer. To eksempler er den autoriteten kongelige og geistlige har. *Karismatisk autoritet* legitimeres av en persons evne til å skape lojalitet og lydighet blant de underordnede, det vil si personlige nådegaver som skiller vedkommende fra andre mennesker, i stedet for kvalifikasjoner eller arv. Ingen av autoritetstypene finnes i ren form, og de er ikke gjensidig utelukkende (Ibid 324–382).

Moderne demokratier kjennetegnes av en legal autoritet, men det kan argumenteres for at presidentstyrer i noe større grad enn parlamentariske styrer vektlegger karismatisk autoritet. Direkte valg av regjeringsoverhodet kan betraktes som mer demokratisk enn et indirekte valg, hvilket er tilfelle i parlamentariske styrer. En enklere kjede fra borger til leder er åpenbart et gode, men den enkle kjeden har noen negative konsekvenser.

Roberts (2006: 127) beskriver kjernen i populisme som karismatiske lederes politiske mobilisering av massene for å utfordre de etablerte elitene. I populismen er lederen en person fremfor en politiker, og kommunikasjonen mellom lederen og folket iscenesettes derfor som direkte og personlig. Populisme av dette slaget finner man både i parlamentariske styrer og presidentstyrer. Når karisma vektlegges ved valg, kan det være enkelte fordeler ved å "komme utenfra" politikken. Å fremheve at man står i opposisjon til elitene, er en retorikk som ofte forekommer blant populistiske politikere. Slike argumenter, knyttet til fordelene av å komme utenfra, ligger nær logikken i oligarkiets jernlov. Når en politiker har vært lenge i politikken, vil vedkommende ha distansert seg fra folket og dets ønsker. Ifølge oligarkiets jernlov vil deres meninger være institusjonaliserte (Michels 1962). En person som kommer utenfra, er derfor ikke korrumpert av politikken, og er derfor egnet til å representere folket og dets meninger. For eksempel er det bare Lyndon B. Johnson og Richard Nixon av amerikanske presidenter som har sittet i Representantenes hus, Senatet og vært visepresident før de ble valgt som president.¹

Et argument som ofte brukes mot personer som kommer "fra utsiden", er at de i mindre grad vet hva ledervervet innebærer, og at en del egenskaper som vurderes i valget, ikke er relatert til de fremtidige oppgavene som valgt leder eller til den politikken kandidaten kommer til å utøve. Valget av Abdala Bucaram, som var president i Ecuador, er et eksempel på dette. I

¹John Tyler og Andrew Johnson har også hatt alle fire posisjonene, men de ble ikke valgt som presidenter. De rykket opp til posisjonen i da presidentene William Henry Harrison og Abraham Lincoln døde. Lyndon Johnson rykket først opp til posisjonen da John F. Kennedy døde i 1963, men vant siden valget i 1964.

seks måneder, fra 1996 til 1997, var han presidenten. Trolig var han ikke forberedt på hvilke arbeidsoppgaver vervet innebar, og befolkningen var ikke klar over hva slags politikk han ville stå for. Han omtalte seg selv som *El Loco* ("den gale"), og i valgkampen ble det fokusert på personlighet, sosial klasse og livsstil fremfor politikk og ideologi (De la Torre 2000: 91). Blant presidentstyrer utgjør det en forskjell om presidenten velges ved flertalls- eller majoritetsvalg (Golder 2006). Ved flertallsvalg vinner den kandidaten som oppnår flest stemmer. I et majoritetsvalg kreves det at vinneren har over halvparten av stemmene. Dermed avholdes det to valgrunder der det i runde to velges blant de to toppkandidatene fra førsterunden. I majoritetsvalg har "outsidere" en fordel. Verken Alberto Fujimori i Peru, i 1990, eller Stanislaw Tyminski i Polen, samme år, ville vunnet ved pluralitetsvalg. Begge kandidatenes taktikk baserte seg på å vinne andreplassen i første runde av valget, og i runde to mobiliserte de motstanderne av motkandidaten, som i utgangspunktet hadde flere tilhengere (Shugart og Carey 1992: 215). Direktevalg av statsoverhode gjør at det stilles noen andre krav til vedkommendes egenskaper. Fokus på karismatiske egenskaper kan ta fokuset vekk fra politikken kandidatene vil føre. Dette kan igjen føre til at kandidater som har dårlig innflytelse på den demokratiske kvaliteten, velges.

3.1.3 Oppsummering av direkte effekter

I dette avsnittet er det vurdert noen potensielle effekter av direktevalg av statsoverhode. Med direkte effekter forstås de årsakene som skyldes de særtrekkene som skiller presidentialisme og parlamentarisme. Det er hevdet at disse forskjellene gjør presidentialisme mindre forenelig med demokrati (Linz 1978; 1990a; 1992; Lijphart 1992; 1999; Stepan og Skach 1992; Gerring m. fl. 2009). Andre årsaker kan meget vel påvirke forutsetningene av demokrati, men ved å velge presidentialisme fremfor parlamentarisme svekkes forutsetningen for å oppnå et høykvalitetsdemokrati. Presidentialisme, i seg selv, er forventet å ha en

negativ effekt på demokratisk kvalitet. Det gir følgende hypotese:

H_1 : Presidentialisme, som sådan, har en negativ effekt på demokratisk kvalitet.

3.2 Interaksjonseffekter

En kritikk som er rettet mot Linz' funn av parlamentariske styrers overlegenhet, er hans fokus på kun én forklaringsvariabel: styreform (Shugart og Carey 1992; Mainwaring 1993). I stedet for å fokusere på én forklarende variabel, kan det tenkes at samspillet mellom presidentstyrer og andre variabler kan forklare forskjeller i demokratisk kvalitet.

I dette delkapitlet argumenteres det for to potensielle samspillseffekter, der andre faktorer interagerer med presidentstyre. Dette kan forårsake redusert demokratisk kvalitet.

Først argumenteres det for at stater der maktbalansen mellom presidenten og kongressen er skjev vil ha større problemer med å realisere kvalitetsdemokratier, og at dette problemet er ekstra alvorlig i presidentstyrer. Deretter argumenteres det for at kombinasjonen av presidentstyre og mange partier i lovgivende forsamlinger har en negativ effekt på demokratisk kvalitet.

3.2.1 Sterke presidenter og svake nasjonalforsamlinger

I *Federalist Papers* 47– 51 argumenterer James Madison (1987 [1788]) sterkt for at det må være et klart skille mellom lovgivende, utøvende og dømmende makt. Dere gjensidige relasjoner sørger for at en statsmakt ikke skal utvide egen myndighet.

contriving the interior structure of the government as that its several constituent parts may, by their mutual relations, be the means of keeping each other in their proper places (Madison 1987 [1788]: 318)

Maktfordelingsprinsippets underliggende logikk er at makt skal stanse makt. Konstitusjonelle hindringer hos de tre statsmaktene skal igjen sikre at ingen utvider eget myndighetsområde.

Shugart og Carey (1992) viser i *Presidents and Assemblies* at det ikke bare er forskjeller mellom styreformene som er av viktighet, men også forskjeller innad i styreformene. Godt konstruerte presidentstyrer kan ha lignende konfliktmodererende effekter som velfungerende parlamentariske styrer. De mener at det ikke er styresettet i seg selv som forårsaker dårligere demokratier, men at mange presidentstyrer ikke er konstruert i henhold til Madisons prinsipper. Spesielt har land der presidentens lovgivende myndighet er sterk, hatt problemer med å opprettholde velfungerende demokratier (Shugart og Carey 1992: 148–156). Presidenten kan, i varierende grad, overstyre den lovgivende nasjonalforsamlingen. Dette gjøres blant annet ved utstrakte vetorettigheter, retten til å utstede lover ved dekret og retten til å forberede statsbudsjettet uten innsigelser fra nasjonalforsamlingen.

Mens Linz' forklarer Chiles demokratiske sammenbrudd i 1973 ut fra umuligheten av å avsette en president som det fryktes kan ødelegge landet, finner Shugart og Carey (1992: 155–156) støtte i Chile for sin hypotese. Chile var, før 1973, det demokratiet i verden der presidenten hadde klart størst lovgivende makt. Der kunne for eksempel presidenten, som eneste president i verden, legge ned veto mot deler av lovforslag uten at nasjonalforsamlingen hadde mulighet til å overstyre vetoet. Når presidenten kan regjere mot flertallet av den lovgivende maktens ønske, er det færre incentiver til å inngå kompromisser. Flere studier har gjort lignende funn. Van de Walle (2003) finner at sterke presidenter med svake konstitusjonelle hindringer er en medvirkende årsak til svake demokratier i Afrika. O'Donnell (1994) identifiserer en demokratitype blant nyere presidentstyrer, som han omtaler som delegative demokratier. I delegative demokratier er statslederen valgt, og landet tilfredsstillende institusjonelle minstekravene til et demokrati, men statslederen oppfatter å ha fått mandat fra flertallet til å gjennomføre sin politikk uten hensyn til konstitusjonelle spilleregler. I stedet for at

vedkommende representerer folket, delegerer folket makten til presidenten. Per definisjon er ikke parlamentarisme uforenelig med lovgivende makt hos regjeringen. For eksempel kan statsministeren i Italia utstede dekreter. Men for en statsminister er den lovgivende makten vanskeligere å benytte. En president er valgt på åremål og kan derfor overstyre nasjonalforsamlingen uten frykt for å miste parlamentets tillit og måtte gå av.

Mange presidentstyrer kjennetegnes av sterke presidenter og en sfære der misbruk av makt vanskelig kan stanses. Ut fra diskusjonen ovenfor antar jeg at sterke presidenter svekker forutsetningene for et velfungerende demokrati, og at begrensninger på utøvende makt er særlig viktige i presidentstyrer. Det leder til følgende hypotese:

H_2 : Begrensninger på utøvende makt, i samspill med presidentialisme, har en positiv effekt på demokratisk kvalitet.

3.2.2 Styreform og antall partier

Lovgivende makt har en meget forskjellig funksjon i presidentstyrer og parlamentariske styrer. Når presidenten ikke kan avsettes av kongressen, gjør dette at rollen til politiske partier blir ganske forskjellig.

Partidisciplin

En forskjell mellom presidentialisme og parlamentarisme er graden av partidisciplin. Tradisjonelt har presidentstyrer svakere partidannelser sammenlignet med parlamentariske styrer. Styrkeforholdet mellom parti og president eller statsminister er ofte omvendt proporsjonalt. Sterke partier går ofte på bekostning av den utøvende makt, og sterke presidenter kan gå på bekostning av partienes styrke og handlingsrom (se f. eks. Shugart 1998).

I et parlamentarisk styre er det essensielt med partidisciplin for å få gjennomslag for egen politikk i parlamentet. Et sentralt moment er muligheten for kabinettspørsmål, som disiplinere partiet i saker der det er ulike meninger, slik at ikke egen regjering skal falle. Derfor er det forutsigbart

hva parlamentmedlemmer vil stemme. Statsministeren har prerogativer som kan brukes for å få gjennom lovforslag. Oppløsningsrett forekommer i en del parlamentariske styrever og semipresidentstyrever. Som betegnelsen antyder, gir denne retten statsministeren mulighet til å oppløse parlamentet, noe som igjen styrker partidisiplinen. Et eksempel er fra det britiske Underhuset som i 1993 stemte over forslaget om å godta Maastricht-avtalen, som regjeringen til John Major hadde forhandlet frem. Labour, som var i opposisjon, var kritisk til avtalen, og partiet hadde støtte fra en liten fraksjon EU-skeptikere i det konservative partiet, hvilket ga dem flertall. For å få flertall i parlamentet annonserte Major at det ville bli skrevet ut nyvalg dersom avtalen ikke ble godkjent. Dette gjorde at fraksjonen med EU-skeptikere i partiet stemte med partiet, og regjeringen fikk gjennom avtalen (Huber 1996). Et svakere prerogativ er kabinettspørsmålet, som både presidenter og statsministere kan stille.

Antall partier i lovgivende forsamling

Duverger (1954) viser at forholdstallsvalg har en tendens til å øke antallet partier, sammenlignet med pluralitets- og majoritetsvalg. Hvor mange partier som det er ønskelig å ha i lovgivende forsamling, har vært gjenstand for debatt. Dette gjelder spesielt effekten av antall partier i parlamentariske styrever. Medianvelgerteoremet til Downs (1957: 116-117) antyder at konkurranse i et topartisystem fører til at partiene nærmer hverandre ideologisk. Begge partiene vet at ytterliggående velgere på deres side av spekteret stemmer på dem, og derfor vil de konsentrere seg om å nærme seg motpartens politikk for å vinne nye velgere. Siden det konkurreres om medianvelgere, vil partienes politikk ligge nær sentrum. Det er også argumentert for at et lavere antall partier fører til stabilitet og ansvarliggjøring av politikerne (Mayer 1980; Powell 1982). På den andre siden har spesielt Lijphart (1977; 1984; 1999) argumentert for at flere partier fører til bedre demokratier. Flere partier i parlamentet gjør det nødvendig å søke kompromisser for å få gjennomført politikk. Politikken vil derfor i større

grad preges av en konsensus blant partiene, og minoritetene har mer makt til beskytte seg og sine rettigheter. Derfor har flerpartisystemer en spesiell fordel i fragmenterte samfunn med potensielle konflikter, sammenlignet med styrever med to dominerende partier.

De potensielle stabiliserende og modererende effektene av et (moderat) høyt antall partier i parlamentet er imidlertid ikke nødvendigvis til stede i presidentstyrever. Flere finner at samspillet mellom presidentstyrever og et høyt antall partier i kongressen er en viktig årsak til at presidentstyrever har en dårligere demokratisk historie (se f. eks Mainwaring 1993; Stepan og Skach 1993; Shugart 1995; Jones 1995; Samuels og Eaton 2002). Flere partier i kongressen innebærer større sannsynlighet for at president har kongressen mot seg, samtidig som kongressen ikke kan avsette presidenten. At parlamentariske styrever og presidentstyrever fungerer forskjellig med flere partier, motstrides av Tsebelis (1995). Han viser at det i styrever med flere partier, uavhengig av styreform, er vanskeligere å endre politikken vekk fra status quo.

En kritikk som er rettet mot Linz' generalisering av presidentstyverers svakheter, er hans utvalg av land. Hans studier er basert på presidentstyverne i Sør-Amerika, der nasjonalforsamlingene velges ved forholdstallsvalg. Som Horowitz (1990) korrekt poengterer, retter ikke Linz sin kritikk seg mot presidentstyrever som sådan, men presidentstyrever valgt ved forholdstallsvalg, og han argumenter ikke i favør av parlamentariske styrever, men i favør av parlamentariske koalisjoner. Styverkene ved koalisjon, som blant annet Lijphart (1999) identifiserer, er de samme styverkene som Linz (1990a; 1990b) savner i presidentstyrever. Et argument mot presidentstyrever er at systemet ikke genererer samarbeid. I stedet for et system som baseres på gjensidig avhengighet, baserer systemet seg på gjensidig uavhengighet. Ved å inkludere flere parter i maktutøvelsen vil potensielle konflikter modereres, og ved å kunne avsette en regjering kan konflikter løses innenfor politiske rammer. Dette gjør at konflikter løses på et tidligere tidspunkt, og hvis de blir alvorlige, kan de løses uten å true systemet.

Presidenten er en enkeltperson som utgjør den utøvende makten og videredelegerer den til kabinettet. Til sammenligning utøves makten i et parlamentarisk styre av et klarere definert kollegium, regjeringen. Dirk Mudge, tidligere opposisjonsleder i Namibia, uttrykte sin skepsis for presidentialisme på følgende vis:

Politically, the proposal for a directly elected president is unsound and dangerous, because it denies the existence of a multiparty system. A parliamentary head of state who is mandated by parliament becomes a symbol of unity and conciliation, since in the exercise of his executive powers he needs to follow the wishes of the representatives of the people – (Cliffe m. fl. 1994: 208)

At den utøvende makten vanskelig kan deles opp, gjør at presidentialisme er sammenlignet med et nullsumspill av blant annet Linz (1990) og Lijphart (1992). Erfaringer, fra blant annet Angola og Nigeria, viser at taperen av nullsumspillet ikke alltid aksepterer valgnederlag, og at valgtaperen kan fortsette voldelige opprør ettersom andre plass i liten grad premieres (Reid 1993).

Cheibub m. fl. (2003) viser at koalisjoner også forekommer i presidentstyrer. De er vanskeligere å gjennomføre, men ikke uvanlige. I et flerpartisystem har presidenten sjeldent rent flertall i nasjonalforsamlingen, og ved å inkludere representanter fra andre partier i regjeringen får presidenten i større grad gjennomført politikken sin. Når andre partier inkluderes i kabinettet, vil deres politikk ha innflytelse på regjeringen.

Chile, før 1972, kan også brukes som eksempel for å illustrere problematiske aspekter ved presidentialisme og mange partier i kongressen. Det politiske systemet i Chile var svært fragmentert, og landet var det eneste eksempelet på et stabilt demokrati med presidentstyre og et høyt antall partier (Mainwaring 1993). Antallet effektive partier i nasjonalforsamlingen i 1970 var 4,09 (Golder 2005). I presidentvalget 1970 vant Allende, som tilhørte venstrekoalisjonen "Unidad Popular", valget med 36 prosent. På de påfølgende

plassene kom den konservative kandidaten Jorge Alessandri med 35 prosent og kristendemokratenes Radomiro Tomic med 28 prosent. Ettersom ingen kandidat fikk rent flertall, valgte kongressen presidenten. Formelt kunne kongressen valgt en annen kandidat, men dette var ikke gjort før og ville bryte sedvanen. Hadde det blitt gjort, kunne dette ført til opprør fra Allendes tilhengere. Derfor ble ikke uformelle spilleregler brutt, og Allende ble valgt, med flertallet av nasjonalforsamlingen mot seg og en tredjedel av stemmene i presidentvalget (Valenzuela 1995).

En viktig forskjell mellom styresettene er at presidentstyrer ikke har en institusjonell mekanisme som sikrer flertall i nasjonalforsamlingen. Konsekvensene av mindretallsstyrer kan være forskjellige, avhengig av styrets struktur. I stater der presidenten har mye makt, har opposisjonen få sanksjonsmuligheter dersom presidentembetet misbrukes. Dette gjør at presidenten kan utøve makten effektivt med majoriteten mot seg (Shugart og Carey 1993; Van de Walle 2003).

I et parlamentarisk flerpartisystem er det stor sjanse for at et parti, over tid, vil bli invitert til å delta i et regjeringssamarbeid. Dette modererer partiene. I et presidentstyre, der koalisjoner er sjeldnere, vil ytterliggående partier i mindre grad bli moderert. Og i et system der presidenten ikke er direkte avhengig av støtte fra andre partier, vil presidenten strekke seg kortere for å få med andre partier i et samarbeid. Stepan og Skach (1993: 130) hevder at når presidenter velger medlemmer fra andre partier til å inngå i regjering, velges de som individer og ikke som deltakere i en disiplinert koalisjon. Ettersom partidisiplinen i presidentstyrer er svak, er det liten grunn til å tro at partifeller til kabinettmedtakere nødvendigvis vil moderere seg på grunn av koalisjonsdeltakelse. Da vil koalisjoner i mindre grad føre til konsensusstyrene som Lijphart beskriver.

Situasjoner der presidenten har majoriteten av parlamentet mot seg, kalles en vranglås. Dette kan delvis sammenlignes med en mindretallsregjering i et parlamentarisk styre. Likhetstrekket er at begge regjeringene er avhengige av å søke støtte blant andre partier fra sak til sak, men

i motsetning til et parlamentarisk styre kan ikke majoriteten avsette presidenten. I presidentstyrer med to partier vil presidenten sjeldnere være i mindretall og få nasjonalforsamlingen mot seg. I en situasjon der flertallet i nasjonalforsamling ønsker et regjeringsskifte, vil ikke de umiddelbare konsekvensene være like alvorlige i et presidentstyre som i et parlamentarisk styre. Men en handlingslammet president som ikke kan bli avsatt kan føre til en alvorlig vranglås mellom utøvende og regjerende makt. Dette er en plausibel årsak til hvorfor presidentstyrer med flere enn to partier oftere er av svakere demokratisk kvalitet enn de med to dominerende partier (Mainwaring 1993). I et topartisystem har presidentens parti ofte flertall, eller en oppslutning som ikke er langt unna. Ettersom det ikke er mulig å avsette presidenter og koalisjoner i presidentstyrer oftere bryter sammen er det grunn til å tro at presidentstyrer med flere partier opplever flere år med mindretallsstyrer, enn parlamentariske styrer med flere partier.

Ettersom utøvende makt ikke sitter på lovgivende makts nåde fungere partier på forskjellig vis i styreformene. Diskusjonen ovenfor antyder derfor følgende hypotese:

H_3 : Et høyere antall partier i lovgivende forsamling, i samspill med presidentialisme, har en negativ effekt på demokratiers kvalitet.

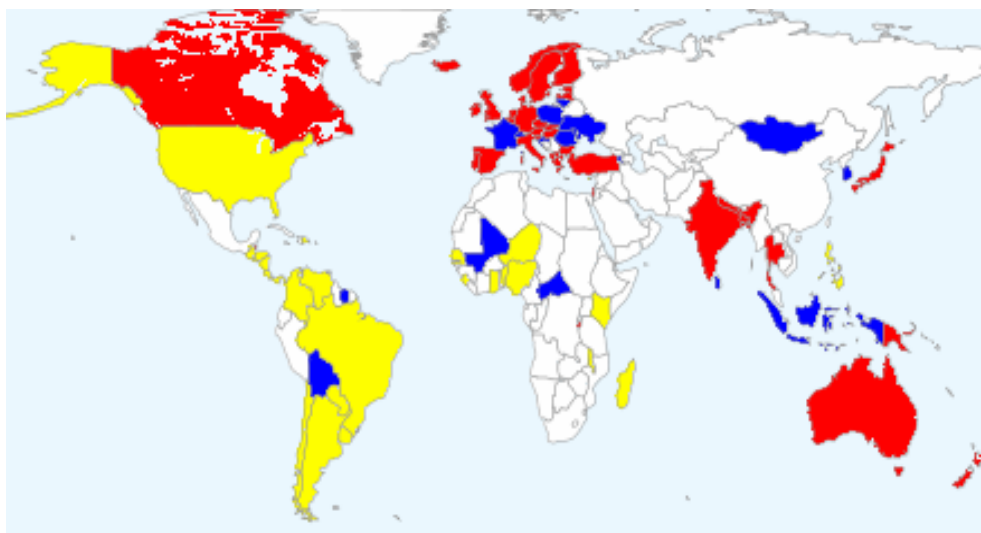
3.3 Alternative forklaringer

I foregående avsnitt er det redegjort for mulige direkte og interaksjonseffekter av presidentialisme som årsak til svake demokratier. Felles for disse forklaringene er at de er knyttet til styreformen, enten direkte eller indirekte. I dette avsnittet presenteres årsaker, som ikke er tilknyttet styreformen, men som påvirker korrelasjonen mellom presidentstyre og svakere demokrati. Mange presidentstyrer er etablert i land der forutsetningene for velfungerende demokratier, uavhengig av styreform, er dårlige. Som jeg vil fremheve i dette delkapitlet, er eksempelvis mange presidentstyrer etablert i stater

der geografiske, historiske og kulturelle forhold påvirker demokratisk kvalitet. Dette kan gjøre en generaliserbar slutning om presidentstyrer og demokratisk kvalitet mindre valid, og i ytterste konsekvens kan det tenkes at sammenhengen er spuriøs.

3.3.1 Geografiske forskjeller

Montesquieu (1999 [1748]) argumenterte for at det er en sammenheng mellom varmt klima og despoti. Selv om hans argumentasjon har vesentlige mangler, er det grunner til å tro at forutsetningene for kvalitetsdemokratier er svakere i varmere strøk. I områder nærmere ekvator ble de mest brutale koloniene etablert. Acemoglu, Johnson og Robinson (2001) viser at i varmere klima var dødsratene for kolonimaktene større. Dette gjorde det vanskelig å etablere nybyggerkolonier. Koloniene som fantes i varmere strøk, var i større grad basert på brutal utvinning av råvarer, og det ble bygd opp minimalt med lokale institusjoner. Diamond (1997) argumenterer for at geografiske forhold er en viktig årsak til at Europa ble et maktsenter. Geografi påvirker trolig mulighetene for å etablere kvalitetsdemokratier, og det har trolig også påvirket valg av styreform.

Figur 3.1: Styreformer blant verdens demokratier, i år 2000.

Det er stor forskjell hvor i verden de forskjellige styresettene er etablert.

Figur 3.1 viser et kart over hvilke demokratier i verden som hadde hvilken styreform i år 2000. Gult viser presidentstyrer, blått viser semipresidentstyrer, og rødt viser parlamentariske stater. Det er verdt å merke seg at det ikke finnes et eneste parlamentarisk styre i Latin-Amerika, mens det i Europa ikke finnes et eneste presidentstyre. I Afrika er det primært presidentstyrer. Det er også en tendens til at presidentstyrer er etablert i land som ligger nærmere ekvator. En siste tendens som ikke synes tydelig på kartet, ettersom stater med presidentstyrer ligger nærmere ekvator, er at stater med presidentstyre har større landareal.

Det er også demografiske forskjeller mellom stater med de forskjellige styreformene, som er verdt å merke seg. Blant de ti statene i verden med størst befolkning er India og Japan de eneste med et parlamentarisk styre. Til sammenligning er 15 av verdens 25 minste stater parlamentariske. En større populasjon og et større landareal kan gjøre det vanskelig å opprettholde et voldsmonopol, hvilket vil påvirke demokratisk kvalitet (Dahl og Tufte 1973).

3.3.2 Kulturelle forskjeller

Som kartet i figur 3.1 viser, er det regionale forskjeller for hvor styreformene er etablert. Skillet mellom styreformene overlapper også med religiøse og kulturelle skiller. Lipset (1992) argumenterer for at parlamentariske staters sterke prestasjoner skyldes kulturelle, og ikke institusjonelle forskjeller, fra stater med presidentstyrer. I forlengelse av dette fremgår det at skillet mellom svake og sterke demokratier ikke går mellom parlamentarisme og presidentialisme, men mellom protestantisk kultur og andre kulturer. USA, som regnes som det mest vellykkete presidentstyret, har prestert langt sterkere enn katolske presidentstyrer i Latin-Amerika. Et tilsvarende skille, mellom protestantiske og katolske nasjoner, finner man i Europa. I Nordvest-Europa, der landene er protestantiske, har demokratiet vært sterkere enn i katolske og ortodokse stater i Sør- og Øst-Europa.

At protestantisk kultur er korrelert med gode forutsetninger for demokrati,

er en videreføring av Webers (1958 [1905]) beskrivelse av hvordan den "kapitalistiske ånden" utviklet seg fra en protestantisk pliktetikk. Protestantisk pliktetikk vektlegger en nøysom og arbeidsom levemåte. Fremfor å dyrke et luksuriøst forbruk fremmer protestantisme oppspart kapital, som igjen brukes til investeringer. Flere har overført Webers argumentasjon til å påvise en sammenheng mellom protestantisme og demokrati (se f. eks. Schumpeter 1994 [1942], Lipset 1959; Lipset 1960, Bollen 1979). Det er to hovedargumenter for en sammenheng mellom protestantisme og demokrati. Til forskjell fra andre religioner er ikke båndene mellom stat og kirke tette. Tocqueville (1988 [1835]) fant at separasjonen mellom stat og kirke var en viktig årsak til at demokratiet fungerte i USA. Den andre årsaken er protestantismens individualisme. I tillegg til å være en viktig forklaring av forholdet mellom religion og kapitalisme er dette en forklaring av demokratiske forutsetninger. Dersom protestantisk kultur påvirker demokrati positivt kan dette forklare deler av en korrelasjon mellom presidentialisme og svake demokratier.

3.3.3 Historiske forskjeller

Mange presidentstyrer har en fortid som, uavhengig av regimetype, svekker forutsetningene for demokratisering. Hvordan overgangen til demokrati foregår, påvirker forutsetninger for kvalitetsdemokratier. En gradvis demokratiseringsprosess kjennetegner flere av de nordeuropeiske demokratiene. Den langsomme overgangen fører til at styrets legitimitet står sterkt, mens en voldelig overgang og mer markerte brudd med den autoritære fortiden gir dårligere forutsetninger for et kvalitetsdemokrati (Dahl 1971: 40–48).

Kolonifortid

En fortid som koloni påvirker forutsetningene for et velfungerende demokrati. Av flere grunner er kolonifortid korrelert med både styreform og vilkårene

for demokratisering. Tidligere kolonisering gjør forutsetningene for demokratisering svake. Av tidligere kolonier som avholder valg, har flertallet et direktevalgt statsoverhode, men tidligere britiske kolonier avholder hovedsakelig parlamentariske valg. Et interessant aspekt ved dette er at mange tidligere britiske kolonier har utviklet velfungerende demokratier, mens land med andre koloniherrer tradisjonelt har hatt større problemer med å etablere solide demokratier (Emerson 1960).

Dersom det er en sammenheng mellom tidligere britiske kolonier og demokratisk kvalitet og det er en sammenheng mellom parlamentarisme og demokratisk kvalitet, er det mulig at overvekten av parlamentariske styrever blant tidligere britiske kolonier forklarer deler av korrelasjonen. Men det finnes andre forklaringer på hvorfor tidligere britiske kolonier eventuelt klarer overgangen til demokrati bedre. Én er at britene bygde opp institusjoner for selvstyre (Emerson 1960: 230–237). Koloniene ble styrt indirekte fra London, og det ble det bygget opp nasjonale institusjoner formet etter de britiske institusjonene. I tillegg ble den nasjonale politiske eliten utdannet ved britiske læresteder, og ble derfor introdusert for demokratiske idealer. Viktigere enn hvorvidt institusjonene var parlamentariske, var det trolig at det eksisterte noen institusjoner med demokratiske trekk da landet ble selvstendig. Selv om selvstyret var begrenset i kolonitiden, er institusjonenes kontinuitet en viktig årsak til et effektivt styre når landet oppnår selvstendighet. Dette trekkes frem av Lipset (1967) som en viktig årsak til vellykket amerikansk demokratisering. En annen medvirkende årsak til mer vellykket demokratisering blant tidligere britiske kolonier er at britene trakk seg ut av koloniene på fredeligere vis enn andre kolonimakter (Smith 1978).

Autoritær fortid

En stor andel av presidentstyrene som ble etablert etter andre verdenskrig, er etablert i land med en autoritær fortid. Lawrence (2000: 14), Przeworski (2004) og Cheibub (2007) hevder at manglende kontrollering for autoritær fortid forårsaker feilslutninger i presidentialismelitteraturen. Blant

presidentstyret har mange etterfulgt brutale regimer. Cheibub (2007: 136-164) finner at militærdiktaturer oftere etterfølges av presidentstyret enn parlamentariske styret. Dette disproporsjonale forholdet mener han forklarer hvorfor presidentstyret oftere har brutt sammen. Siden demokratier oftere bryter sammen når de etterfølger militærdiktaturer, og presidentstyret oftere etterfølger militærdiktaturer, vil presidentstyret oftere bryte sammen. Dette gjør at den viktigste variabelen for å forklare mislykkete demokratier i Latin-Amerika, ikke er forekomsten av presidenter, men tidligere militærdiktaturer, hvilket er plausibelt. Blant landene i Latin-Amerika er det kun Mexico, Costa Rica, Cuba, Venezuela og Colombia som ikke opplevde et militærdiktatur i løpet av tidsperioden 1960 til 2000.

Mens presidentstyret som USA utviklet demokrati gjennom et voldelig brudd med det foregående regimet, har land som Storbritannia og Nederland utviklet sitt styresett gjennom en gradvis overgang fra et eneveldig monarki til et monarki med parlamentarisk styre (Dahl 1972: 42). Lipset (1959) finner at denne gradvise overgangen der tradisjonelle institusjoner bevares, var en medvirkende årsak til demokratisering i Vest-Europa. Overgangen til sivil styre kan være enklere dersom den tradisjonelle eliten får beholde en viss makt. For presidentstyrene som har etterfulgt militærdiktaturer, er innflytelse fra den gamle juntaen problematisk. I alle land som har opplevd mer enn ett demokratisk sammenbrudd, har militæret deltatt (Przeworski 2004). Likevel finnes det eksempler på vellykket demokratisering der deler av den gamle militæreliten er inkludert. Etter Francos død ble sentrale maktinstitusjoner, som militæret og den politiske eliten, fredet for etterforskning. Spanias første statsminister, Adolfo Suarez, søkte støtte hos en liberal fraksjon av militæret, sentrert rundt general Diez Alegria (Bermeo 1994). Også Brasils første demokratiske president etter militærdiktaturet, Jose Sarney, søkte støtte hos den tidligere politiske eliten for å beholde makten. Etter endringer i regjeringen i februar 1986 inkluderte kabinettet seks tidligere guvernører fra diktaturtiden og to andre politikere som hadde lojale bånd til militæret (Hagopian og Mainwaring 1987).

Et viktig spørsmål vedrørende militærdiktaturer og presidentstyrer er hvorfor presidentstyrer har opplevd at militæret har tatt tilbake makten. Dersom presidentstyrer er mindre forenlig med demokrati, vil de oftere bryte sammen, og landet vil oftere oppleve nye militærdiktaturer. Dette kan være en medvirkende årsak til at presidentstyrene har blitt erstattet av nye militærdiktaturer. En annen mulig forklaring er at det skyldes tilfeldige historiske omstendigheter.

Et brutalt alternativ til inkludering av den tradisjonelle eliten i en demokratiovergang finner man hos Moore (1966: 101-108). Moore argumenterer for at terrorregimet, under Robespierre (1793-1794), var nødvendig for å etablere et demokrati i Frankrike. Å fjerne den tradisjonelle eliten gjorde det mulig å etablere et sivilt styre. Moores historieskriving er problematisk, men poenget er interessant. Erfaringer fra Latin-Amerika viser at det er nødvendig å begrense innflytelsen fra det gamle regimet. En mulig forklaring på hvorfor tidligere diktaturer i Latin-Amerika har hatt problemer med å etablere kvalitetsdemokratier er at medlemmene i mange militærdiktaturer i nyere tid ikke er blitt diskreditert sin rolle som politikere etter regimets fall. Som en kontrast ble diktaturene som falt etter Den andre verdenskrig, diskreditert etter krigens slutt. I demokratiseringsprosessen i Tyskland, Italia og Japan var det derfor ikke nødvendig å inkludere eller tilfredsstille medlemmer av det gamle regimet. Under Den kalde krigen ble antikommunistiske styrer, uavhengig av demokratisk legitimitet, støttet av USA. Dette inkluderte mange av de latinamerikanske militærdiktaturene. Etter at militærregimene falt, ble de derfor ikke definert som samfunnsfiender på samme måte som nazistene og fascistene i Europa. Dette gjorde det mulig å bevare en politisk innflytelse etter at regimet ble styrtet, hvilket igjen gjorde det mulig å ta tilbake makten (Cheibub 2007: 154).

Denne forklaringen egner seg ikke til å forklare Chiles historie, der militæret, ledet av general Augusto Pinochet, styrtet den demokratiske valgte presidenten, Salvador Allende. Chile hadde ikke tidligere hatt et militærdiktatur, og det var ingen tradisjon for militær innblanding i politikken

(Goldberg 1975; Valenzuela 1995). Landets demokratiske historie går svært langt tilbake. Fra 1830 til 1973 var landet nesten kontinuerlig et demokrati. Eneste avvik var i 1891, etter en kort borgerkrig. I 1876 var det 106 000 registrerte velgere. Til sammenligning var det i Norge, som hadde nesten like mange innbyggere, 84 000 velgere (Valenzuela 1995: 69).

3.3.4 Oppsummering av alternative forklaringer

Mange presidentstyrer er etablert i stater der forutsetningene for å utvikle kvalitetsdemokratier er dårlige. Skillet mellom presidentstyrer og andre styreformers overlapper med geografiske, kulturelle og historiske skiller. Dette er egenskaper som ikke skyldes effekter av styreform. Dette er ikke gjensidig utelukkende med direkte effekter og interaksjonseffekter. Men dersom det ikke er noen effekt av styreform når det tas høyde for at styreformene er etablert i stater med forskjellige forutsetninger for å etablere velfungerende demokratier, er det stor sjanse for at sammenhengen er spuriøs. En spuriøs sammenheng er hverken forenlig med direkte effekter eller interaksjonseffekter. Hvilket fører til følgende hypotese:

H_4 : Sammenhengen mellom presidentialisme og demokratisk kvalitet er spuriøs. Dersom en tar høyde for geografiske, kulturelle og historiske forskjeller, forsvinner sammenhengen.

3.4 Oppsummering

Forklaringer av en korrelasjon mellom presidentstyrer og svakere demokratier er delt i tre. *Direkte effekter* innebærer at årsaker som er direkte konsekvenser av egenskaper som inngår i definisjonen av et presidentstyre forklarer at styret er mindre forenlig med demokratisk kvalitet. *Interaksjonseffekter* viser til samspillet mellom presidentstyre og andre forklaringsvariabler, som flerpartisystemer eller presidenter med svake begrensninger på egen makt. *Alternative forklaringer* viser til økonomiske, kulturelle og geografiske

forskjeller som ikke er effekter av styreformen, men som påvirker både styreform og demokratisk kvalitet. Forklaringene kan være supplerende der alle har en forklaringskraft, men de kan også utelukke hverandre. De tre forklaringene er av forskjellig generaliserbarhet. Dersom det er negative direkte effekter av presidentialisme, innebærer dette at styreformen i seg selv er mindre forenlig med demokrati. En annen mulighet er at samspillet mellom presidentialisme og andre forklaringsvariabler har en negativ effekt på demokratiets kvalitet. Dette gjør at presidentstyrer ikke nødvendigvis er mindre forenlig med demokrati. En tredje mulighet er at sammenhengen mellom styreform og demokratisk kvalitet er spuriøs.

Kapittel 4

Forskningsdesign

Det følgende kapitlet deles i to deler. I første del redegjøres det for forskningsdesignet som brukes for å svare på oppgavens problemstilling. I kapitlets andre del vil jeg redegjøre for operasjonaliseringen av variablene for de senere empiriske analysene.

4.1 Statistisk analyse

I forskning om styreformers effekt på demokrati er det gjort både kvalitative og kvantitative studier. Det er styrker og svakheter ved begge tilnærmingene. Et argument for en stor-N-studie er at teorier med empirisk støtte i kvalitative studier burde testes i et større univers. Dette øker generaliserbarheten og svekker muligheten for utvalgsbaserte feil (Lijphart 1975; Geddes 2003). I faglitteraturen om presidentstyrers effekt på demokrati er det utført mye god kvalitativ forskning, spesielt om Latin-Amerika og Øst-Europa. Å undersøke regioner der det er lite varians både på uavhengig og avhengig variabel øker muligheten for feilslutninger (Geddes 2003). Dette er tilfelle i Latin Amerika, der det ikke finnes parlamentariske styrever, og Bolivia er det eneste eksempelet på et semipresidentstyre. Det samme er tilfellet i Vest-Europa, der det ikke er et eneste presidentstyre.

For å avdekke hvorvidt en sammenheng er spuriøs er det fordelene både ved en kvantitativ og kvalitativ tilnærming. En kvalitativ studie kan lettere

identifisere kausalmekanismer. På den andre siden ønsker jeg å undersøke om en eventuell spuriøs sammenheng skyldes systematiske forskjeller som at parlamentariske stater har vært kolonimakter, har bedre økonomi og har en protestantisk kultur. En kvantitativ studie er hensiktsmessig for å undersøke om systematiske forskjeller, som ikke er relatert til styreformene, forklarer forskjeller mellom styreformene (King Keohane og Verba 1994).

I det kommende avsnittet redegjøres det for de to estimeringsmetodene som benyttes i hovedanalysene. Alle estimeringer er gjort ved bruk av STATA v. 10.

4.1.1 OLS med panelkorrigerede standardestimer

Datamaterialet som undersøkes, har en panelstruktur. Paneldata er datasett som inneholder observasjoner av i forskjellige enheter på t forskjellige tidspunkter. Regresjonsmodellen vises nedenfor:

$$Y_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 X_{1i,t} + \beta_2 X_{2i,t} + \beta_3 X_{3i,t} + \dots + \beta_n X_{ni,t} + \epsilon$$

Sammenligninger på tvers av tid og enheter gjør regresjonsanalyser mer utfordrende. En forutsetning for OLS-regresjoner er at restleddene har samme varians og er korrelert. Brudd på denne forutsetning fører til to problemer, som vil være tilfelle ved paneldata. Dette er heteroskedastisitet og autokorrelasjon. Heteroskedastisitet forekommer når ikke alle restleddene har samme varians, mens autokorrelasjon innebærer at restleddene er korrelert. Dersom det foreligger heteroskedastisitet, vil standardfeilen til parameterestimater bli feilaktige (Greene 2003).

For å overkomme bruddet på OLS-forutsetningene må paneldatateknikker benyttes. Beck og Katz (1995) viser at minste kvadratsums metode, med panelkorrigerede standardestimer (OLS PCSE), er den mest presise metoden for å analysere paneldata med mange tverrsnittsenheter og kort tidsserie. Utrekningen av estimatene er basert på en OLS-prosedyre, men estimerings-

teknikken tar høyde for at feilledet i tiden t kan være autokorrelert med feilledet i tiden $t - 1$. Det gir også mulighet for at feilledene i forskjellige panel kan ha forskjellig varians, hvilket gjør at man tar høyde for gruppevis heteroskedastisitet. Regresjonene i denne oppgaven tar høyde for autokorrelasjon ved å beregne førsteordens panelspesifikk autokorrelasjon. OLS PCSE tillater også estimering av koeffisienter selv om datasettet er ubalansert. Tolkningen av koeffisientene i regresjoner utført med OLS PCSE er identisk med tolkningen av OLS- koeffisienter.

Til denne studien er OLS PCSE en panelteknikk som er godt egnet, ettersom tidsserien, fra 1972–2000 er relativt kort, og inneholder observasjoner fra 115 paneler. En annen årsak til OLS PCSE egner seg er at svært få stater endrer styreform. Som jeg kommer tilbake til i kommende avsnitt, utelukker dette modeller med faste effekter.

4.1.2 Endogenitet og utelatt variabelskjevhet

En forutsetning for at OLS skal gi forventningsrette estimater er at det er kontrollert for alle underliggende determinanter som er korrelert med både styreform og demokratisk kvalitet. Dette innebærer at styreform ikke er systematisk relatert til uforklart innflytelse på demokratisk kvalitet. Dersom det er en utelatt variabelskjevhet bryter dette med antakelsen. En måte å behandle utelatt variabelskjevhet, er ved å estimere modeller med faste effekter. Det lar seg ikke gjøre i denne studien, ettersom svært få stater bytter styreform,¹ og en fast effekt-modell vil være basert på endringer i svært få stater.²

I OLS PCSE-analysene minimeres endogenitetsproblemene ved å inkludere mange kontrollvariabler, og ved å inkludere regionvariabler, slik at det kontrolleres for regionspesifikke faste effekter. Ettersom det er en reell mulighet at sammenhengen mellom styreform og demokratisk kvalitet er spuriøs og forklares av andre faktorer, er det viktig å være oppmerksom

¹Se tabell A2 i vedleggene.

²Se Beck (2001) for diskusjon av denne typen problematikk.

på dette. I litteraturen om styreformers effekt på demokrati er imidlertid problemer ved endogenitet og utelatt variabelskjevhet tidvis undervurdert eller ignorert. Gerring m. fl. skriver i sin artikkel "Are Parliamentary Systems Better?":

In any case, we think it's unlikely that the choice of constitutional institutions reflects, rather than shapes, a country's future prospects for good/bad governance. To be sure, whether a country becomes parliamentary or presidential (or somewhere in between) depends partly on a country's colonial heritage, on its size and demographics, and on patterns of government that obtain in a regional or historical context. However, these exogenous influences are relatively easy to model and so appear as controls in all our regression tests – (Gerring m fl. 2008: 352).

At det er så enkelt å unngå utelatt variabelskjevhet, slik Gerring m. fl. (2008) hevder, stiller jeg meg kritisk til (Persson og Tabellini 2003; Acemoglu 2005). Hvorvidt institusjonene reflekterer eller former mulighetene for kvalitetsstyre, er heller ikke gjensidig utelukkende. Trolig både former og reflekterer styreform forutsetningene for demokrati. En del av faktorene som påvirker skjevheten, er enkle å kontrollere for, siden de er enkle å observere og kode, eksempelvis tidligere kolonisering. I seksjon 3.3 ble det argumentert for at styreform korrelerer med statlige særtrekk, som igjen korrelerer med demokrati. Ved staters etablering, eller ved staters demokratisering, har det ikke vært tilfeldig hvilke stater som ble parlamentariske og hvilke som ble presidentstyrer. Dette er en simultan skjevhet der styreform ikke er betinget uavhengig. At faktorene som påvirker valg av styreform, også korrelerer med demokratisk kvalitet, gjør at styreform, i vid forstand, burde forstås som endogent. Persson og Tabellini (2003) argumenter for at styreform er endogent i relasjon til økonomisk vekst. Det er grunn til å tro at forholdet mellom styreform og demokratisk kvalitet er tilsvarende. Det kan også være slik at det er mer direkte reverserte kausalforhold mellom styreform og demokratisk

kvalitet. Politiske forhold som knyttes til valg av presidentstyre, er relatert til mulighetene for ledere til senere å holde den lav demokratiske kvalitet. Sterke ledere, i stater som er i en tidlig demokratiseringsprosess, kan foretrekke et presidentstyre, ettersom det er lettere å sentrere makten rundt egen person. Da Nigeria utformet ny konstitusjon i 1977–79 var det, for eksempel, et ønske fra den gamle militæreliten om å etablere presidentstyre (Diamond 2002). Det er mulig at eliter i yngre demokratier foretrekker presidentstyre, ettersom det kan gi større personlige gevinster. Van de Walle (2003) finner at presidentstyrene i Afrika har produsert sterke patron/klient-forhold, der politiske ledere får uforholdsmessig stor makt.

Behandle endogenitet

En måte å behandle endogenitet på, er å bruke estimeringsmetoder basert på instrumentalvariabler. Ideelt vil man da isolere en eksogen effekt av styreform på demokrati (Wooldridge 2009). For at en variabel skal være et brukbart instrument for en endogen variabel, må den tilfredsstillende to krav. For det første må den være korrelert med den uavhengige variabelen. For det andre skal ikke instrumentet være direkte relatert til den avhengige variabelen. Den skal kun være relatert til den avhengige variabelen gjennom den uavhengige variabelen som den korrelerer med, og den skal være ukorrelert med standardfeilen til avhengig variabel. Dersom det andre kravet ikke tilfredsstilles, vil estimatene fra analysene være inkonsistente. I deres bok, *The Economic Effects of Constitutions*, bruker Persson og Tabellini (2003) instrumentelle estimeringsteknikker for undersøke sammenhengen mellom styreform og økonomi. Jeg har ikke funnet eksempler på at det er brukt instrumentelle estimeringsmetoder for forholdet mellom styreform og demokratiske kvalitet. En vanlig teknikk som inkluderer instrumenter, er to-trinns minste kvadraters metode (2SLS). 2SLS er en OLS regresjon gjort i to trinn, der verdiene for uavhengig variabel i trinn to erstattes av predikerte verdier. Dermed unngår man endogenitetsproblemer, dersom instrumentene ikke har en direkte effekt på avhengig variabel. For å tilpasse metoden paneldata estimeres

modellen som to trinns minste kvadratsums metode, med tilfeldige effekter (RE2SLS). Regresjonsmodellen vises nedenfor.

Første trinn:

$$X_{1i,t} = \beta_0 + \beta_1 IV_{1i,t} + \beta_2 IV_{2i,t} + \beta_3 IV_{3i,t} + \beta_2 X_{2i,t} + \beta_3 X_{3i,t} \dots + \beta_n X_{ni,t} + \epsilon_{i,t}$$

Ovenfor vises første trinn i en RE2SLS-modell. Den egentlige avhengige variabelen, som i denne studien er demokratisk kvalitet, er ikke inkludert i det første trinnet. I stedet er den endogene variabelen ($X_{1i,t}$) avhengig variabel. På høyre side av ligningen inkluderes instrumentalvariablene ($IV_{i,t}$) og kontrollvariablene.

Andre trinn:

$$Y_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 \hat{X}_{1i,t} + \beta_2 X_{2i,t} + \beta_3 X_{3i,t} \dots + \epsilon_{i,t}$$

I andre trinn inkluderes den egentlige avhengige variabelen. De predikerte verdiene for den endogene variabelen ($\hat{X}_{1i,t}$) brukes som uavhengig variabel og instrumentene ($IV_{i,t}$) utelates. Et problem ved 2SLS er at metoden produserer relativt store standardfeil for den endogene uavhengige variabelens koeffisienter, hvilket kan gjøre det vanskelig å oppnå signifikante resultater. Spesielt i tilfeller der instrumentenes effekt på den endogene variabelen er svak vil standardfeilen bli høy, hvilket innebærer større sannsynlighet for type 2-feil. Ettersom det er en konservativ test, med store standardfeil, vil statistiske signifikante ha god troverdighet (Wooldridge 2009).

Instrumenter for presidentialisme

Et brukbart instrument for presidentialisme skal: (i) være korrelert med presidentialisme og (ii) det skal ikke ha noen direkte effekt på demokrati. Å finne instrumenter som tilfredsstillt det første kravet er greit; problemet er

å finne et gyldig instrument som tilfredstiller begge kravene.

Persson og Tabellini (2003) bruker flere instrumenter for presidentialisme i deres studie av styreformer og valgordningers økonomiske effekter. Ettersom deres avhengige variabel er forskjellig, er det ikke gitt at instrumentene deres kan overføres til å gjelde forholdet mellom presidentialisme og demokratisk kvalitet. Jeg vil argumentere for at flere av Persson og Tabellinis (2003) instrumenter korrelerer med demokratisk kvalitet uavhengig av presidentialisme. Dette gjør at de ikke er valide instrumenter. Dette gjelder: to språkvariabler, som indikerer befolkningsandelen i landet som snakker ett av de to store europeiske språkene; befolkningsandelen som snakker engelsk; og distansen fra ekvator. Variablene er tidligere brukt av Hall og Jones (1999), som bruker dem som instrumenter for kvaliteten til institusjoner. Hall og Jones mener grunnlaget for gode institusjoner ligger i Europa, og institusjoners kvalitet avhenger av graden av europeisk innflytelse. Hall og Jones-instrumentene korrelerer sterkt med styreform.

Acemoglu (2005) poengterer flere problematiske aspekter ved flere av de overnevnte instrumentene. Utgangspunktet at europeisk innflytelse er utelukkende positivt, er diskutabelt. At instrumentenes effekt på demokratisk kvalitet kun går gjennom uavhengig variabel er høyst tvilsomt. Som argumentert i avsnitt 3.3. er variablene fra Hall og Jones (1999) trolig både korrelert med styreform og demokratisk kvalitet. For eksempel vil en høyere andel som snakker engelsk indikere at staten er en tidligere britisk koloni. For at instrumentet skal være valid må ikke en høy andel som snakker engelsk korrelere med demokratisk kvalitet på annen måte enn at det øker sannsynligheten for et parlamentarisk styre. Dette er en problematisk antakelse. For eksempel ble britiske koloniene styrt indirekte fra London, mens franske kolonier ble styrt direkte fra Paris. Det er meget sannsynlig at dette også påvirker mulighetene for høy demokratisk kvalitet. Acemoglu, Johnson og Robinson (2001) viser at de meste brutale koloniene ble etablert i varmere strøk. Å bruke distanse fra ekvator som instrument for styreform er, blant annet av den grunn, problematisk.

Det minst problematiske instrumentet hos Persson og Tabellini (2003) er dateringen av etableringen av styreformen. Tre konstitusjonelle dateringsvariabler, indikerer om dagens regjeringsform ble innført etter 1981, mellom 1951-80, mellom 1921-50 og før 1921 er referansekategorien. Konstitusjonsinstrumentene til Persson og Tabellini utvides til å inkludere alle stater som innfrir Alvarez m. fls. (1996) krav til demokratier.³ Av vår tids stater er det tretten tilfeller der dagens styreform har sin opprinnelse før 1920. Av dem er det kun USA som har presidentstyre. Det er ti stater hvor dagens styreform har sin opprinnelse mellom 1921 og 1950. Av disse har ingen presidentstyre. Mellom 1951 og 1980 etablerte 31 stater dagens styreform. Av dem er åtte presidentstyrer. Blant 68 statene som etablerte dagens styreform, etter 1981, er det 23 presidentstyrer. Det er en tendens til at nyere stater velger presidentstyre.

Konstitusjonsinstrumentene har vesentlig svakere effekt på den endogene variabelen enn Hall og Jones-instrumentene, men de er ikke like direkte knyttet til demokrati. I tilfeller der instrumenter korrelerer svakt med den endogene variabelen, vil standardfeilen til uavhengig variabel bli stor.

Instrumentene viser til når dagens styreform ble etablert. Det er teoretiske grunner til å tro at de ikke er helt eksogene. Etableringen av dagens styreform korrelerer med geografisk plassering og hvorvidt de var en kolonimakt eller koloni. Instrumentene har også en effekt på når demokratiet i en stat ble etablert. Dette påvirker demokratisk kvalitet. Nye demokratier kan møte en rekke utfordringer, som vold og økonomisk nedgang. Dette gjør det vanskelig å bygge opp et kvalitetsdemokrati (Huntington 1991: 253–258). Land med en broket fortid vil, med større sannsynlighet, produsere innbyggere som synes et autoritært styre er et akseptabelt alternativ til demokratiet hvis landet opplever store problemer. De vil heller ikke stille så sterke krav til egne, og andres, rettigheter som det gjøres i mer etablerte demokratier, som er overkommet overgangsfasens barnesykdommer. Derfor

³Persson og Tabellinis (2003) variabler kodes 1 for tidsperioden dagens styreform ble etablert og 0 ellers. Utvidelsen følger samme koderegler, men bruker Gerring m. fl.(2005) sine dataer for styreform.

er det viktig å renske vekk den effekten instrumentene eventuelt har på politisk stabilitet. Dette gjøres ved å kontrollere \ln regimealder, når RE2SLS-modeller estimeres. Når eksklusjonsrestriksjonen testes vil man da ha rensket ut effekten instrumentet eventuelt kunne hatt på kontrollvariabler.

4.2 Operasjonaliseringer

4.2.1 Datasett og analyseenhet

Analyseenheten i panelet som analyseres, er landår. Datasettet er satt sammen av informasjon fra flere kilder og inneholder informasjon fra 191 land i tidsperioden 1972 til 2000. I hovedanalysene vil det sammenlignes blant 115 demokratier. Antallet observasjoner i panelet er 4856. Det er 1975 av dem som er observasjoner fra stater som innfrir Alvarez. m. fls. (1996) krav til demokratier. Disse observasjonene vil hovedanalysene baseres på. Målet for avhengig variabel, demokratisk kvalitet, er hentet fra Freedom House (2011). Styreform, den uavhengige variabelen, er hentet fra Gerring m. fl. (2005). Nærmere informasjon om variablene kommer siden i kapitlet.

4.2.2 Avhengig variabel: demokratisk kvalitet

Denne oppgaven baserer seg på en substansiell demokratiforståelse. Der vektlegges det egenskaper som er utenfor formell politikk. Dette ble redegjort for i kapittel 2. Kvaliteten til demokratier rangeres ut fra hvilken grad de realiserer sitt potensial som folkestyre.⁴ I det følgende avsnittet vil det redegjøres for hvordan demokratisk kvalitet kan måles empirisk, og hvilke indikatorer som egner seg til dette.

⁴Basert på Beetham (1994: 28), og Diamond og Morlino (2005: XI) oppfattes kvalitetsdemokrati som institusjoner som sikrer borgerne frihet, politisk likhet og innflytelse, og egenskaper som muliggjør borgernes bestemmelse over kollektive avgjørelser. Dette viser til hvilken grad et styre realiserer sitt potensial som folkestyre.

Dikotomisering og gradering av demokrati

Levitsky og Adcock (1999) hevder det er et metodologisk spørsmål, hvorvidt demokrati operasjonaliseres gradert eller binært. At det er et metodologisk spørsmål fremfor et ontologisk spørsmål, gjør at det ikke er av fundamental viktighet, men at det avhenger av studiets formål. Men selv om konseptualiseringen avhenger av studiens formål, har valget betydning for slutningenes reliabilitet og validitet.

En substansiell demokratidefinisjon er vanskelig å forene med et rigid binært mål, der verdiene er demokrati og ikke-demokrati. På den andre siden er uavhengig variabel i oppgaven, styreform, vanskelig å forene med en gradert variabel der alle styrever, fra de mest autoritære til de mest demokratiske, inkluderes. I definisjonene av styreformene stilles det krav om institusjoner og prosedyrer som valg og en lovgivende makt. Alvarez m. fl. (1996: 21–22) argumenter for at demokratier og autoritære regimer ikke tilhører samme konsept og burde derfor ikke tilhøre samme skala. Å ha et klart skille mellom demokratier og autoritære styrever, før kvaliteten til demokratiske styrever vurderes, er hensiktsmessig når styreformene skal sammenlignes.

Sentrale teoretikere som Linz (1975: 184–185), Huntington (1991: 12) og Przeworski (1996) er blant tilhengere av en binær forståelse av demokrati. En slik tilnærming inneholder et absolutt minimumskrav for at samfunn regnes som demokratiske. Dette gir lite om informasjon om semidemokratier. Et annet problem ved en binær tilnærming til grupper er at enheter som kan være meget forskjellige, plasseres i samme gruppe. Strenge krav til demokratier gjør at relativt demokratiserte land kategoriseres som autoritære, mens minimale krav gjør at land med demokratiske mangler kategoriseres som demokratier.

Som minimumskriterier for demokratier benyttes Alvarez m. fl. (1996) sine krav. Et demokrati skal tilfredsstillende fire krav: (i) lederen av regjeringen skal være folkevalgt, (ii) den lovgivende forsamlingen skal være valgt, (iii) det må være mer enn ett parti, (iv) det må være gjennomført minst ett

regjeringsskifte ved valg. Ved å bryte ett av kravene blir en stat definert som et ikke-demokrati. En fare ved å bruke dette målet er at land med relativt demokratiske prosedyrer ekskluderes. Kravet om maktsalternering gjør at for eksempel Botswana ekskluderes fra analysene, ettersom samme parti har vunnet samtlige valg.

I denne masteroppgavens definisjon av demokratisk kvalitet vektlegges det at demokratier kan rangeres etter graden de realiserer sitt potensial som folkestyre. Oppfattelsen av demokrati som en gradert variabel forsvares av blant annet Dahl (1971) og Bollen (1989). Som Elkins (2000) viser, er reliabiliteten til en gradert variabel større, sammenlignet med en dikotom variabel. Dette gjelder også i tilfeller der en stor grad av tilfeldige feil er simulert. En gradering kan innebære at de to ytterpunktene er absolutt fravær av demokrati og absolutt tilstedeværelse av demokrati. Ytterpunktene kan forstås som teoretiske, og ikke empiriske, størrelser. Som Sklar (1987) skriver, inneholder alle land i praksis noen demokratiske og noen ikke-demokratiske egenskaper. Dette innebærer at selv de mest autoritære styreformene har noen demokratiske aspekter ved seg. Videre er det absolutte demokratiet et ideal, slik Robert Dahl (1971: 8) argumenterer. For ham er demokrati et ideal som det ikke finnes noen rene empiriske eksempler på. Jeg oppfatter det kun som relevant å snakke om demokratisk kvalitet for land som oppfyller et demokratisk minstekriterium. I denne oppgaven utføres altså rangeringen av demokratier først etter at ikke-demokratier er skilt ut.

Fra teori til empiri

I overgangen fra teori til empiri skal empiriske mål gjengi teoretiske konstruksjoner. Hvorvidt indikatorene måler det teoretiske konseptet de er tenkt å måle, kalles målevaliditet (Adcock og Collier 2001). Det første steget i overgangen fra teori til empiri er å systematiserte bakgrunnskonseptet. Dette er gjort i kapittel 2, der det ble argumentert for en substansiell demokratiforståelse. Et substansielt demokrati innebærer en tykkere beskrivelse av demokratier, der komponenter som utelates i en minimalistisk

definisjon, inkluderes.

Når man skal finne gode indikatorer for bakgrunnskonseptet er det en tendens til at det inkluderes for mye eller for lite informasjon (Munck og Verkuilen 1992: 10–12). Tendensen til å bruke for mange og spesifikke indikatorer gjør målet vanskelig å tolke. Dette gjør at det finnes få empiriske eksempler som tilfredstiller definisjonen. På den andre siden går Gasiorowski (1996) så langt som å måle demokrati ut i fra én indikator ettersom mange indikatorer gjør det unødvendig komplisert. Til sammenligning kan få indikatorer føre at man ikke måler alle dimensjonene som er ønskelig å måle.

Freedom House – sivile friheter

Når demokratisk kvalitet skal måles, vil jeg argumentere for at Freedom House er en tilfredsstillende indikator. Å finne gode indikatorer for å måle et substansielt demokrati er utfordrende. Mens institusjonelle demokratier kan identifiseres ut fra tilstedeværelsen av institusjoner og prosedyrer, må indikatorer for et substansielt demokrati måle kvaliteter utover dette (se f. eks. Knutsen 2010). Freedom House (2011) søker å måle virkeliggjøringen av rettighetene og frihetene til individene. De deles i to indekser: politiske rettigheter og sivile friheter. Fremfor å måle lovfestede rettigheter og friheter søker Freedom House å måle virkeliggjøringen av dem. Kvalitetsdemokrati er institusjoner som sikrer borgerne frihet, politisk likhet og innflytelse, egenskaper som muliggjør borgernes medbestemmelse over kollektive avgjørelser. For å realisere dette styret er utstrakte sivile friheter en absolutt nødvendighet. Lindberg (2006: 100–101) argumenterer for at Freedom House' indeks for sivile rettigheter er det beste demokratimålet når det skal måles kvaliteter som er utenfor det politiske systemet. Av to årsaker er det ønskelig med et demokratimål som ikke er direkte tilknyttet det politiske systemet. Som tidligere sagt så, vektlegger substansielle demokratidefinisjoner et utvidet demokratibegrep. Der inngår sivile friheter som en svært viktig komponent. I denne studien søkes det å rangere demokratier ut i fra hvilken grad de realiserer sitt potensial som folkestyre.

Den andre årsaken er at styreform, som er uavhengig variabel, er knyttet til det politiske systemet. Valg av statsoverhode og tilstedeværelsen av politiske institusjoner inngår i definisjonen av uavhengig variabel. Derfor er det ønskelig med indikatorer for demokrati som ligger utenfor det politiske systemet.

Om Freedom House

Siden 1972 har Freedom House, ledet av Raymond Gastil (1973), rangert nivået på sivile rettigheter og politiske rettigheter i tilnærmet alle stater i verden. I 2011 talte indeksen 192 stater. Basert på indikatorer som hovedsakelig er hentet fra FNs menneskerettighetserklæring, har Freedom House hvert år publisert sin vurdering av staters frihetsnivå⁵. Aggregeringsmetoden er en enkel additiv indeks der sluttscoren er basert på 15 indikatorer for sivile friheter, som deles inn i fire dimensjoner: ytringsfrihet, retten til å organisere seg, en rettfærdig rettstat og personlig autonomi. Hver av indikatorene rangeres fra null til fire. De summeres opp, og basert på totalsummen for indikatorene får landet en verdi fra én til syv, der én er mest fri. For å gjøre estimatene i analysene mer intuitive snur jeg indeksen. Syv innebærer altså mest frihet, og én viser til minst frihet. I tabell 4.1 vises frekvensfordelingen av indeksen blant demokratier.

Tabell 4.1: Frekvensfordeling: sivile rettigheter blant demokratier

Sivile friheter	Frekvens	Prosentandel
1	4	0.2
2	4	0.2
3	75	3.75
4	195	9.88
5	414	20.97
6	629	31.86
7	654	33.13
Total	1975	100.00

⁵Listen over indikatorene er inkludert i vedlegg A1

Problemer ved indikatoren

Det er problemer tilknyttet bruk av Freedom House' indekser. Kritikken som det refereres til i dette avsnittet, gjelder den samlede Freedom House-indeksen for sivile friheter og politiske rettigheter. Selv om jeg kun fokuserer på sivile friheter er kritikker mot den samlede indeksen gjeldende. Et åpenbart problem ved Freedom House er at datainnsamlingen ikke er transparent og etterprøvable. Kodereglene er ikke offentlige, derfor kan en ikke finne ut hvilke egenskaper som fører til hvilke scorere. Scorene på indikatorene er heller ikke offentlige. Dette gjelder også råsummen av indikatorene. Det vil si den summen av alle indikatorene som er mellom 0-60. Den eneste offisielle verdien er indeksscoren, som er resultatet av råsummen av indikatoren. Å slå sammen scoren som en additiv indeks, fremfor vekting, kan kritiseres, ettersom ikke alle indikatorene nødvendigvis er like essensielle (Goertz 2005).

Et annet problem ved indeksen er at kriteriene i stor grad er subjektive. Som Bollen (1993: 1218) poengterer, er det en tendens til at forskere antar at det ikke er tilfeldige eller systematiske målefeil i deres operasjonaliseringer av demokrati. Ettersom de fleste indikatorene måles med feil, vil en indeks, bestående av indikatorene, inneholde målefeil. Spesielt når skjønn inkluderes i kodeprosessen, er det større sannsynlighet for målefeil. Det er enkelt å registrere konkrete krenkelser av rettigheter og friheter, men mer subtile krenkelser er vanskeligere å registrere. Å bedømme frihetsnivå og alvorlighetsgraden av krenkelser krever en skjønnsmessig vurdering. Bollen og Paxton (2000) viser at dette fører til skjevheter for Freedom House. Systematiske feil gjør at Freedom House har en konservativ skjevhet sammenlignet med andre mål på liberale demokratier. Tradisjonelt konservative land, som har et godt forhold til USA, gjør det sterkere og sosialistiske land gjør det svakere på Freedom House-indeksen, sammenlignet med målene til Sussmann (1982) og Banks (1971; 1979). Et annet problem tilknyttet subjektiviteten, er at undersøkelsen fra 1972 til 1988 ble utført av Gastil alene (1991). Personlige preferanser blir tydeligere når en person gjør

all kodingen, enn hvis det benyttes flere kodere. I tillegg er det tilnærmet umulig å få tilstrekkelig med informasjon. Dette gjør at tallene mellom 1972 til 1988 er mer problematiske enn tall for senere år. Siden den gang har et større analytiker-team foretatt undersøkelsene, hvilket reduserer sannsynligheten for systematiske skjevheter. Siden oppstarten har kodemetoden endret seg noe, men ikke så mye at resultatene ikke egner seg å sammenligne på tvers av tid (Lindberg 2006: 271).

Problemene til tross, Freedom House sin indeks for sivile rettigheter er trolig det best egnede målet for demokratisk kvalitet (Lindberg 2006). Bollen og Paxton (2000) undersøker usystematiske og systematiske målefeil ved Freedom House' samlede score og finner at den presterer relativt bra. Sammenlignet med andre mål for liberale demokratier av Sussman (1982) og Banks (1971; 1979) finner de at Freedom House er mer valid. Et annet brukt mål for substansielt demokrati er effective democracy index (EDI). EDI konstrueres ved å multiplisere den samlede Freedom House-indeksen med et mål for korrupsjon. Som Knutsen (2010) viser, er EDI et mindre reliabelt og valid mål enn Freedom House for substansielt demokrati.

4.2.3 Uavhengig variabel: styreform

I et parlamentarisk styre er regjeringen valgt av parlamentet som de står til ansvar ovenfor. Dette står i kontrast til presidentstyrer, der utøvende og lovgivende myndighet er uavhengig av hverandre, og presidenten er direkte valgt. Selv om definisjonene er enkle, skiller operasjonaliseringer av styreformers seg på to vis. For det første er det forskjellig hvordan hybrider av de to styreformene operasjonaliseres. Duverger (1980) brukte begrepet semipresidentstyre for å beskrive den femte franske republikken, ettersom staten hverken var et rent presidentsyre eller et rent parlamentarisk styre. For eksempel argumenterer Shugart og Carey (1992: 23-24) for at slike hybrider burde forstås som en type presidentstyrer. I denne oppgaven undersøkes effekten av "ren" presidentialisme, derfor er semipresidentstyrer

og parlamentarisme slått sammen til en nullkategori i de fleste modellene. Den andre forskjellen ved hvordan styreformer klassifiseres, er i hvilken grad ikke-demokratiske styreformer inkluderes.

Jeg bruker Gerring, Storm og Thackers (2005) klassifisering av styreformer. Distinksjonen mellom parlamentariske styreformer og presidentstyreformer gjøres på to dimensjoner. Det skilles i grad av avhengighet/ uavhengighet mellom lovgivende og utøvende makt. Det skilles også etter hvor utstrakt presidentens makt er. Dette gjøres i en tredelt koding, der det skilles mellom parlamentariske styreformer, semipresidentstyreformer og presidentstyreformer. Sammenlignet med operasjonaliseringene til Cheibub m. fl. (2009) og Persson og Tabellini (2003) inneholder den flere styreformer, som de andre operasjonaliserer som autoritære. Gerring m. fl. (2005) inneholder informasjon om alle stater som har over 0 på Polity2-indeksen. Dette er en fordel, ettersom det gir mulighet til selv å bestemme hvilke demokratiske minstekriterier som skal ligge til grunn. Og en kan benytte forskjellige demokratikriterier i forskjellige modeller. I hovedanalysene benyttes, som tidligere sagt, Alvarez m. fl (1996)⁶, som er det samme kriteriet som Cheibub bruker. Men ved å bruke Gerring m. fl. sin koding av styreformer gir det mulighet til å undersøke om resultatene fra hovedanalysen er betinget av ekskluderingen av "semidemokratier".

Tabell 4.2: Frekvensfordeling: styreform

Sivile friheter	Frekvens	Prosentandel
Presidentialisme	463	23.45
Semipresidentialisme	296	14.94
Parlamentarisme	1215	61.60
Total	1975	100.00

4.2.4 Andre variabler

I del to av teorikapitlet ble det presentert to mulige interaksjonseffekter som kan påvirke sammenhengen mellom presidentialisme og demokratisk

⁶Variabelen for Alvarez m. fls. (1996) mål for demokrati er hentet fra datasettet til Cheibub m. fl. 2009.

kvalitet. Det ble argumentert for at svake konstitusjonelle begrensninger på presidenter er en medvirkende årsak til presidentstyrer med lav demokratisk kvalitet. Den andre interaksjonseffekten som ble presentert, var en mulig negativ sammenheng mellom presidentialisme og et høyt antall partier i den lovgivende forsamling. I teorikapitlets del tre ble det argumentert for at valg av styreform ikke er betinget uavhengig, og styreform og demokratinivå korrelerer med underliggende determinanter, som påvirker begge. Variablene som inngår i interaksjonseffekter og kontrollvariablene, presenteres nedenfor.

Antall partier

For å måle antallet partier brukes Golders (2005) data. Der vises antallet effektive partier i lovgivende forsamling. Antallet partier regnes ut ved bruk av formelen til Laakso og Taagenpera (1979), som er 1/ Herfindahl-Hirschman-formelen. Formelen til Laakso og Taagenpera blir:

$$\frac{1}{\sum s_i^2}$$

s_i er prosentandelen av setene i den lovgivende forsamling, vunnet av partiet i . Uavhengige kandidater eller andre småpartier er behandlet som ett samlet parti. Formelen til Laakso og Taagepera er blant annet kritisert for å gi for høye verdier for stater der det største partiet har mer enn halvparten av mandatene (Goloso 2010). Alternative mål som kan brukes er Rae (1967) og Goloso (2010). Årsaken til at Laakso og Taagepera brukes, er at dette er det mest brukte målet for antallet effektive partier, og at Golders dataer inneholder informasjon om flest stater. Dataene inneholder informasjon frem til 2000 og inkluderer de fleste stater som innfrir Alvarez m. fl. (1996) sitt demokratikrav.

Begrensninger på utøvende makt

For å måle begrensninger av utøvende makt brukes variabelen "executive constraints" av Polity. Variabelen måler tilstedeværelsen av institusjonelle

begrensninger på beslutningsmyndighetene til regjeringen, uavhengig om styret er parlamentarisk eller presidentielt (Marshall og Jagers 2002). Variabelen strekker seg fra én til syv, der én viser til stater der utøvende myndighet har ubegrenset makt, og syv til stater der den effektive myndighet til andre statsmakter er lik eller større enn den utøvedes myndighet på de fleste virksomhetsområder. For demokratier viser begrensninger på utøvende makt primært styrken til lovgivende myndighet.

Kolonifortid

Variabelen for kolonifortid er hentet fra Hadenius og Teorell (2007). I deres operasjonalisering er bosetterkolonier utelatt (USA, Canada, Australia, Israel og New Zealand). Det er utelukkende fokusert på oversjøisk kolonialisme. Dette innebærer at det bare er vestlige koloniherrer og kun kolonier som ligger på andre kontinenter, som er kodet. Hvert land som har vært kolonisert siden 1700, er kodet. I land som ble kolonisert av flere makter, telles den siste, hvis det varte i 10 år eller lenger.

Militær fortid

Et stort antall presidentstyrer er etablert i stater der det tidligere har vært militærdiktaturer. Cheibub (2007) argumenterer for at det er vanskeligere å etterfølge et militærdiktatur, enn et sivilt diktatur. For å måle effekten av tidligere militærdiktaturer konstrueres en dikotom variabel basert på Cheibub m. fl. (2009) sin regimevariabel. Den har verdien 1 de fem første årene etter at et militærdiktatur har opphørt.

Autoritær fortid

Foregående regime påvirker trolig forutsetningene for demokrati, og mange presidentstyrer har oppstått i land der forutsetningene for kvalitetsdemokratier er dårlige. For å kontrollere for autoritær fortid inkluderes en variabel som måler gjennomsnittlig score på polity-indeks før

staten for første gang tilfredsstilte demokratikravet til Alvarez m. fl. (1996). Datasettet til Cheibub m. fl. (2008) inneholder informasjon om når samtlige land tilfredsstilte kriteriene for første gang. Årsaken til at det kun inkluderes verdier fra før landet ble et demokrati for første gang, er for å unngå fange opp effekter av styreform. Dersom presidentstyrer bryter oftere sammen vil de også produsere lavere polity-score, og informasjonen om hvilke forhold styreformen er etablert, blir skjev. Dette medfører noen problemer. Hvis Cuba f. eks. i fremtiden skulle demokratiseres ville det være gjennomsnittlig polity-score for årene før 1936 variabelen ville være basert på, hvilket gjør at man mister mye informasjon.

Regimets alder

Regimets alder er basert variabelen "regime duration" fra Polity IV. Polity regner regimeskifte som tre eller flere poengs forflytning langs Polity-indeksen. I analysene benyttes $\ln(\text{regimealder} + 1)$. Det er både metodiske og teoretiske grunner til logtransformere regimealder. At regimealderen i USA øker fra 170 til 171 er ikke like viktig som at et nyopprettet demokrati overlever ett år. Metodisk er det også hensiktsmessig, ettersom det gir en mer normalfordelt variabel.

Å inkludere regimealder i modeller er problematisk. Dersom Linz har rett, og presidentstyrer har større sannsynlighet for å oppleve demokratiske sammenbrudd, mister man verdifull informasjon relatert til demokratiets kvalitet ved å kontrollere for det. På den andre siden er variabelen viktig å inkludere i modellene som bruker instrumenter. Ettersom instrumentalvariablene viser til når dagens styreform ble etablert, er det viktig å kontrollere den for effekten instrumentene har på politisk stabilitet.

Distanse fra ekvator

Som nevnt er det en geografisk forskjell angående hvor i verden de forskjellige styreformene befinner seg. Stater som ligger nærmere ekvator har

oftere presidentstyre, enn parlamentariske styrever eller semipresidentstyrever. Acemoglu m. fl. (2001; 2002) viser at forskjeller mellom hva slags kolonier som ble etablert, kan forklares ut i fra hvor stor sjansen var for å dø i de nye koloniene. Der det var relativt trygt for koloniherrerne, ble det bygd nybyggerkolonier, som i USA og Australia. I områder rundt ekvator var dødsraten høyest, hvilket gjorde at kolonimaktene brukte koloniene for å drive utvinning. Der finner man flere av de statene der koloniseringen var mest grotesk, som Fristaten Kongo. En stats distanse fra ekvator har jeg definert som breddegraden til en stats hovedstad, delt på nitti. Dette gir en verdi mellom null og én. Variabelen er hentet fra La Porta m. fl. (1999) og stater som mangler data har fått verdier etter samme koderegler.

Religion

Variablene for religion er hentet fra La Porta m. fl. (1999). Religion er delt inn i fire grupper: protestantisme, katolisisme, islam og andre. Å ha en såpass stor kategori for andre, som inneholder alt fra buddhister til jøder og ortodokse kristne er problematisk. Men ut fra teorien så er det skillet mellom protestantisk kultur og katolsk eller annen kultur som er viktig. Variablene viser til hvor stor prosentandel av befolkningen som tilhørte den aktuelle religionen i 1980. For nyere land er det basert på tall fra 1990-tallet. I de empiriske analysene er variabelen delt på ti.

Etnisk fraksjonalisering

Etnisk fraksjonalisering måles ved bruk av målet til Alesina m. fl. (2003). Målet viser sannsynligheten for at to tilfeldig utvalgte personer i et land ikke vil tilhøre den samme etnolingvistiske gruppen. Formelen skrives: $1 - \sum s_{i,j}^2$, hvor $s_{i,j}$ er gruppen i sin andel av populasjonen i landet, j . Indeksen minner om den mer brukte ELF-indeksen fra *Atlas Noradov Mira*, fra 1964. Til forskjell fra ELF-indeksen, som kun vurderer etnisitet ut fra språk, inkluderes "rase" i Alesina m. fl. (2003). Det gir for eksempel høyere fraksjonalisering i

Latin-Amerika der grupper av forskjellig "rase" snakker samme språk. Det er, i tidligere studier, argumentert for at høyere etnisk fraksjonalisering gjør demokratiseringsprosessen vanskeligere, ettersom mangel på sosial tillit blant gruppene kan være lavere. I etnisk fragmenterte stater finner politikerne det ofte effektivt å spille på etniske skillelinjer i sin politikk og retorikk (Rabuska og Shepsle 1972). Fra Øst-Europa observerte Horowitz i 1993 at demokratiseringen var mest vellykket i stater med få etniske skillelinjer, som Ungarn og Polen, mindre vellykket i mer etnisk delte stater, som Bulgaria, Romania og tidligere Jugoslavia (Horowitz 1993).

Befolkningstørrelse

Variabler for populasjon er hentet fra Verdensbankens utviklingsindikatorer (WDI). Variabelen viser til hvor mange som bor i staten, uavhengig statsborgerskap. Ettersom en befolkningsvekst på 1 million er forventet å ha en forskjellig effekt i f. eks. Norge og India, logtransformeres befolkning. En høyere befolkningsstørrelse er forventet å ha en negativ effekt på demokrati. Å opprettholde et effektivt voldsmonopol vil være vanskeligere med en større befolkningsmasse. Med en lavere befolkningstørrelse vil trolig også fordelingen av byrder og goder være mer effektiv, hvilket vil gi en høyere demokratisk kvalitet.

BNP per kapita

Dataene for BNP per kapita er hentet fra Penn World Table. I motsetning til mange av Penn World Tables mål, måler variabelen konstantpriser i stedet for kjøpekraftsparitet (Heston, Summers and Aten 2009). Av samme årsaker som regimealder, landareal og befolkningstørrelse, logtransformeres variabelen.

4.2.5 Deskriptiv statistikk

Tabell 4.3 viser de deskriptive statistikkene til avhengig, uavhengig variabel og kontrollvariabler. Det er ikke mange manglende verdier i datasettet. Den høye

maksverdien for antallet kommer fra Libanon. Golder (2006), som dataene er hentet fra, velger selv å utelate Libanon, Palau, Kirigistan, Marshalløyene, Nauru, Kiribati og Mikronesia fra sin artikkel, ettersom han ikke finner det mulig å registrere formelle partistrukturer. I denne oppgaven gjør jeg derfor også analyser med og uten landene. Dette kommer jeg tilbake til i avsnitt 5.5.1.

Tabell 4.3: Deskriptiv statistikk

Variabel	Obs	Gj.snitt	Std.avvik.	Min	Maks
Sivile friheter	1908	5.787	1.15	1	7
Presidentialisme	1975	.234	.423	0	1
Utøendes begrensninger	1551	5.6	8.15	1	7
Antall partier	1764	3.302	1.97	1	33.57
Befolkningstørrelse l_n	1949	15.313	2.256	9.714	20.73
BNP l_n	1898	9.052	.942	6.458	11.057
Etnisk fraksjonalisering	1942	.335	.229	0	.879
Protestantisme	1937	2.012	2.611	0	9.78
Islam	1937	.595	1.869	0	9.99
Katolisisme	1937	4.554	3.843	0	9.91
Annen religion	1937	2.841	3.102	0	10
Distanse til ekvator	1975	.341	.205	.011	.722
Landareal l_n	1975	11.08	2.74	3.58	16.16
Tidl. britisk koloni	1975	.227	.419	0	1
Tidl. annen koloni	1975	.261	.439	0	1
Militær fortid	1975	.009	.286	0	1
Autoritær fortid	1551	-.184	5.921	-9.76	10
Regimealder l_n	1551	2.677	1.32	-5.140	6.22

4.2.6 Manglende verdier

I dette avsnittet vil jeg redegjøre for hvordan manglende verdier (missing values) er behandlet før de empiriske analysene. Det opprinnelige datasettet inneholder noen manglende verdier, som vist i tabell 4.3. Å ikke erstatte manglende verdier gjør at det kan oppstå utvalgsskjevheter, dersom utelatelsen av observasjoner ikke er tilfeldig. For eksempel er det mulig at manglende verdier er korrelert med utviklingsnivå. Et annet problem er at listevis utelatelse reduserer antallet observasjoner i flere av modellene. Dette

gjør det vanskelig med sammenligninger på tvers av modellene.

De viktigste variablene mine inneholder få manglende verdier. Freedom House sin indeks for sivile rettigheter mangler av uviss grunn verdier for Liechtenstein mellom 1976 til 1992. Ved multipl imputasjon økes variansen og målefeilene reduseres (Honaker og King 2010). Ettersom avhengig og uavhengig variabel har nesten komplett informasjon, er det ønskelig å unngå informasjonstap, som følge av manglende verdier på kontrollvariabler. Programmet Amelia II brukes til multipl imputasjon, det vil si imputering av fem forskjellige verdier for hver celle uten data i fem forskjellige datasett (Honaker m fl., 2011). Noen av verdiene som Amelia II produserer, er absurde. For eksempel blir det gitt negative verdier for antall partier i enkelte land, som vist i de deskriptive statistikkene ovenfor. Honaker m. fl. (2009) anbefaler å heller produsere "absurde verdier" fremfor å legge logiske betingelser for mulige verdier, da dette gir lavere varians. Ved å kjøre analysene på alle de fem imputerte datasettene, sikrer jeg at den multiple imputasjonen gir robuste resultater. I tabell 4.4 vises den deskriptive statistikken for variablene, etter imputering.

4.2.7 Grunnmodellen

I tillegg til avhengig og uavhengig variabel kontrolleres det for \ln BNP per kapita, \ln befolkningsstørrelse og etnisk fraksjonalisering (Alesina m. fl. 2005) i alle modellene. Dette utgjør, sammen med variabler som region og tiår, grunnmodellen for analysene som estimeres med OLS PCSE.

Det er lite trolig at styreform påvirker befolkningstørrelse eller etnisk fraksjonalisering. En mulighet for at styreform kan påvirke etnisk fraksjonalisering er dersom styreformene systematisk fører forskjellig innvandringspolitikk. Dette vil likevel påvirke dataene for etnisk fraksjonalisering i liten grad. At styreform skal påvirke befolkningsstørrelsen i nevneverdig grad ser jeg ingen god grunn til.

Når det gjelder økonomi er det noe mer problematisk. Ved å kontrollere

Tabell 4.4: Deskriptiv statistikk etter imputering

Variabel	Obs	Gj.snitt	Std.avvik.	Min	Maks
Sivile friheter	1975	5.793	1.146	1	7
Presidentialisme	1975	.234	.423	0	1
Utøendes begrensninger	1975	6.21	1.0917	2	8.719
Antall partier	1975	3.36	2.121	-2.38	33.57
Befolkningsstørrelse \ln	1975	15.337	2.254	9.714	20.73
BNP \ln	1975	9.08	.951	6.487	11.926
Etnisk fraksjonalisering	1975	.335	.23	-.083	1.127
Distanse til ekvator	1975	.341	.205	.011	.722
Landareal \ln	1975	11.08	2.74	3.58	16.16
Protestantisme	1975	2.01	2.684	-3.299	9.78
Islam	1975	.595	1.869	-4.079	9.969
Katolisisme	1975	4.57	3.84	0	9.91
Annen religion	1975	2.84	3.10	-7.9	10
Tidl. britisk koloni	1975	.227	.419	0	1
Tidl. annen koloni	1975	.261	.439	0	1
Militær fortid	1975	.009	.286	0	1
Autoritær fortid	1975	-.187	5.916	-9.93	10
Regimealder \ln	1975	2.68	1.326	-5.141	6.22

for økonomi er det mulig man fanger opp effekter av styreform. Persson og Tabellini (2003) viser at parlamentarisme gir større økonomisk vekst sammenlignet med presidentialisme.⁷ Inkluderingen av BNP per kapita gjør at man muligens mister informasjon om effekter som skyldes styreformene, men effekter på vekst vil kun gi store forskjeller i inntektsnivå på lengre sikt. Det er rolig ikke mye informasjon som mistes. Jeg finner det vanskelig å forsvare målinger av demokratisk kvalitet der det ikke kontrolleres for økonomi. I tillegg til variablene som er presentert ovenfor, er det inkludert åtte regionsvariabler og to tidsvariabler. Dette fanger opp eventuelle tidsspesifikke, og regionsspesifikke effekter. Forkortelsene forklares i fotnoten.⁸ Dette gir følgende grunnmodell for OLS PCSE-modelleringene i kommende kapittel:

⁷Deres bruk av instrumentalvariabler er kritisert i kapittel 4. Denne bruken kan ha påvirket deres funn.

⁸SIV=sivile friheter, PRES=presidentialisme, BNP = \ln BNP per kapita, BEF = befolkningsstørrelse, EFR = etnisk fraksjonalisering, TID = variabler for 80-tallet og 90-tallet, REG= åtte regionale dikotome variabler, KON81= dikotom variabel for hvorvidt dagens styreform ble etablert etter 1981, KON5180=dikotom variabel for hvorvidt dagens styreform ble etablert mellom 1951-80, KON2150=dikotom variabel for hvorvidt dagens styreform ble etablert mellom 1921-50, REGIM= \ln (regimealder+1).

$$\mathbf{SIV}_{i,t} = \beta_0 + \beta_{PRES}PRES_{i,t} + \beta_{BNP}BNP_{i,t} + \beta_{BEF}BEF_{i,t} + \beta_{EFR}EFR_{i,t} \\ + \beta_{EFR}EFR_{i,t} + \Sigma(\beta_{TID}TID_{m,i,t}) + \Sigma(\beta_{REG_j}REG_{j,i,t}) + \epsilon_{i,t}$$

I RE2SLS-modellene inkluderes ln regimealder i grunnmodellen. Dette er, som tidligere sagt, for å kontrollere for den effekten instrumentene har på politisk stabilitet. Dette gir følgende grunnmodell for RE2SLS-modelleringene i kommende kapittel.

Første trinn:

$$PRES_{i,t} = \beta_0 + \beta_{KON81}KON81_{i,t} + \beta_{KON5180}KON5180_{i,t} + \beta_{KON2150}KON2150_{i,t} + \\ \beta_{REGIM}REGIM_{i,t} + \beta_{BNP}BNP_{i,t} + \beta_{BEF}BEF_{i,t} + \beta_{EFR}EFR_{i,t} + \\ \Sigma(\beta_{TID}TID_{m,i,t}) + \Sigma(\beta_{REG_j}REG_{j,i,t}) + \epsilon_{i,t}$$

Andre trinn:

$$\mathbf{SIV}_{i,t} = \beta_0 + \beta_{\hat{PRES}}\hat{PRES}_{i,t} + \beta_{REGIM}REGIM_{i,t} + \beta_{BNP}BNP_{i,t} + \beta_{BEF}BEF_{i,t} + \beta_{EFR}EFR_{i,t} + \\ \Sigma(\beta_{TID}TID_{m,i,t}) + \Sigma(\beta_{REG_j}REG_{j,i,t}) + \epsilon_{i,t}$$

Kapittel 5

Analyse

Dette kapitlet presenterer hovedresultatene fra de empiriske analysene. Kapitlet er delt i fire deler. I første del presenteres deskriptiv statistikk, som viser overfladiske tendenser ved enhetene. Deretter utføres de empiriske analysene. Først undersøkes det om styreform har en effekt på demokratisk kvalitet. I del tre undersøkes det om effekten av presidentialisme i samspill med andre forklaringsvariabler har en effekt på demokratisk kvalitet. I kapitlets siste del undersøkes robustheten til funnene i andre og tredje del.

5.1 Om analysene

De empiriske dataene i hovedanalysene strekker seg fra 1972 til 2000¹. Analysene gjøres på grunnlag av sammenligninger på tvers av land som tilfredsstillende demokratiske minimumskrav. Som minimumskrav brukes, som redegjort i kapittel 4, Alvarez m. fl (1996) sine fire krav til et demokrati: (i) Lederen av regjeringen skal være folkevalgt, (ii) den lovgivende forsamlingen skal være valgt, (iii) det må være mer enn ett parti, (iv) det må være gjennomført regjeringsskifter ved valg. Analysene inneholder 1975 landår, fordelt på 115 land.

¹1972 er første året Freedom House gjorde sine rangeringer. 2000 er det siste året der jeg har tall for antall effektive partier

5.2 Deskriptiv statistikk

Tabell 5.1: Frekvensfordeling: sivile rettigheter

Sivile friheter	presidentialisme	Semipres.	Parlamentarisme	Total
1	4 (1)	0 (0)	0 (0)	4 (0)
2	4 (1)	0 (0)	0 (0)	4 (0)
3	29 (6)	28 (10)	18 (1)	75 (4)
4	60 (13)	56 (19)	79 (1)	195 (10)
5	181 (39)	69 (24)	164 (14)	414 (21)
6	113 (24)	104 (35)	412 (34)	629 (32)
7	72 (16)	38 (13)	543 (45)	653 (33)
Total	463 (100)	296 (100)	1216 (100)	1975 (100)

Prosentandel i parantes

I tabell 5.1 vises frekvensfordelingen av sivile rettigheter for hver enkelt kategori av demokratisk styreform. I de empiriske analysene blir parlamentarisme og semipresidentialisme slått sammen til én kategori. Den generelle tendensen er at flere presidentstyrer har lavere Freedom House-score, sammenlignet med parlamentariske styrer. Gjennomsnittet blant presidentstyrer på Freedom House-indeksen er 5.19. Blant semipresidentstyrer er gjennomsnittet 5.12, og blant stater med parlamentarisk styre er gjennomsnittet 6.08.

Noen av de svakeste verdiene skyldes at Freedom House ikke konvergerer nøyaktig med demokratikravet. I noen tilfeller er demokratisering først registrert hos Freedom House og i andre tilfeller registreres de først hos Alvarez m. fl (1996). Det samme gjelder regimesammenbrudd. Ettersom ulikhetene ikke er systematiske kan man ikke forsinke en av variablene. Likevel er det enkelte av de laveste verdiene som ikke skyldes at målene ikke konvergerer. Burundi holdt sitt første demokratiske valg i 1993. Da ble hutu-politikeren Melchior Ndadaya landets første folkevalgte president, men etter få måneder ble han og flere andre sentrale politikere myrdet av den tutsi-dominerte hæren. Dette utløste folkemord, der omtrent 50 000 mennesker ble drept (Harff 2003). Disse årene hadde landet, naturligvis, laveste verdi på Freedom House, men at landet er kodet som demokrati etter attentatet av Ndadaya og frem til 1995, i en periode der blant annet representanter for hæren regjerte, kan det stilles spørsmålstegn ved. Bortsett fra ekstremtilfellene har de svakeste demokratiene en Freedom House-score på tre. For å

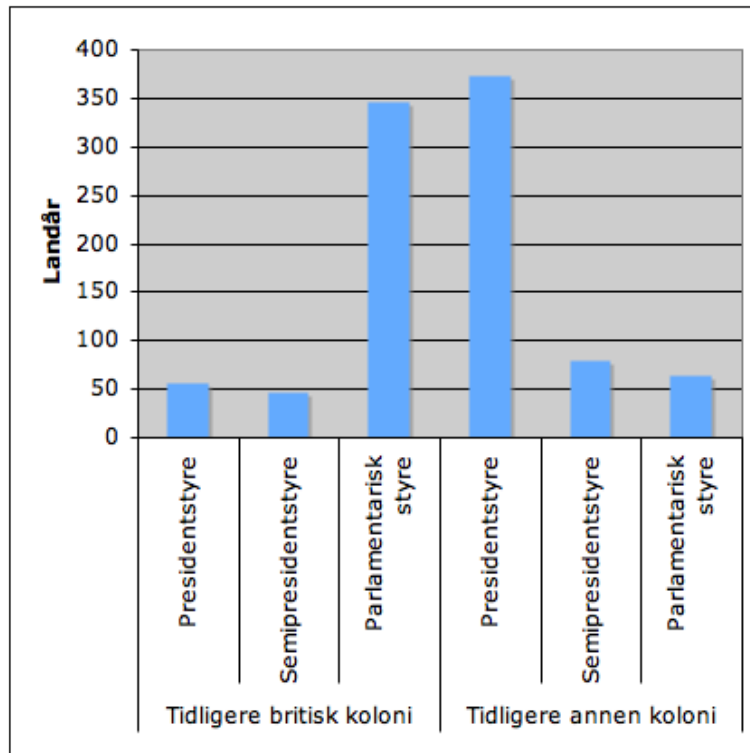
bruke en parlamentarisk stat som eksempel er Tyrkia (95-2000) et land med denne verdien. Landet innfrir demokratiske minstekriterier, samtidig som det finnes klare brudd på sivile rettigheter, med tilfeller av tortur, begrenset ytringsfrihet og svakere rettigheter for kvinner og kurdere. Mens kun én prosent av parlamentariske demokratier har denne verdier, har seks prosent av demokratiske presidentstyret en verdi på 3. Det er også et stor forskjell blant de mest frie statene. Blant parlamentariske stater tilhører 45 prosent den mest frie kategorien. Blant presidentstyret og semipresidentstyret er det kun 16 prosent og 13 prosent som tilhører denne kategorien.

Tabell 5.2: Demokratiske styret som har etterfulgt et militærdiktatur

Presidentstyre	Semipresidentstyre	Parlamentarisk styre
Argentina	Bolivia	Fiji
Bangladesh	Kongo (Brazzaville)	Hellas
Benin	Indonesia	Guinea Bissau
Brasil	Korea, Sør	Spania
Burundi	Mali	Surinam
Chile	Pakistan	Thailand
Ecuador	Polen	Tyrkia
El Salvador	Portugal	
Fiji	Sentralafrikanske Republikk	
Ghana	Surinam	
Honduras		
Madagaskar		
Niger		
Nigeria		
Panama		
Paraguay		
Peru		
Sierra Leone		
Uruguay		

Tabell 5.2 viser hvilke demokratiske styret som har etterfulgt militærdiktaturer, i løpet av tidsserien. Det er en tydelig tendens at mange presidentstyret har etterfulgt militærdiktaturer, mens svært få parlamentariske styret har etterfulgt militærdiktatur. Dette er en vesentlig forskjell, med tanke på hvor mange flere demokratier som har et parlamentarisk styre. Tendensen kan ha flere årsaker. Dersom presidentstyret er mer utsatt for demokratiske sammenbrudd, vil de oftere etterfølges av et militærdiktatur, og militærdiktaturet vil oftere etterfølges av et presidentstyre. En annen mulig årsak er at militærjuntaer synes å foretrekke et presidentstyre, dersom de presses til å avholde valg. Dette gir større

mulighet til å sentrere makt rundt egen person, og kan være mer forenlig med en militær hierarkisk struktur. En siste mulighet er at det er tilfeldig. Afrika og Latin-Amerika, der det er mange presidentstyrer synes å være mer utsatt for militærdiktaturer. Dette kan skyldes årsaker som ikke er relatert til styreform.

Tabell 5.3: Styreformer blant tidligere kolonier

Tabell 5.3 viser valg av styreform blant demokratier med kolonifortid. Hvilke styreform tidligere kolonier har etablert, synes å være speilvendt avhengig av hvilket land de var kolonisert av. Blant de tidligere britiske koloniene som innfrir Alvarez m. fl. (1996) sine krav til demokratier, er nesten samtlige parlamentariske. Blant landene med annen tidligere koloniherre er fordelingen tilnærmet motsatt. Nesten samtlige av tidligere franske, spanske, portugisiske, belgiske og tyske kolonier har et presidentstyre, dersom statene er klassifisert som et demokrati.

5.3 Effekt av presidentialisme

De deskriptive statistikkene i tabell 5.1 viser at presidentstyrer scorer lavere på sivile friheter, sammenlignet med parlamentariske styrer.² Om denne forskjellen skyldes styreformen i seg selv, eller om det reflekterer andre skiller, som økonomi, historie, kultur eller andre underliggende determinanter som påvirker demokratisk kvalitet, er uvisst.

For å undersøke effekten av presidentialisme på en mer systematisk måte estimeres regresjoner basert på minste kvadratsums metode, med panelkorrigerede standardfeil (OLS PCSE) og to trinns minste kvadratsums metode, med tilfeldige effekter (RE2SLS). De metodiske implikasjonene ved estimeringsmetodene ble nærmere presentert i kapittel 4.

For å innlemme variasjon på tvers av seksjoner og innad i nasjoner brukes OLS PCSE. Signifikansnivået som brukes i analysene er på 10 prosent. For å minimere mulighetene for utelatt variabelskjevhet utvides grunnmodellen i tabell 5.4 til å inkludere flere kontrollvariabler. I alle modellene har presidentialisme en negativ effekt på sivile friheter. Resultatene er signifikante på minimum 1 prosentnivå. I modell I vises grunnmodellen, tidligere presentert i avsnitt 4.2.7. Der er effekten av presidentialisme på sivile friheter $-.396$, dersom alle andre variabler holdes konstant. Dette betyr at et demokratisk presidentstyre er forventet å ha en Freedom House-score som er $.396$ skalaenheter lavere, enn dersom staten hadde vært et parlamentarisk/semipresidentstyre, forutsatt at alle andre variabler holdes konstant. Etter hvert som kontrollvariabler inkluderes i de påfølgende modellene reduseres effekten av presidentialisme med én tredjedel. I modell V, der det er inkludert flest kontroller, er effekten av presidentialisme, fremfor parlamentarisme eller semipresidentialisme $-.251$ skalaenheter, dersom alle andre variabler holdes konstant.

I modell II inkluderes effekten av religion. Flere av statene, som er av høyest demokratisk kvalitet, er protestantiske. Lipset (1992) argumenterer for

²De deskriptive statistikkene viser ingen klar forskjell mellom presidentstyrer og semipresidentstyrer.

Tabell 5.4: OLS-PCSE

	(I)		(II)		(III)		(IV)		(V)	
	Sivile friheter		Sivile friheter		Sivile friheter		Sivile friheter		Sivile friheter	
Presidentstyre	-0.396***	(0.085)	-0.416***	(0.084)	-0.319***	(0.084)	-0.292***	(0.095)	-0.251**	(0.103)
Protestantisme			0.094***	(0.018)	0.044**	(0.020)	0.049***	(0.019)	0.064***	(0.019)
Islam			-0.022	(0.021)	-0.057***	(0.021)	-0.048**	(0.023)	-0.039*	(0.021)
Katolisisme			0.064***	(0.014)	0.057***	(0.012)	0.054***	(0.013)	0.057***	(0.012)
Annen religion			0.034***	(0.013)	0.020*	(0.012)	0.017	(0.012)	0.011	(0.012)
Befolkningsstørrelse < 2 mill.					0.543***	(0.136)	0.495***	(0.121)	0.381***	(0.114)
Befolkningsstørrelse > 100 mill					0.641***	(0.191)	0.678***	(0.212)	0.761***	(0.218)
Distanse fra ekvator					1.522***	(0.370)	1.427***	(0.372)	1.188***	(0.359)
Landareal $_{ln}$					-0.019	(0.018)	-0.006	(0.019)	0.009	(0.019)
Tidl. britisk koloni							0.046	(0.242)	-0.352	(0.239)
Tidl. annen koloni							-0.095	(0.217)	-0.408**	(0.192)
Tidligere militærstyrer									-0.187**	(0.077)
Autoritær fortid									0.029***	(0.008)
Regimealder $_{ln}$									0.037**	(0.016)
BNP per kapita $_{ln}$	0.388***	(0.059)	0.374***	(0.057)	0.258***	(0.057)	0.254***	(0.055)	0.218***	(0.052)
Befolkningsstørrelse $_{ln}$	-0.030	(0.022)	-0.025	(0.023)	0.056	(0.043)	0.045	(0.037)	0.019	(0.037)
Etnisk fraksjonalisering	-0.673***	(0.177)	-0.742***	(0.179)	-0.474**	(0.185)	-0.472**	(0.204)	-0.397**	(0.193)
80-tallet	-0.072	(0.047)	-0.075	(0.047)	-0.080*	(0.046)	-0.084*	(0.046)	-0.073	(0.046)
90-tallet	-0.079*	(0.046)	-0.076*	(0.043)	-0.072*	(0.037)	-0.076**	(0.036)	-0.088**	(0.037)
Øst-Europa	-1.943***	(0.128)	-1.668***	(0.147)	-1.488***	(0.187)	-1.400***	(0.220)	-0.870***	(0.262)
Latin-Amerika	-1.255***	(0.126)	-1.227***	(0.144)	-0.545**	(0.239)	-0.429	(0.307)	0.265	(0.326)
Midtøsten og Nord-Afrika	-1.940***	(0.148)	-1.517***	(0.189)	-0.856***	(0.251)	-0.781***	(0.272)	-0.064	(0.319)
Sør-Asia	-1.621***	(0.206)	-1.163***	(0.209)	-0.656**	(0.296)	-0.687*	(0.375)	0.263	(0.366)
Vest-Europa	-1.004***	(0.103)	-1.084***	(0.106)	-0.730***	(0.158)	-0.603***	(0.183)	-0.005	(0.227)
Øst-Asia	-1.428***	(0.117)	-1.180***	(0.139)	-0.880***	(0.186)	-0.773***	(0.220)	-0.090	(0.251)
Sør-Asia	-2.228***	(0.212)	-1.619***	(0.198)	-1.604***	(0.217)	-1.672***	(0.304)	-0.800**	(0.350)
Oseania	-0.822***	(0.203)	-0.808***	(0.199)	-0.128	(0.297)	-0.043	(0.308)	0.513**	(0.257)
Konstant	4.227***	(0.711)	3.654***	(0.752)	2.544***	(0.914)	2.579***	(0.907)	2.681***	(0.924)
N	1975		1975		1975		1975		1975	

Standardfeil i parenteser

* $p < 0.10$, ** $p < 0.05$, *** $p < 0.01$

at sammenhengen mellom styreformer reflekterer skillet mellom protestantisk og katolsk kultur. Lipset har rett i at stater med en protestantisk kultur har etablert parlamentariske styrever. Estland, der over halvparten av befolkningen er protestanter, var fra 1990 til de byttet styreform i 1992, den eneste demokratiske staten med presidentstyre. Estimaterne gir imidlertid ingen grunn til å tro at religion forårsaker effekten av presidentialisering i særlig grad.³ Både høyere katolsk og protestantisk befolkningsandel har en signifikant positiv effekt på sivile friheter, men effekten av protestantisme er noe høyere enn effekten av katolisisme. Dersom antallet protestanter i et land øker med ti prosent, er sivile friheter forventet å øke med .094 skalaenheter. Islam har i modell III og IV en signifikant negativ effekt på demokrati. Det synes ikke å være noen systematisk sammenheng mellom demokratiske stater med en stor muslimsk befolkning og styreform. Dette gir liten grunn til å tro at effekten av styreform egentlig viser den underliggende effekten av religiøse skiller.

I modell III inkluderes variabler som kontrollerer for geografiske og

³Lipset referer til USA som et eksempel på en protestantisk stat. I USA er det 43.6 prosent protestanter (La Porta m. fl. 1999)

demografiske forskjeller. Fra før er det en variabel som kontrollerer for befolkningstørrelse, men det inkluderes to til, som kontrollerer for ekstremverdiene. Det er en overvekt av presidentstyrer i stater med en meget stor befolkning og mange parlamentariske styrer i stater med liten befolkning. Blant de ti statene i verden med størst befolkning er India og Japan de eneste med et parlamentarisk styre. Til sammenligning er 15 av verdens 25 minste stater parlamentariske/ semipresidentstyrer. For å kontrollere for denne skjevfordelingen inkluderes to dikotome variabler for stater med en befolkningsstørrelse på over hundre millioner, og under to millioner. Det er systematiske geografiske forskjeller mellom styreformene som regionvariablene ikke fanger opp. Som tidligere vist, ligger parlamentariske stater lenger vekk fra ekvator, mens presidentstyrer ligger nærmere. Dette er områder der forutsetningene for demokratisering, uavhengig av styreform, er svakere. Til slutt inkluderes en variabel for \ln landareal. Flere av demokratiene med størst areal er presidentstyrer. Intuitivt er det grunn til å tro at det er vanskeligere for en stat å opprettholde et velfungerende voldsmonopol i et større territorium. Av den grunn kan trolig deler av effekten av presidentialisme forklares ut fra landareal. Ved inkluderingen av variablene svekkes effekten av presidentialisme til .319.

I modell IV inkluderes variabler for tidligere kolonisering. Kolonifortid har ingen signifikant effekt på demokratisk kvalitet når det er kontrollert for andre faktorer, dette skyldes antakelig et strengt demokratikrav og at distanse fra ekvator fanger opp mye informasjon om kolonifortid. Inkluderingen av kolonifortid i modellen gjør at effekten av presidentialisme svekkes til -.292. Effekten er fremdeles signifikant på 1 prosents nivå.

I modell V inkluderes variabler som kontrollerer for mer av landets fortid. Lawrence (2000) og Cheibub (2007) viser at et høyt antall presidentstyrer har oppstått i stater der det har vært svake forutsetninger for politisk stabilitet, grunnet tidligere politikk. At stater med presidentstyrer er mer utsatt for regimesammenbrudd, finner de at det ikke skyldes styret i seg selv, men det foregående regimet. Variablen autoritær fortid viser til den

gjennomsnittlige scoren på polity-indeksen før staten for første gang ble demokratisk. Og variabelen tidligere militærstyre viser om styret etterfulgte et juntastyre. Dette indikerer de politiske forutsetningene for å etablere et demokrati. Tabell 5.2 viser at svært mange presidentstyrer har etterfulgt militærdiktaturer. Men funnene til Cheibub og Lawrence er ikke overførbare til å gjelde demokratisk kvalitet. Effekten av presidentialisme svekkes når variablene inkluderes, men det er fremdeles en negativ effekt, som er signifikant på 1 prosents nivå. *ln* Regimealder kan være problematisk å inkludere. Ettersom presidentstyrer mer sannsynlig vil oppleve demokratiske sammenbrudd, vil deres regimealder være lavere. Dersom dette blant annet skyldes styreform, slik Linz (1978, 1990, 1992) hevder mister man noe relevant effekt av styreform, ved å inkludere regimealder. At effekten av presidentialisme fremdeles er signifikant, selv når regimealder inkluderes, styrker forklaringen om at styreform er av betydning.

Modellene i tabell 5.4 viser at effekten av presidentialisme er betinget av underliggende determinanter. Av de underliggende kontrollvariablene kan de fleste argumenteres for å ha en effekt på demokratisk kvalitet, uavhengig av den effekten de har gjennom styreform. Fra resultatene i tabell 5.4 ser vi at presidentialisme har en negativ effekt på sivile friheter, som er signifikant på minimum et 1 prosents nivå. I modell V er effekten av presidentialisme er $-.251$, gitt at de andre variablene holdes konstant. At effekten er $-.251$, betyr at dersom en stat har et presidentstyre, fremfor et parlamentariske styre eller semipresidentstyre, er verdien for sivile friheter, som går fra 1 til 7, forventet å være $.251$ skalaenheter lavere, dersom alle andre variabler holdes konstant. Ettersom demokratier i realiteten varierer mellom 3 og 7 på indeksen for sivile friheter kan dette sies å være en betydelig effekt.

5.3.1 Modeller med styreform som endogen variabel

Resultatene i foregående avsnitt forutsetter at sivile friheter ikke påvirker styreform på noe vis kontrollvariablene ikke kontrollerer for. En måte å omgå

antakelsen om at styreform er eksogent, er ved bruk av instrumentalvariabler, som det ble redegjort for i avsnitt 4.1.2.

For å undersøke robustheten av resultatene i foregående avsnitt undersøkes effekten av presidentialisme ved estimeringer basert på to trinns minste kvadratsumsmetode, med tilfeldige effekter (RE2SLS). Hausmans-testene avviser hypotesene om lignende koeffisienter i OLS-RE og RE2SLS-modellene. Dette styrker forventningene om at det er en endogenitetsproblematikk tilknyttet oppgavens problemstilling.

Instrumentene som er benyttet for å gi predikerte verdier av presidentialisme, er tre variabler som viser om dagens styreform ble etablert mellom 1921–50, 1950–80 eller etter 1980, med styreformer som ble etablert før 1920 som referansekategori. Det har vært en trendendring med hensyn til hva slags styreformer stater etablerer. Stater der dagens styreform ble etablert i nyere tider har med større sannsynlighet presidentstyrer. Derfor kan instrumentene brukes til å predikere styreform. Instrumentene er grundigere beskrevet i avsnitt 4.3.3. Overidentifikasjonstesten, Sargan-Hansen-testen, brukes for å teste eksklusjonsrestriksjoner når det benyttes mer enn ett instrument. Resultatene fra testene viser at instrumentet er valid i alle modellene. Nullhypotesen, som antar at instrumentene ikke korrelerer med feilleddene, kan ikke avvises på et 5 prosents nivå. Utvalget som det sammenlignes blant er likt som i foregående analyse. Tabell 5.5 viser andre trinns-regresjonene. Inkluderingen av kontrollvariabler er identisk med modellene i tabell 5.4, bortsett fra at i alle modellene er variabelen for \ln regimealder inkludert. Dette er for å renske vekk den påvirkningen instrumentene eventuelt har på politisk stabilitet.

Resultatene fra analysen avviker ikke mye fra OLS-PCSE-analysene. Koeffisientene i RE2SLS-regresjonene er vesentlig større enn koeffisientene i de foregående analysene. Etersom instrumentene korrelerer svakt med den endogene variabelen blir standardfeilen til presidentialisme stor, hvilket resulterer i de høye koeffisientene og gjør det vanskelig å oppnå signifikante resultater. Det er sannsynlig årsak for at effekten av presidentialisme, i tabell

Tabell 5.5: RE2SLS

	(I)		(II)		(III)		(IV)		(V)	
	Sivile friheter		Sivile friheter		Sivile friheter		Sivile friheter		Sivile friheter	
Presidentstyre	-1.600**	(0.726)	-2.239*	(1.198)	-1.678***	(0.497)	-4.018**	(1.821)	-2.814*	(1.590)
Protestantisme			0.028	(0.041)	0.017	(0.025)	0.012	(0.037)	-0.011	(0.044)
Islam			-0.006	(0.035)	-0.123***	(0.029)	-0.127***	(0.043)	-0.031	(0.035)
Katolisisme			0.074*	(0.043)	0.054**	(0.026)	0.097**	(0.049)	0.067*	(0.039)
Annen religion			0.001	(0.027)	-0.027	(0.025)	0.017	(0.038)	-0.001	(0.029)
Befolkningsstørrelse < 2 mill.					0.020	(0.122)	-0.303	(0.244)	-0.045	(0.230)
Befolkningsstørrelse > 100 mill.					0.757***	(0.135)	1.004***	(0.272)	0.692***	(0.217)
Distanse fra ekvator					1.378***	(0.259)	2.984***	(0.839)	1.649**	(0.814)
Landareal ln					-0.005	(0.018)	-0.034	(0.026)	0.054	(0.044)
Tidl. britisk koloni							1.608**	(0.632)	0.724	(0.730)
Tidl. annen koloni							2.827**	(1.356)	1.025	(1.000)
Tidligere militærstyre									-0.021	(0.087)
Autoritær fortid									0.011	(0.018)
Regimealder ln	-0.007	(0.018)	-0.016	(0.019)	0.108***	(0.025)	0.090**	(0.041)	-0.021	(0.020)
BNP per capita ln	0.257***	(0.057)	0.213***	(0.061)	0.230***	(0.051)	0.250***	(0.075)	0.215***	(0.062)
Befolkningsstørrelse ln	-0.020	(0.057)	-0.011	(0.078)	0.011	(0.029)	0.097	(0.078)	-0.042	(0.087)
Etnisk fraksjonisering	-0.546**	(0.251)	-0.591*	(0.310)	-0.622***	(0.114)	-0.652***	(0.188)	-0.533*	(0.304)
80-tallet	-0.121***	(0.036)	-0.116***	(0.037)	-0.133**	(0.055)	-0.116	(0.082)	-0.120***	(0.039)
90-tallet	-0.177***	(0.036)	-0.172***	(0.038)	-0.156***	(0.056)	-0.156*	(0.081)	-0.176***	(0.040)
Øst-Europa	-2.551***	(0.539)	-2.822***	(0.760)	-1.563***	(0.266)	-2.598***	(0.867)	-2.542***	(0.903)
Latin-Amerika	-1.229**	(0.489)	-1.418**	(0.641)	-0.190	(0.163)	-1.561**	(0.632)	-1.149	(0.794)
Midtøsten og Nord-Afrika	-1.963***	(0.536)	-1.826**	(0.740)	-0.482**	(0.196)	-1.081***	(0.387)	-1.483*	(0.895)
Sør-Asia	-1.907***	(0.490)	-1.870***	(0.670)	-0.042	(0.184)	-1.482**	(0.705)	-1.406	(0.862)
Vest-Europa	-1.384***	(0.516)	-1.832**	(0.780)	-1.033***	(0.241)	-2.023**	(0.814)	-1.489*	(0.905)
Øst-Asia	-2.077***	(0.549)	-2.123***	(0.741)	-0.931***	(0.225)	-2.031**	(0.823)	-1.847*	(0.968)
Sør-Asia	-3.138***	(0.644)	-3.168***	(0.870)	-1.799***	(0.292)	-3.892***	(1.273)	-3.253**	(1.347)
Oseania	-1.214**	(0.498)	-1.366**	(0.659)	-0.196	(0.206)	-1.551*	(0.860)	-1.053	(0.841)
Konstant	6.017***	(0.908)	6.309***	(1.209)	4.013***	(0.625)	2.723***	(0.840)	5.092***	(1.330)
N	1975		1975		1975		1975		1975	

Standardfeil i parenteser

* $p < 0.10$, ** $p < 0.05$, *** $p < 0.01$

II og V, kun er signifikant på et ti prosentnivå

At presidentialisme har en negativ effekt på sivile friheter, som er signifikant på minimum 10 prosents nivå, gir grunn til å tro at styreform ikke bare har en reflekterende effekt på forutsetningene for kvalitetsdemokratier, men også en formende effekt. Resultatene fra RE2SLS-analysene viser at sammenhengen mellom styreform og demokratisk kvalitet, trolig ikke er drevet av at styreform er endogent.

Sammen med OLS PCSE-analysene gir dette grunn til å tro at styreform har en direkte effekt på demokratisk kvalitet. Dette samsvarer med tidligere funn fra blant annet Linz (1978, 1990a, 1992), Lijphart (1992) og Stepan og Skach (1992). Deler av en effekt av presidentialisme skyldes variabler som ikke er knyttet til styreform, men det synes likevel å være en direkte effekt av styreform.

5.4 Interaksjonseffekter

Resultatene som er presentert i foregående del, antyder relativt klart at styreform er av betydning for demokratisk kvalitet. Som diskutert i kapittel 3 er det imidlertid grunn til å tro at effekten av styreform på demokratisk kvalitet avhenger av andre kontekstuelle variable. Teoretiske argumenter taler for at stater med svakere konstitusjonelle begrensninger på utøvende makt vil være av svakere demokratisk kvalitet, og denne effekten vil være sterkere blant stater med presidentstyre. Samspillet mellom presidentialisme og begrensninger på utøvende makt er altså forventet å være positivt. Det er og teoretiske grunner til å tro at høyere antall partier, i samspill med presidentialisme, har en negativ effekt på demokratisk kvalitet. Det ble også argumentert for at et høyere antall partier i lovgivende forsamling i samspill med presidentialisme har negativ effekt på demokratisk kvalitet.

Tabell 5.6 viser interaksjonseffektene mellom presidentialisme og begrensninger på makten til utøvende myndighet. I likhet med foregående analyser er dette gjort både ved bruk av OLS PCSE og RE2SLS. Tabellene viser grunnmodellen. I vedlegg B3 er det utført modelleringer der alle kontrollene som er brukt tidligere analyser inkluderes. Inkluderingen av flere kontroller endrer ikke resultatene. Å undersøke interaksjonseffekter med instrumentalvariabler er utfordrende ettersom den endogene variabelen inngår i samspillet. Samspillet blir derfor produktet av de predikerte verdiene for presidentialisme og den andre variabelen som inngår i samspillet. Resultatene gir ikke et entydig svar på om presidentstyrer er ekstra sårbare dersom det ikke er jevn balanse mellom statsmaktene.

Resultatene fra modell II viser at effekten av konstitusjonelle begrensninger på Freedom House' indeks er .139 i stater med parlamentarisme og semipresidentialisme, når alle andre variabler holdes konstant. I presidentstyrer er effekten av konstitusjonelle begrensninger .286. Variabelen for utøvende begrensninger går fra 1-7, hvilket innebærer en betydelig forskjell mellom styreformene. I RE2SLS- modelleringen i modell 5

Tabell 5.6: OLS PCSE/ RE2SLS

	(I)		(II)		(III)		(IV)		(V)		(VI)	
	Sivile frheter		Sivile frheter		Sivile frheter		Sivile frheter		Sivile frheter		Sivile frheter	
Presidentstyre	-0.396***	(0.085)	-1.088***	(0.262)	-0.411***	(0.102)	-1.600**	(0.726)	-0.961	(0.727)	-1.391**	(0.681)
Utløvende begrensninger			0.139***	(0.020)					0.158***	(0.027)		
Presidentstyre* utløvenes begrensninger			0.147***	(0.042)					-0.027	(0.062)		
Antall partier					-0.029**	(0.012)					-0.052***	(0.013)
Presidentstyre* antall partier					0.009	(0.024)					-0.060	(0.037)
Regimealder t_{it}	0.388***	(0.059)	0.425***	(0.055)	0.393***	(0.056)	0.257***	(0.057)	-0.009	(0.017)	-0.010	(0.017)
BNP per kapita t_{it}	-0.030	(0.022)	-0.073***	(0.018)	-0.030	(0.020)	-0.020	(0.057)	0.254***	(0.052)	0.286***	(0.052)
Befolkningsstørrelse t_{it}	-0.673***	(0.177)	-0.612***	(0.139)	-0.617***	(0.176)	-0.546**	(0.251)	-0.119***	(0.032)	-0.089***	(0.034)
Etnisk fraksjonalsisering	-0.072	(0.047)	-0.086*	(0.047)	-0.079*	(0.048)	-0.121***	(0.036)	-0.518**	(0.249)	-0.449*	(0.262)
80-tallet	-0.079*	(0.046)	-0.098**	(0.048)	-0.086*	(0.044)	-0.177***	(0.036)	-0.113***	(0.035)	-0.133***	(0.035)
90-tallet	-1.943***	(0.128)	-1.658***	(0.128)	-1.877***	(0.129)	-2.551***	(0.539)	-2.398***	(0.542)	-2.490***	(0.578)
Øst-Europa	-1.255***	(0.126)	-1.157***	(0.126)	-1.232***	(0.124)	-1.229**	(0.489)	-1.462***	(0.457)	-1.373***	(0.489)
Latin-Amerika	-1.940***	(0.148)	-1.814***	(0.156)	-1.758***	(0.161)	-1.963***	(0.536)	-2.022***	(0.543)	-1.607***	(0.585)
Midtøsten og Nord-Afrika	-1.621***	(0.206)	-1.407***	(0.225)	-1.603***	(0.203)	-1.907***	(0.490)	-1.987***	(0.478)	-1.966***	(0.508)
Sør-Asia	-1.004***	(0.103)	-0.816***	(0.088)	-0.936***	(0.104)	-1.384***	(0.516)	-1.340**	(0.529)	-1.397**	(0.565)
Vest-Europa	-1.428***	(0.117)	-1.199***	(0.131)	-1.389***	(0.121)	-2.077***	(0.549)	-1.866***	(0.532)	-1.973***	(0.567)
Øst-Asia	-2.228***	(0.212)	-1.595***	(0.197)	-2.172***	(0.211)	-3.138***	(0.644)	-2.767***	(0.589)	-2.990***	(0.628)
Sør-Asia	-0.822***	(0.203)	-0.591***	(0.189)	-0.739***	(0.196)	-1.214**	(0.498)	-1.416***	(0.508)	-1.400***	(0.543)
Oseania	4.227***	(0.711)	3.488***	(0.699)	4.213***	(0.682)	6.017***	(0.908)	6.514***	(0.871)	7.015***	(0.909)
Konstant												
N	1975	1975	1975	1975	1975	1975	1975	1975	1975	1975	1975	1975

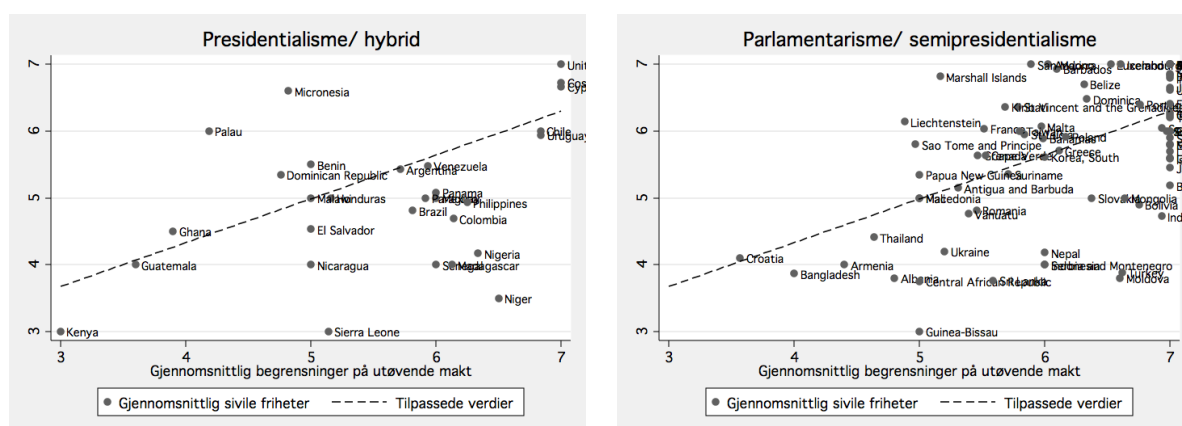
Forstetchnus spesifikasjoner av RE2SLS inkluderer instrumentalvariablene: konstitusjon 1921-50, konstitusjon 1951-80 og konstitusjon 1980 - Standarddel i parentes

* $p < 0.10$, ** $p < 0.05$, *** $p < 0.01$

er hverken presidentialisme eller samspillet mellom presidentialisme og utøvende begrensninger signifikant på et 10 prosents nivå.

Det er argumentert for at presidentialisme i kombinasjon med svake konstitusjonelle hindringer på den utøvende makt har en negativ effekt på demokratiers kvalitet. En viktig forutsetning for at statsmaktene skal kunne være uavhengig av hverandre er at de er tilsvarende sterke slik at de kan begrense eventuell utvidelse av egen makt. I et parlamentarisk styre inngår muligheter for å begrense utvidelse av utøvende makt som en del av definisjonen. I et parlamentarisk system kan regjering som forsøker å utvide egen makt felles av parlamentet.⁴ Dette er ikke tilfellet i presidentstyrer, der presidenten sitter en fastsatt tid. Et sentralt trekk ved presidentialisme i *The Federalist Papers* er atskillelsen mellom lovgivende og utøvende makt. Presidentstyret i USA ble konstruert slik at makt skulle hindre maktmisbruk. Få begrensninger på presidenter gir skjev balanse mellom statsmaktene, hvilket bryter med prinsipper Madison mente var essensielt for å konstruere et velfungerende stat der statsmaktene var uavhengige av hverandre.

Figur 5.1: Begrensninger på utøvedes makt, og sivile friheter

Figur 5.1 viser den gjennomsnittlige verdien for begrensninger på utøvende makt og gjennomsnittlig verdi for sivile friheter i løpet av årene ulike land har vært et demokrati, mellom 1972 og 2000. Figuren til venstre viser sammenhengen blant stater med presidentstyre, mens figuren til

⁴Det innebærer at utvidelse av egen makt i parlamentariske styrever ikke forekommer. Et skrekkeeksempel er Hitlers selvkupp i 1933.

høyre viser sammenhengen blant parlamentariske stater og stater med blandingsystemer. En skal være forsiktig å trekke konklusjoner basert på figurene ettersom det ikke er kontrollert for underliggende determinanter og noen land er representert med svært få landår. Men som deskriptiv informasjon er figurene av interesse for å gjøre noen observasjoner. Det er verdt å merke seg at de parlamentariske styrene og semipresidentstyrene har større begrensninger på makten til utøvende myndighet. I figuren til venstre har de fleste statene en verdi på fem eller mer. Blant presidentstyrer varierer graden av begrensninger langt mer. Madison 1987 [1788]: 320) beskriver lovgivende makt som den sterkeste statsmakten i USA. Dette er tilfellet i kun et fåtall presidentstyrer. Tilfeller der lovgivende makt er like sterk eller sterkere enn utøvende makt kodes 7. Som figuren viser er USA, blant ytterst få presidentstyrer der dette er tilfelle.

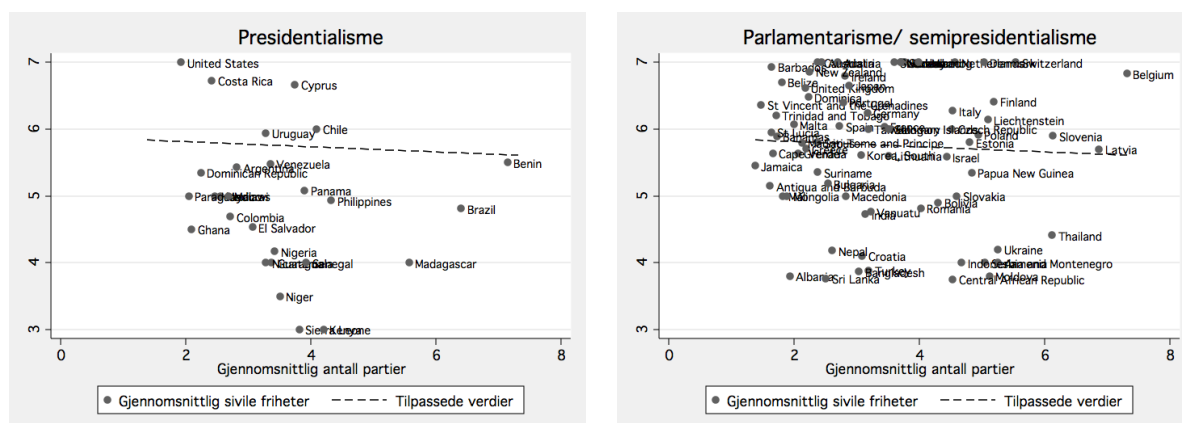
Av de syv presidentstyrene som i år 2000 hadde verdien toppverdien, 7, for begrensninger på utøvende makt er det verdt å merke seg at fem stater var latinamerikanske. Dette var Costa Rica, Chile, Paraguay, Uruguay og Nicaragua, i tillegg til USA og Kypros. At konstitusjonelle begrensninger på utøvende makt kjennertegner latinamerikanske stater, skiller seg fra deres fortid. I 1972 var gjennomsnittet på indeksen blant de ti latinamerikanske statene som ble klassifisert som demokratier 5.34. I 2000 hadde antallet økt til 27, og gjennomsnittet var økt til 6.17. Dette er en plausibel årsak for at demokratiene i Latin-Amerika i dag er stabile og av relativt god kvalitet.

I kapittel 3 argumenterte jeg for at et høyere antall partier i lovgivende forsamling, i samspill med presidentialisme, har en negativ effekt på demokratisk kvalitet. Flere partier i nasjonalforsamlingen gjør at presidenten oftere må regjere med flertallet mot seg. Dette argumentet er fremmet av blant annet Mainwaring (1993). Resultatene av analysene støtter ikke denne hypotesen. Samspillet mellom presidentialisme og antall partier er ikke signifikant i noen av modellene. Men et høyere antall partier i lovgivende forsamling har en svak negativ effekt på demokratisk kvalitet, som er signifikant på 5 prosents nivå. Dette funnet sammenfaller med Tsebelis

(1995). Han finner at det er antall vetospillere som er av betydning for endre politikken vekk status quo, og at vetospillere opererer likt i parlamentariske systemer og presidentsystemer.

Jeg har dermed ikke grunnlag for å hevde at et høyere antall partier i lovgivende forsamling har en annerledes effekt i stater med presidentstyrer, sammenlignet med andre demokratiske styreformene. Sammenlignet med parlamentariske stater er det åpenbart at partier har en annen rolle. Opposisjonspartiene kan ikke felle presidenten og vedkommendes regjering, og flere partier fører til at presidenten oftere har flertallet mot seg. Resultatene tyder ikke på at dette fører til forskjellig effekt på demokratisk kvalitet. Både Przeworski m. fl. (2000) og Cheibub (2007) har gjort lignende funn, relatert til antallet partier i presidentstyrer og sannsynlighet for å oppleve regimesammenbrudd.

Figur 5.2: Antall partier, og sivile friheter

Figur 5.2 viser det gjennomsnittlige antallet partier i lovgivende forsamling og gjennomsnittlig verdi for sivile friheter i løpet av årene ulike land har vært et demokratier. Det er verdt å merke seg at variasjonen i antallet partier synes å være ganske lik i de forskjellige styreformene. De fleste stater har, uavhengig av styreform, mellom to og syv partier i nasjonalforsamlingen. Gjennomsnittlig antall partier er nesten identisk blant styreformene. Blant parlamentariske stater og stater med semipresidentstyrer er det i gjennomsnitt 3.38 partier i lovgivende forsamling, mens blant presidentstyrer

er det 3.29 partier. I begge modellene i tabell 5.6 har et høyere antall partier en negativ effekt på sivile friheter. Dette er signifikant, på minimum et 1 prosents nivå. Men at et høyere antall partier har en veldig annerledes effekt på demokratisk kvalitet i presidentstyrer, sammenlignet med parlamentariske styrer og semipresidentstyrer, er det ikke støtte for i resultatene. Et ikke-signifikant resultat av samspillet mellom presidentialisme og antall partier er sensitivt for spesifikasjoner. Dette utdypes i kommende seksjon.

Med Freedom House' indeks for sivile rettigheter som avhengig variabel har jeg utført empiriske analyser av effekten av presidentialisme. I første del ble det undersøkt om presidentialisme har en effekt på demokratisk kvalitet, sammenlignet med parlamentarisme og semi presidentialisme. Der ble det undersøkt om denne effekten skyldtes styreformen eller om en effekt skyldtes underliggende determinanter. Resultatene fra modellene varierer noe, men de indikerer at det er en negativ effekt av presidentialisme, og at denne effekten skyldes styreformen i seg selv. I del to av kapitlet ble det undersøkt om det måten presidentstyrene konstrueres på er av betydning for mulighetene til å utvikle kvalitetsdemokratier. Det ble undersøkt om presidentstyrer var ekstra sårbare for svake konstitusjonelle begrensninger, sammenlignet med andre styrer. Resultatene fra OLS PCSE-modellene viser et signifikant samspill, men dette er ikke tilfelle fra modellene fra RE2SLS-modellene. Det andre samspillet som ble undersøkt, er samspillet mellom antallet partier i lovgivende forsamling og presidentialisme. I ingen av modellene er dette samspillet signifikant.

5.5 Robusthetstester

Når det utføres kvantitative studier for å undersøke komplekse samfunnsfenomener, er det mulig at vilkårlige egenskaper ved dataene har stor innflytelse på resultatene. I verste tilfelle fører dette til alvorlige feilslutninger. I denne delen presenteres det ytterligere robusthetstester av funnene, som tidligere har blitt presentert. Resultatene fra robusthetstestene er vedlagt i

vedlegg B.

5.5.1 Modellspesifikasjoner

Modellene det refereres til i dette avsnittet, er inkludert i tabell B1 og B2, i vedleggene. I denne studien er effekten av styreformer på demokratisk kvalitet undersøkt. Sammenligningene er gjort blant stater som innfrir et demokratisk minstekriterium. Demokratikriteriet som brukt er fra Alvarez m. fl. (1996). Kravet om maktalternering gjør at enkelte relativt demokratiserte stater utelates fra analysene. For eksempel er Sør Afrika utelatt, ettersom ANC har vunnet samtlige valg siden 1994. Utelatelsen av semidemokratier er mer trolig til å påvirke presidentialisme i en positiv retning. Men for å undersøke om resultatene kommer av ekskluderingen av semidemokratier inkluderes alle stater med polity-verdi på over 0. Dette endrer ikke resultatene.

Shugart og Carey (1992) argumenterer for at semipresidentstyrer burde forstås som en type presidentstyre. Derfor estimeres det en modell der semipresidentstyrer er kategorisert som presidentstyrer, uten at dette endrer resultatene. Tidsserien som er undersøkt strekker seg fra 1972 til 2000. Årsaken til at tidsserien ikke strekker seg lenger er at det kun data for antallet parti frem til 2000. Ettersom de andre dataene har informasjon frem til 2008 estimeres det en modell fra tidsserien fra 1972 til 2008. Også i denne har presidentialisme en signifikant negativ effekt på sivile friheter. Det estimeres en modell der det inkluderes dikotome variabler for hvert år, bortsett fra to år. Dette endrer ikke resultatene, og presidentialisme har fremdeles en negativ effekt på demokratisk kvalitet, som er statistisk signifikant.

Det utføres en modell der uteliggere ekskluderes. Uteliggere er observasjoner som har en uventet verdi på avhengig variabel in en estimert modell. Innflytelsesrike enheter er observasjoner med ekstreme verdier på uavhengige variabler. En valid slutning burde ikke baseres på resultater som kommer av disse observasjonene. Uteliggere oppdages ved å undersøke de standardiserte residualiene. Her kategoriseres uteliggere som observasjoner

med et standardisert residual som er over 3 eller mindre enn -3. Et eksempel på uteliggerne er Burundi (1993-95) som ble kommentert i avsnitt 5.2. Landet har minsteverdien på Freedom House, samtidig som landet er definert som et demorkati. I alt er det 18 uteliggere. Å ekskludere uteliggerne påvirker ikke resultatene.

I litteraturen om styreform og demokrati er det to regioner som er tillagt stor vekt. Det er ilagt stort fokus på manglende demokratisering i Latin-Amerika. Der finnes det ingen parlamentariske styrever, og Bolivia er det eneste semipresidentstyret. Til sammenligning er det ikke et eneste presidentstyre i Vest-Europa. Der finner man flere av demokratiene av høyest kvalitet. Ved å inkludere regiondummyer kontrolleres det for regionale faste effekter, men det utføres også analyser der disse regionene er utelatt. Det estimeres to modeller der hver av regionene er ekskludert, og en der begge regionene er ekskludert. Det endrer ikke resultatene.

Det er en systematisk forskjell blant tidligere med hensyn til hva slags styreform de har etablert og hvem staten var kolonisert av. Det estimeres en modell der kun stater med fortid som koloni inkluderes. Dette påvirker ikke resultatene. Tabell 5.2 viste at svært mange presidentstyrever har etterfulgt militærdiktaturer. Det estimeres en modell, der statene som hadde en juntastyre, i løpet av tidsserien 1972-2000, inkluderes. Dette er statene som vises i tabell 5.2. Også i denne modellen har presidentialisme en signifikant negativ effekt på sivile friheter.

For å undersøke om resultatene er betinget av en bestemt sammensetting av variabler, utføres en sensitivitetsanalyse. Den er vedlagt i tabell B6. I en sensitivitetsanalyse utelates kontrollvariablene, én av gangen, til det kun er avhengig og uavhengig variabel som er igjen. I alle modellene har presidentialisme en negativ effekt på Freedom House, som er signifikant på minimum et 1 prosents nivå. Det er derfor lite trolig at resultatene skyldes sammensetningen av kontrollvariabler.

Modellspesifikasjon – interaksjonseffekter

Modellene det refereres til i dette avsnittet, er inkludert i tabell B3, i vedleggene. Hovedfunnene viser et positivt samspill mellom presidentialisme og utøvende begrensninger som er signifikant på 1 prosents nivå i OLS PCSE-modelleringen, men samspillet var ikke signifikant i RE2SLS-modelleringen. Fra begge modelleringene finner jeg ikke-signifikante samspill mellom presidentialisme og høyere antall. I samtlige modeller har presidentialisme en signifikant negativ effekt på sivile friheter.

For å undersøke robustheten av interaksjonseffektene estimeres samspillsmodellene med alle kontrollvariablene som er inkludert i tabell 5.4. Dette endrer ikke resultatene. Figur 5.1 viste to spredningsdiagrammer for begrensninger på utøvende makt, og sivile friheter. Der ser man at det er systematiske forskjeller mellom styreformene og deres begrensninger på utøvende makt. Det estimeres en modell der det ikke inkluderes observasjoner hvor verdien for begrensninger er under fem. Dette endrer ikke resultatene. Ettersom det er en klynge med stater med høyeste verdi, 7, estimeres det en modell der kun stater med verdier mindre enn 7 på utøvende begrensninger inkluderes. Den eneste betydelige effekten dette får, er at en negativ effekt av antall partier (ikke samspillsleddet) blir ikke signifikant. I analysene er politys variabel "executive constraints" brukt som variabel for utøvende makts begrensninger. En annen operasjonalisering av denne som kan brukes, er Henisz (2002) sin variabel "polcon3". Polcon3 viser muligheter for å endre politikken vekk fra status quo. Variabelen er standardisert til å variere mellom 0 og 1, der høy verdi betyr høyt antall begrensninger, mens lav verdi betyr få begrensninger. Resultatene fra samspillet mellom Polcon3 og presidentstyre er signifikant, og avviker ikke fra samspillet i fra tidligere funn. Men i motsetning til tidligere funn er ikke begrensninger i seg selv signifikant. Robusthetstestene viser at et samspill mellom presidentialisme og begrensninger trolig er av betydning for demokratisk kvalitet.

Variabelen for antallet partier er hentet fra datasettet til Golder (2005).

Den har jeg oppdaget er noe problematisk. I sin artikkel "Presidential Coattails and Legislative Fragmentation" velger Golder (2006) å utelate Libanon, Palau, Kirgistan, Marshalløyene, Nauru, Kiribati og Mikronesia fra sine analyser, ettersom han ikke finner det mulig å registrere formelle partistrukturer. Dette er ikke beskrevet i kodeboken (Golder 2005) og statene er registrert med antall partier i hans datasett. I noen år er Libanon registrert med 33 partier, hvilket åpenbart kan påvirke resultatene. På to måter kan resultatene i hovedanalysene være påvirket av disse landene. Deres inkludering i analysene kan være av stor betydning, men også deres inkludering i imputeringene kan være av betydning. Amelia II, som er brukt til å imputere nye verdier, konstruerer nye verdier basert på gjennomsnittet av de tidligere dataene. Dette gjennomsnittet påvirkes åpenbart av at Libanon har langt flere partier enn alle andre.

Derfor estimeres det også modeller der disse landene utelates. Ettersom det høye antallet partier påvirker normalfordelingen som de imputerte verdiene er beregnet ut i fra, estimeres det også en modell der de originale dataene for antallet partier benyttes. I modellen der kun originale verdier er benyttet har samspillet en effekt på -0.105 signifikant på 1 prosents nivå. Antall partier, i seg selv, har ingen signifikant effekt på sivile friheter i denne modellen.

Derfor er det ikke tilstrekkelig informasjon for å trekke en konklusjon om effekten av samspillet mellom presidentialisme og antall partier.

5.5.2 Alternativ avhengig variabel

Det er en tendens til at forskere antar at, ettersom to mål har en høy korrelasjon med hverandre, vil et funn være generaliserbart til å omfatte begge målene. Dette er en problematisk antakelse. Fra demokratilitteraturen viser Casper og Tufis (2003) at selv om et funn er signifikant for å gjelde Freedom House, er det ikke gitt at det er signifikant for lignende mål som Polity og Polyarchy (Vanhanen 2000), til tross for høy korrelasjon. For å

undersøke konvergensen av resultatene burde man bytte ut variabler med andre indikatorer som måler deler av det samme teoretiske konseptet.

Avhengig variabel som er brukt i hovedanalysene er Freedom House' indeks for sivile friheter. For å teste robustheten av funnene byttes variabelen ut med to lignende variabler som fanger opp deler av konseptet jeg ønsker å undersøke. Som tidligere redegjort i kapittel 2 og 4, undersøker jeg i denne oppgaven demokratisk kvalitet, forstått som i hvilken grad staten sikrer borgerne frihet, politisk likhet og innflytelse. Å finne gode indikatorer for dette er vanskelig. Dette omtalt i kapittel 4. Et mål som fanger opp deler av konseptet som undersøkes, er Verdensbankens (2011) "World Governance Indicators" (WGI). WGI er en indeks utarbeidet av Verdensbanken og fokuserer på seks dimensjoner ved et styresett. Av de seks indikatorene er det to dimensjoner som det kan argumenteres for at måler demokratisk kvalitet. Den ene er "stemmerett og ansvarliggjøring", som viser i hvilken grad et lands borgere velger eget lederskap. I tillegg inngår ytrings-, organisasjons- og pressefrihetsindikatoren. Korrelasjonen mellom indikatoren og Freedom House indeks for sivile friheter er .947. En annen dimensjon som måler demokratisk kvalitet, er "rettsstatens kvalitet". Indikatoren viser i hvilken grad befolkningen har tillit, og vilje til, å følge samfunnets regler. Dette gjelder håndheving av kontrakter og eiendomsrettigheter, politi og domstolene samt sannsynligheten for kriminalitet og vold (Kaufmann m. fl. 2010). Hvorvidt folket har tillit til institusjonene og følger samfunnets regler, indikerer om befolkningen er fornøyd med maktutøvelsen i staten. Korrelasjonen mellom Freedom House indeks for sivile friheter og "rettsstatens kvalitet" er .71. De andre dimensjonene i WGI måler de aspekter ved styringskvalitet som ligger utenfor demokratisk kvalitet, slik det operasjonalisert i denne studien.

Indeksene er standard normalfordelt med et intervallspenn fra -2,5 til 2,5, med gjennomsnitt lik 0, der en høyere positiv verdi korresponderer med et bedre styresett. Det er noen problematiske forhold ved bruk av WGI som man må merke seg. Ettersom variablene er standardisert med gjennomsnitt på null for hvert år, måler de ikke variasjon over tid. Derfor burde tidsserier

tolkes forsiktig. Kaufmann m. fl. (2006) finner ingen systematiske tidstrender i valget av indikatorer for WGI. Hvilket innebærer at tidsserieinformasjonen fra WGI kan bli tolket med varsomhet⁵.

Et annet problem er at WGI kun inneholder informasjon tilbake til 1996. Etersom dataene for antall partier i lovgivende forsamling kun strekker seg frem til 2000, er det få observasjoner for å teste hypotesen om et samspill mellom presidentialisme og antall partier. Tabell B4 viser resultatene fra modellene som inkluderer alle kontrollvariablene. I de fire modellene er det to modeller som viser en signifikant negativ effekt av presidentialisme. OLS PCSE-modellen med stemmerett og ansvarliggjøring som avhengig variabel er signifikant på 1 prosents nivå. I RE2SLS-modellene er en negativ effekt av presidentialisme på rettsstatens kvalitet signifikant på 5 prosents nivå.

5.5.3 Estimering med rangert probit

En vanlig antakelse i kvantitativ analyse er at modellen vi skal estimere er lineær i parametrene, og at den avhengige variabelen, $Y_{i,t}$, er en kontinuerlig variabel som i prinsippet kan ta enhver verdi i et gitt intervall. OLS-PCSE og RE2SLS baserer seg på denne antakelsen.

De fleste mål for demokrati er på ordinalnivå. Dette inkluderer Freedom House. Rangeringer, hvor avstandene mellom verdiene ikke er eksakte, bryter med forutsetningene for OLS-regresjon (Long og Freese 2006:183). Når sammenhengen mellom styreform og demokrati regnes som lineær regresjon, antar vi at forholdet mellom styreform bare har en direkte effekt på demokrati, som er lik for alle verdier av X. En måte å omgå dette problemet på er ved å estimere sammenhengen som en rangert probitmodell. For å tilpasse estimeringsmetodene til paneldataene, estimeres modellene med klyngestandardfeil og med tilfeldige effekter. For å oppnå konvergens utelates regionvariablene, hvilket kan være et problem. Etersom det er svært få observasjoner i de minst frie kategoriene, slås de fire minst frie kategoriene

⁵WGI har observasjoner for annethvert år. Manglende verdier er erstattet med interpolerte verdier, i stedet for verdier generert av Amelia II. Dette gir presise estimater.

sammen. Det gir en variabel med fire verdier. Likevel brytes antakelsen om proporsjonale odds. Derfor er det problematisk å trekke noen slutninger fra estimatene. Resultatene er presentert i tabell B5.

Kapittel 6

Konklusjon

I denne studien har jeg undersøkt effekten av presidentialisme på demokratisk kvalitet. Dette er gjort med antakelsen at styreformer systematisk er etablert i stater der forutsetningene for kvalitetsdemokratier er forskjellige. Sammenligningene er gjort av stater som innfrir visse institusjonelle demokratiske minstekriterier (Alvarez m. fl. 1996). Rangeringen av demokratier er gjort med utgangspunkt i en substansiell demokratiforståelse, der inngår egenskaper ved et samfunn som ligger utenfor formell politikk. Som indikator for demokratisk kvalitet er det undersøkt hvordan statenes nivå for sivile friheter rangeres av Freedom House. Tidsserien som er undersøkt er fra 1972 til 2000 og inneholder 1975 landår fordelt på 115 stater.

Hypotese 1 sier: *presidentialisme, som sådan, har en negativ effekt på demokratisk kvalitet.* De empiriske resultatene gir grunn til å tro presidentialisme i seg selv, har en negativ effekt på demokratisk kvalitet. Når en stat, tidlig i en demokratiseringsprosess, etablerer de konstitusjonelle rammene for valg av utøvende makt er det forventet at et presidentstyre vil føre til noe svakere sivile friheter. Presidentstyret i USA ble konstruert med hensikt for å gi borgerne størst mulig frihet. Sammenlignet med samtidens styrever i Europa, var trolig presidentstyret i USA mer forenlig med frihet. Sammenlignet med vår egen samtids demokratiske styrever synes presidentialisme å føre til mindre frihet.

Underliggende determinanter forklarer en del av forskjellene mellom presidentstyrer andre demokratiske styrer og det er systematiske forskjeller mellom styreformene med henhold til hva slags forhold styreformene er etablert under. Tidligere er det hevdet at en negativ effekt av presidentstyrer og demokrati kan forklares ut fra kultur (Lipset 1992) og historie (Lawrence 2000; Cheibub 2007). Det er korrekt at skillet mellom presidentstyrer og andre styreformer overlapper med kulturelle og historiske skiller, i tillegg til økonomiske og geografiske skiller. Men deres funn er ikke overførbare til å gjelde demokratisk kvalitet. Også når interaksjonseffekter undersøkes har presidentialisme en negativ effekt på demokratisk kvalitet, som er statistisk signifikant. Ut fra disse funnene kan hypotese 4, som sier at en sammenheng mellom presidentstyre og demokratisk kvalitet er spuriøs, falsifiseres.

Hvordan styreformene konstrueres er av betydning for demokratiets kvalitet. Selv om det synes å være en direkte negativ effekt av presidentialisme på demokratisk kvalitet så kan styret konstrueres på vis som er mer eller mindre forenlig med borgernes frihet. Hypotese 2 sier: *Begrensninger på utøvende makt, i samspill med presidentialisme, har en positiv effekt på demokratisk kvalitet.* Hypotesen støttes av funnene i de empiriske analysene. Begrensninger på utøvende makt er viktig i alle demokratiske styreformer, men det er spesielt viktig i presidentstyrer, ettersom statsmaktene er atskilt. Variasjonen i begrensninger på utøvende makt er langt større i presidentstyrer, sammenlignet med andre demokratiske styreformer. James Madison (1987 [1788]: 318) gjør det klart i *Federalist Paper 51* at selv om statsmaktene velges atskilt er det ønskelig at deres myndigheter overlapper, og hensikten med deres gjensidige relasjoner er å holde hverandre på plass. I USA er kongressen sterk, hvilket gir presidenten mindre handlingsrom. På dette viset burde presidentstyrer konstrueres. Madison (1987 [1788]: 320) skrev at, i den republikanske styreformene er lovgivende makt den sterkeste. Derfor var det nødvendig å dele opp den lovgivende forsamlingen. At den lovgivende forsamlingen er den dominerende statsmakten er på ingen måte tilfellet i alle presidentstyrer. Latin-Amerika, som det vært

fokusert mye på i litteraturen om presidentialisme, har vært kjennetegnet ved disse trekkene. O'Donnell (1994: 59) bruker samlebetegnelsen delegative demokratier, for å beskrive en del nye demokratier. Dette gjelder spesielt latinamerikanske presidentstyrer. I delegative demokratier er det tendens til at vinneren av presidentvalget styrer landet som han eller hun finner hensiktsmessig, begrenset bare av de harde fakta i eksisterende maktforhold og av en konstitusjonelt begrenset funksjonstid. Van de Walle (2002) har gitt lignende beskrivelser fra presidentstyrene i Afrika. Et lyspunkt er at latinamerikanske demokratier synes å ha endret seg, i stor grad. I år 2000 var fem av de syv presidentstyrene, som hadde strengest begrensninger på presidenten, latinamerikanske. Trolig har dette vært en medvirkende årsak til at demokratier i Latin-Amerika har fungert relativt godt, siden den gang.

Hypotese 3 sier: *Et høyere antall partier i lovgivende forsamling, i samspill med presidentialisme, har en negativ effekt på demokratiers kvalitet.*

Flere partier innebærer at presidenten oftere har flertallet mot seg, og ettersom flertallet ikke kan avsette presidenten kan dette påvirke styringskvaliteten (se f. eks. Mainwaring 1993; Stepan og Skach 1993; Shugart 1995; Jones 1995; Samuels og Eaton 2002). Dette samspillet finner jeg liten støtte for. Dette samsvarer med resultater fra Cheibub (2002; 2007).

Tsebelis (1995) hevder det er antall vetospillere som er av betydning for mulighetene for å endre politikk vekk fra status quo. Vetospillere opererer ganske likt i presidentstyrer og parlamentariske styrer. Flere partier innebærer flere vetospillere. Dette funnet finner jeg støtte for. Flere partier har en statistisk signifikant negativ effekt på demokratisk kvalitet, men når jeg undersøker samspillet mellom presidentialisme og antall partier vises ingen signifikant effekt. Som tidligere beskrevet i avsnitt 5.5.1 kan et ikke-signifikant funn skyldes inkluderingen av betydningsfulle enheter. Derfor er det ikke tilstrekkelig informasjon til å trekke en konklusjon om effekten av et samspill mellom presidentialisme antall partier i nasjonalforsamlingen.

Det er to trender i nyere tid som er verdt å merke seg. Stadig flere stater innfrir demokratiske minstekrav. Det er over tyve år siden Samuel

Huntington (1991) skrev boken *The Third Wave*. Der argumenterte han for at demokratisering skjedd i bølger og motbølger. Den tredje bølgen av demokratisering begynte på 70-tallet og den ser enda ikke ut til å ha sluttet. En annen tendens det er verdt å merke seg er at stadig flere av de nye demokratiene er presidentstyrer.

Valg av styreform er av betydning. At nye demokratier foretrekker presidentstyrer, fremfor parlamentariske styrer er derfor ikke heldig. Vi er i en tid der stadig flere stater innfrir demokratiske minstekriterier, statene ville trolig hatt større muligheter til å realisere sitt demokratiske potensial dersom de ikke hadde etablert presidentstyrer.

Litteratur

Acemoglu, Daron (2005) "Constitutions, politics and economics: a review essay on Persson and Tabellini's the economic effects of constitutions." *Journal of Economic Literature*, XLIII, 1025–1048.

Acemoglu, Daron, Simon Johnson og James A. Robinson (2001) "The Colonial Origins of Comparative Development: An Empirical Investigation." *American Economic Review*, 91(5) 1369–1401.

Acemoglu, Daron, Simon Johnson og James A. Robinson (2002) "Reversal of Fortune: Geography and Institutions in the Making of the Modern World Income Distribution." *Quarterly Journal of Economics*, 117 :1231–1294.

Adcock, Robert og Collier, David (2001). "Measurement Validity: A Shared Standard for Qualitative and Quantitative Research." *American Political Science Review* 95:529–546.

Alesina, Alberto, Arnaud Devleeschauwer, William Easterly, Sergio Kurlat og Romain Wacziarg (2003) "Fractionalization." *Journal of Economic Growth* 8(2):155– 194.

Almond, Gabriel A. og G. Bingham Powell Jr. (1966) *Comparative politics : A Developmental Approach*. Boston : Little, Brown.

Alvarez, Mike, José Antonio Cheibub, Fernando Limongi og Adam Przeworski

(1996)"Classifying Political Regimes." *Studies in Comparative International Development* 31 (2): 3–36.

Arrow, Kenneth J. (1951) *Social Choice and Individual Values*. New York: Wiley.

Beck, Nathaniel (2001) "Time-series-cross-section Data." *Statistica Neerlandica* 55 (2): 111–13.

Beck, Nathaniel og Jonathan N. Katz (1995) "What to do (and not to do) with time-series cross-section data." *American Political Science Review* 89: 634–47.

Beetham, David (1994) *Defining and Measuring Democracy*. London: Sage Publications.

Beetham, David (1999) *Democracy and Human Rights*. Cambridge: Polity Press.

Beetham, David (2005)"Freedom as the Foundation." i Diamond, Larry og Leonardo Morlino (red.) *Assessing the Quality of Democracy*. Baltimore: Johns Hopkins University Press.

Bermeo, Nancy (1994) "Sacrifice, sequence, and strength in successful dual transitions: Lessons from Spain." *The Journal of Politics*, 56 (3) 601–627.

Berlin, Isaiah (1969) *Four Essays on Liberty*. Oxford: Oxford University Press.

Bollen, Kenneth A. (1979) "Political Democracy and the Timing of Development." *American Sociological Review* 44:572–587.

Bollen Kenneth A. og Robert W. Jackman (1989)"Democracy, stability, and

dichotomies" *American Sociological Review* 54:612–21

Bollen, Kenneth A. (1993)"Liberal Democracy: Validity and Method Factors in Cross–National Measures." *American Journal of Political Science* 37(4):1207–1230.

Bollen, Kenneth A. og Pamela Paxton (2000)"Subjective Measures og Liberal Democracy." *Comparative Political Studies* 33(1):58–86.

Bratton, Michael og Nicholas van de Walle (1997) *Democratic Experiments in Africa*. Cambridge: Cambridge University Press.

Bryman, Allan (2004) *Social Reasearch Methods*. Oxford: Oxford University Press.

Cheibub, José Antonio (2002) "Minority Governments, Deadlock Situations, and the Survival of Presidential Democracies." *Comparative Political Studies* 2002 35: 284.

Cheibub, José Antonio, Adam Przeworski og Sebastian Saiegh (2003)"Government Coalitions and Legislative Success Under Presidentialism and Parliamentarism", *British Journal of Political Science* 34: 565–587

Cheibub, José Antonio (2007) *Presidentialism, Parliamentarism and Democracy*. Cambridge: Cambridge Univeristy Press.

Cheibub, Jose Antonio, Jennifer Gandhi og James Raymond Vreeland (2009)"Democracy and dictatorship revisited." *Public Choice*, 143(1–2): 67–101.

Cliffe, Lionel og Ray Bush (1994) *The Transition to Independence in Namibia*. Boulder, Colorado: Lynne Rienner Publishers.

Collier, David og Steven Levitsky (1997)"Democracy with Adjectives: Conceptual Innovation in Comparative Research." *World Politics* 49 (3): 430 – 451.

Dahl, Robert A. (1971) *Polyarchy: participation and opposition*. New Haven: Yale University Press.

Dahl, Robert A. (2000) *On Democracy*. New Haven: Yale University Press.

Dahl, Robert A. og Edward R. Tufte (1973) *Size and democracy*. Stanford : Stanford University Press.

De La Torre, Carlos (2010) *Populist seduction in Latin America : the Ecuadorian experience*. Athens : Ohio University Center for International Studies.

Diamond, Jared (1997) *Guns, Germs and Steel*. London: Jonathan Cape.

Diamond, Larry, Juan J. Linz, Seymour Martin Lipset (1995) *Politics in Developing Countries*. 2. utg. London: Lynne Rienner Publishers.

Diamond, Larry (1999) *Developing Democracy: Toward Consolidation*. Baltimore: Johns Hopkins University Press.

Diskin, Abraham, Hanna Diskin og Reuven Y. Hazan (2005)"Why Democracies Collapse." *International Political Science Review*, 23 (3): 291 – 309.

Downs, Anthony (1957) *An Economic Theory of Democracy*. New York: Harper.

Duverger, Maurice (1954) *Political Parties*. London: Methuen.

Duverger, Maurice (1980) "A New Political System Model: Semi-Presidential

Government." *European Journal of Political Research* 8 (2): 165–87.

Elkins, Zachary (2000)"Gradations of Democracy? Empirical Tests of Alternative Conceptualizations." *American Journal of Political Science* 44(2):293–300.

Emerson, Rupert (1960) *From empire to nation : the rise to self-assertion of Asian and African people*. Boston : Beacon Press.

Fish, M. Steven (2001)"The Dynamics of Democratic Erosion." i Anderson, Richard D., M. Steven Fish, Stephen E. Hanson og Philip G. Roeder (red.). *Postcommunism and the Theory of Democracy*. Princeton, Princeton University Press

Freedom House (2011) *Freedom in The World 2011*. Lantham: Rowman & Littlefield.

Frye, Timothy (2002)"Presidents, Parliaments and Democracy: Insights from the Post-Communist." i Reynolds, Andrew (red.) *The Architecture of Democracy* Oxford: Oxford University Press.

Gallie, W.B. (1956), "Essentially Contested Concepts." *Proceedings of the Aristotelian Society* 56: 167–198.

Gasiorowski, Mark J (1996)"An Overview of the Political Regime Change Dataset". *Comparative Political Studies* 29(4): 469–83.

Gastil, Raymond (1990) "The Comparative Survey of Freedom: Experiences and Suggestions." *Studies in Comparative International Development* 25 (1): 25–50.

Geddes, Barbara (1990) "How the Cases You Choose Affect the Answers You

Get: Selection Bias in Comparative Politics." *Political Analysis* 2 (1): 131–150.

Gerhardsen, Einar (1948)"Overfor valget mellom frihet og fred, velger vi fred."
i VG 2.8.1948 – hentet 31.10.2011 fra atekst.no

Gerring, John, Storm Thacker og Carola Moreno. 2005."Centripetal Democratic Governance: A Theory and Global Inquiry." *American Political Science Review*, 99(4): 567–581.

Gerring, John, Storm C. Thacker og Carola Moreno (2009)"Are Parliamentary Systems Better?" *Comparative Political Studies*, 42: 327 – 359.

Goertz, Gary (2005) *Social Science Concepts: A User's Guide*. Princeton: Princeton University Press.

Golder, Matt (2005)"Democratic Electoral Systems around the World." *Electoral Studies*, 24: 103–121.

Golder, Matt (2006) " Presidential Coattails and Legislative Fragmentation." *American Journal of Political Science* 50 (1): 34–48.

Greene, William H. (2003) *Econometric Analysis*. 5. utg. Upper Saddle River: Prentice–Hall.

Hadenius, Axel og Jan Teorell (2007) "Pathways from Authoritarianism." *Journal of Democracy* 18(1): 143–156.

Hagopian, Frances og Scott Mainwaring (1987) "Democracy in Brazil: Origins, Problems, Prospects" *World Policy Journal* 4 (3): 485-514.

Hall Robert E. og Charles I. Jones (1999) "Why Do Some Countries Produce

So Much More Output Per Worker Than Others?" *The Quarterly Journal of Economics* 114 (1): 83–116.

Hayek, Friedrich A. (2007) *Road to Serfdom*. London: Routledge.

Hazlitt, Henry (1974 [1942]) *A New Constitution Now*. New York: Arlington House.

Hempel, Carl G. (1952) *Fundamentals of Concept Formation in Empirical Science*. Chicago: University of Chicago Press.

Hobbes, Thomas (1999) *Leviathan*. i Ebenstein, William og Alan Ebenstein, red. *Great Political Thinkers*. Belmont: Wadsworth.

Honaker, James, Gary King og Matthew Blackwell (2009) "AMELIA II: A Program for Missing Data." *Journal of Statistical Software.*, 45(7): 1–47.

Honaker, James og Gary King (2010)"What to Do about Missing Values in Time– Series Cross–Section Data." *American Journal of Political Science* 54 (2):561–581.

Horowitz, Donald L. (1993) "Democracy in Divided Societies." *Journal of Democracy* 4 : 18–38.

Horowitz, Donald L. (1990)"Comparing Democratic Systems." *Journal of Democracy*, 1 (4): 73 – 79.

Huber John D. (1996)"The Vote of Confidence in Parliamentary Democracies." *American Political Science Review* 90 (2): 269–282.

Huntington, Samuel S. (1991) *The Third Wave*. Oklahoma: University of Ok-

lahoma Press.

Høyland Bjørn, Karl Moene og Fredrik Willumsen (2012) "The Tyranny of International Index Rankings." *Journal of Development Economics* 97 (1) : 1–14.

Jones, Mark P. (1995) *Electoral Laws and The Survival of Presidential Democracies*. Notre Dame: University of Notre Dame Press.

Kaufmann, D., Kraay, A. and Mastruzzi, M. 2009."Governance Matters VIII: Aggregate and Individual Governance Indicators for 1996–2008". World Bank Policy Research Paper nr. 4978. <http://ssrn.com/abstract=142459>.

Kaufmann, D., Kraay, A. og Mastruzzi, M. (2010): "The Worldwide Governance Indicators: Methodology and Analytical Issues", World Bank Policy Research Working Paper 5430.

Kitschfelt, Herbert og Regina Smyth (2002)"Programmatic Party Cohesion in Emerging Postcommunist Democracies." *Comparative Political Studies* 35 (10): 1228 – 1256.

Knutsen, Carl Henrik (2010) "Measuring Effective Democracy." *International Political Science Review*. 21(2): 109–128.

Knutsen, Carl Henrik (2011) *The Economic Effects of Democracy and Dictatorship*. Oslo: Unipub.

La Porta, Rafael, Florencio Lopez-de Silanes, Andrei Shleifer og Robert W. Vishny. (1999)"The Quality of Government." *Journal of Law, Economics, and Organization*. 15(1):222–279.

Laakso, Markku og Reis Taagepera (1979)"Effective Number of Parties: A Mea-

sure with Application to Western Europe". *Comparative Political Studies* 12:3–27.

Laski, Harold J. (1944) "The parliamentary and presidential systems." *Public Administration Review* 4(4): 347–359.

Lawrence, Cristopher N. (2000) "Regime Stability and Presidential Government: The Legacy of Authoritarian Rule, 1951–90" paper, presentert på SPSA Conference (2000). Hentet fra: <http://www.lordsutch.com/polsci/papers/stability-review.pdf>

Lenin, Vladimir (1975 [1917])."The State and Revolution." i *The Lenin Anthology*, New York, W.W Norton & Company.

Lerner, Daniel (1964) *The passing of traditional society : Modernizing the Middle East*. New York : The Free Press.

Linz, Juan J. (1975) "Totalitarian and authoritarian regimes." I Greenstein, Fred I og Nelson W. Polsby (red.) *Handbook of Political Science*. Reading: Addison–Wesley.

Linz, Juan J. (1978) "The Process of a Breakdown" i Linz, Juan J. og Alfred Stepan *The Breakdown of Democratic Regimes*. Baltimore: Johns Hopkins University Press.

Linz, Juan J. (1990a) "The Perils of Presidentialism." *Journal of Democracy* 1(1): 51 – 69.

Linz, Juan J. (1990b) "The Virtues of Parliamentarism." *Journal of Democracy* 1(4): 84 – 91.

Linz, Juan J. og Arturo Valenzuela (red.) (1992) *The Failure of Presidential Democracy*. Baltimore: The Johns Hopkins University Press.

Lijphart, Arend (1975) "The Comparable–Cases Strategy in Comparative Research." *Comparative Political Studies* 8 (2) 158–177.

Lijphart, Arend (1977) *Democracy in plural societies*. New Haven: Yale University Press.

Lijphart, Arend (1984) *Democracies : patterns of majoritarian and consensus government in twenty–one countries*. New Haven: Yale University Press.

Lijphart, Arend (1999) *Patterns of Democracy*. New Haven: Yale University Press.

Lijphart, Arend (2004) "Constitutional Design for Divided Societies." *Journal of Democracy* 15 (2): 96–109.

Lindberg, Stefan I. (2006) *Democracy and Elections in Africa*. Baltimore: Johns Hopkins University Press.

Lipset, Seymour Martin (1959) "Some Social Requisites of Democracy: Economic Development and Political Legitimacy." *The American Political Science Review*, 53, no 1: 69 –105.

Lipset, Seymour Martin (1960) *Political Man: The Social Bases of Politics*. New York : Doubleday.

Lipset, Seymour Martin og Stein Rokkan (1967). "Cleavage Structures, Party Systems, and Voter Alignments: An Introduction." i Lipset, Seymour M. og Stein Rokkan (red.), *Party Systems and Voter Alignments: Cross–National Per-*

spectives. New York: The Free Press.

Lipset, Seymour Martin (1967) *The First New Nation*. New York: Doubleday.

Lipset, Seymour Martin (1992) "The Centrality of Political Culture" i Arend Lijphart (red.) *Parliamentary Versus Presidential Government*. Oxford: Oxford University Press.

Lipset, Seymour Martin, Kyoung-Ryung Seong, John Charles Torres (1993) "A Comparative Analysis of the Social Requisites of Democracy." *International Social Science Journal* 45:155–75.

Locke, John (1999) *Two Treatise of Government*. i Ebenstein, William og Alan Ebenstein, red. *Great Political Thinkers* Belmont: Wadsworth.

Long, J. Scott og Jeremy Freese (2006) *Regression Models for Categorical Dependent Variables Using Stata*. College Station: Stata Press.

Madison, James, Alexander Hamilton og John Jay (1987 [1788]) *The Federalist Papers*. Harmondsworth : Penguin.

Mainwaring, Scott (1993) "Presidentialism, Multipartism, and Democracy." *Comparative Political Studies* 26 (2): 198–228.

Marshall, M. G. og Jagers, K.(2002) "Polity IV Project: Political Regime Characteristics and Transitions, 1800–2002: Dataset Users." Manual. Maryland: University of Maryland.

Marshall, T. H. (1965) *Class, Citizenship and Social Development*. New York: Anchor Books.

Mayer, Lawrence C. (1980) "Party Systems and Cabinet Stability." I Peter H Merkl, (red.) *Western European Party Systems: Trends and Prospects*. New York: The Free Press.

Montesquieu, Charles–Louis de (2000 [1748]) *Spirit of the Laws*. i Ebenstein, William og Alan Ebenstein, red. *Great Political Thinkers*. Belmont: Wadsworth.

Moore, Barrington (1966) *Social Origins of Dictatorship and Democracy: Lord and Peasant in the Making of the Modern World*. Boston: Beacon Press.

Mosca, Gaetano (1939) *The Ruling Class*. New York: McGraw Hill.

Mudde, Cas (2007) *Populist radical right parties in Europe*. Cambridge: Cambridge University Press.

Munck, Gerardo L., and Jay Verkuilen (2002)"Conceptualizing and Measuring Democracy: Evaluating Alternative Indices." *Comparative Political Studies* 35(1): 5–34.

Muller, Edward N. (1988)"Democracy, Economic Development and Economic Inequality." *American Sociological Review* 53: 50 – 68.

Nozick, Robert (1974) *Anarchy State and Utopia*. Oxford: Blackwell.

Næss, Arne (1956) *Democracy, Ideology and Objectivity*. Oslo: Oslo University Press.

O'Donnell, Guillermo (1994)"Delegative Democracy." *Journal of Democracy*, 5 (1): 55–69.

Persson, Torsten, Grard Roland og Guido Tabellini (1997)"Separation of Pow-

ers and Political Accountability." *The Quarterly Journal of Economics*, 112 (4): 1163–1202.

Persson, Torsten og Guido Tabellini (2003) *The economic effects of constitutions*. Cambridge: MIT University Press.

Powell Jr., G. Bingham (1989)"Constitutional Design and Citizen Electoral Control." *Journal of Theoretical Politics* 1: 107 – 130.

Przeworski, Adam, Michael E. Alvarez , Jose Antonio Cheibub, Fernando Limongi (1996)"What makes democracies endure?" *Journal of Democracy* 7:39–55.

Przeworski, Adam, Michael E. Alvarez, Jose Antonio Cheibub, Fernando Limongi (2000) *Democracy and Development; Political Institutions and Well-Being in the World, 1950–1990*. New York: Cambridge University Press.

Prezworski, Adam (2004) "Democracy and Economic Development." i Mansfield, Edward og Richard Sisson (red.) *Political Science and the Public Interest* Columbus: Ohio State University Press.

Price, Don K. (1943) "The Parliamentary and Presidential Systems." *Public Administration Review* 3(4): 317–334.

Putnam, Robert D. (1993) *Making democracy work: civic traditions in modern Italy*. Princeton: Princeton University Press.

Rabushka, Alvin og Kenneth A. Shepsle (1972) *Politics in Plural Societies: A Theory of Democratic Instability*. Ohio: Merrill

Rae, Douglas W. (1967) *The Political Consequences of Electoral Laws*. New

Haven: Yale University Press.

Reid, Ann (1993) "Conflict Resolution in Africa: Lessons from Angola." INR Foreign Affairs Brief (Bureau of Intelligence and Research, U.S. Department of State, Washington, D.C., 6 april 1993).

Riggs, Fred W. (1988) "The Survival of Presidentialism in America: Para-constitutional Practices." *International Political Science Review* 9(4): 247–278.

Roberts, Kenneth M. (2006) "Populism, Political Conflict, and Grass-Roots Organization in Latin America." *Comparative Politics* 38 (2): 127–148.

Samuels, David og Kent Eaton (2002) "Presidentialism and, or, and versus Parliamentarism: The State of The Literature and Further Research" Paper presentert på "Consequences of Political Institutions in Democracy" ved Duke University, Durham.

Samuels, David J. og Matthew S. Shugart (2010) *Presidents, Parties and Prime Ministers*. Cambridge: Cambridge University Press.

Sartori, Giovanni (1970) "Concept Misformation in Comparative Politics." *The American Political Science Review* 64 (4):1033–1053.

Sartori, Giovanni (1976) *Parties and party systems : a framework for analysis*. Cambridge: Cambridge University Press

Sartori, Giovanni (1987) *The Theory of Democracy Revisited*. Chatham: Chatham House Publishers.

Schumpeter, Joseph A. (1994 [1943]) *Capitalism, Socialism og Democracy*. London: Routledge.

Sen, Amartya (1981) *Poverty and Famines*. Oxford: Clarendon Press.

Sen, Amartya (1999) *Development as Freedom*. Oxford: Oxford University Press.

Shugart, Matthew S. og John M. Carey (1992) *Presidents and Assemblies: Constitutional Design and Electoral Dynamics*. Cambridge: Cambridge University Press.

Shugart, Matthew S. og Stuart Mainwaring (1997) *Presidentialism and Democracy in Latin America Cambridge*. Cambridge: University Press.

Shugart, Matthew S. (1998) "The Inverse Relationship Between Party Strength and Executive Strength" *British Journal of Political Science* 28: 1–29

Sigmund, Paul E. *The Overthrow of Allende and the Politics of Chile, 1964–1976*. University of Pittsburg Press.

Smith, Tony (1978) "A comparative study of French and British decolonization." *Comparative Studies in Society and History* 20: 70–102.

Stepan, Alfred og Cindy Skach (1993) "Constitutional Frameworks and Democratic Consolidation." *World Politics*, 46 (1): 1 – 22.

Sklar, Richard L. (1987)"Comparative Studies in Society and History." *Comparative Studies in Society and History* 29 : 686–714.

Strøm, Kaare (1990) *Minority government and majority rule*. Cambridge: Cambridge University Press.

Therborn, G öran (1977) "The Rise of Democracy and the Rule of Capital." *New Leftist Review*, Vol 103: 3 – 41.

Tocqueville, Alexis (1988 [1835]) *Democracy in America*. New York: Perennial.

Tocqueville, Alexis (2001 [1856]) *The Old Regime and the Revolution*. Chicago: The University of Chicago Press.

Tsebelis, George. 1995."Decision Making in Political Systems: Veto Players in Presidentialism, Parliamentarism, Multicameralism, and Multipartyism." *British Journal of Political Science* 25 (3):289–326.

Valenzuela, Arturo (1995) "Chile: Origins and Consolidations of a Latin American Democracy." i Diamond, Larry, Juan J. Linz og Seymour Martin Lipset *Politics in Developing Countries*. London: Lynne Rienner Publishers.

Van de Walle, Nicholas (2003)"Presidentialism and clientelism in Africa's emerging party systems." *The Journal of Modern African Studies*, 41 : 297–321.

Vanhanen, Tatu *Democratization: A comparative analysis of 170 countries*. London: Routledge.

Von Neumann, John og Oskar Morgenstern (2004 [1944]) *Game Theory and Economic Behavior* Princeton : Princeton University Press.

Weber, Max (1958 [1905]) *The protestant ethic and the spirit of capitalism*. New York : Charles Scribner's sons.

Weber, Max (1964 [1915]) *The Theory of Social and Economic Organization*. New York: The Free Press.

Wooldridge, Jeffrey M. (2009) *Introductory econometrics : a modern approach*
Ohio : South-Western Cengage Learning.

World Bank (2009)"World Development Indicators 2009." Data set.

Vedlegg A

Utfyllende informasjon

A.1 Freedom in the World:

Civil Liberties Checklist

A. FREEDOM OF EXPRESSION AND BELIEF

1. Are there free and independent media and other forms of cultural expression? (Note: In cases where the media are state-controlled but offer pluralistic points of view, the survey gives the system credit.)
2. Are religious institutions and communities free to practice their faith and express themselves in public and private?
3. Is there academic freedom, and is the educational system free of extensive political indoctrination?
4. Is there open and free private discussion?

B. ASSOCIATIONAL AND ORGANIZATIONAL RIGHTS

1. Is there freedom of assembly, demonstration, and open public discussion?
2. Is there freedom for nongovernmental organizations? (Note: This includes civic organizations, interest groups, foundations, etc.)

3. Are there free trade unions and peasant organizations or equivalents, and is there effective collective bargaining? Are there free professional and other private organizations?

C. RULE OF LAW

1. Is there an independent judiciary?
2. Does the rule of law prevail in civil and criminal matters? Are police under direct civilian control?
3. Is there protection from political terror, unjustified imprisonment, exile, or torture, whether by groups that support or oppose the system? Is there freedom from war and insurgencies?
4. Do laws, policies, and practices guarantee equal treatment of various segments of the population?

D. PERSONAL AUTONOMY AND INDIVIDUAL RIGHTS

1. Do citizens enjoy freedom of travel or choice of residence, employment, or institution of higher education?
2. Do citizens have the right to own property and establish private businesses? Is private business activity unduly influenced by government officials, the security forces, political parties/organizations, or organized crime?
3. Are there personal social freedoms, including gender equality, choice of marriage partners, and size of family?
4. Is there equality of opportunity and the absence of economic exploitation?

Tabell A.1: Land som inngår i hovedanalysene

Albania (1991 -)	Ghana (1993-)	Marshalløyene (1992 -)	Solomonøyene (1991 -)
Antigua og Barbuda (1961 -)	Grenada (1974 -)	Mauritius (-)	Sentralafrikanske Republikk (1993 -)
Argentina (1983 -) P	Guatemala (-) P *	Mexico (2000)	Spania (1977 -)
Armenia (1991 -)	Guinea-Bissau (2000)	Albania (1991 -)	Sri Lanka (-) *
Australia (-)	Hellas (1974-)	Mikronesia (1991 -) P	St Lucia (1979 -)
Østerrike (-)	Honduras (1982 -) P	Moldova (1991 -)	St Vincent og Grenadinene (1979 -)
Bahamas (1973 -)	India (-)	Mongolia (1990 -) P	Surinam (1975 -)
Bangladesh (1986 -) P	Indonesia (1999 -)	Nepal (1991 -)	Sverige (-)
Barbados(-)	Irland (1991 -)	Nederland (-)	Sveits (-)
Belgia (-)	Island (-)	New Zealand (-)	Sør-Korea (1988-)
Belize (1981 -)	Israel(-)	Nicaragua(1984 -) P	Taiwan (1996 -)
Bolivia (1979 -) *	Italia (-)	Niger (1993 - 2000) P *	Thailand (1975 -) *
Brasil (1985 -) P	Jamaica (-)	Nigeria (1979 -) P *	Trinidad og Tobago (-)
Bulgaria (1991 -)	Japan (-)	Norge (-)	Tsjekkia (1993 -)
Canada (-)	Kapp Verde (1991 -)	Pakistan (1972 - 98) *	Tsjekkoslovakia (1990 - 1992)
Chile (1972 -) P *	Kenya (1998 -) P	Palau (1995 -) P	Tyrkia (-) *
Colombia (-) P	Kiribati(1979 -) P	Panama(1989 -) P	Tyskland, Vest (- 1990)
Comoros (1991 - 94) P	Kroatia (1991 -)	Papua Ny Guinea (1975 -)	Tyskland (1991-)
Congo (Brazzaville) (1992 - 96)	Kypros (1983 -) P	Paraguay (1989 -) P	Storbritannia (-)
Costa Rica (-) P	Latvia (1991 -)	Peru (1980 - 89) P	Ukraina (1991 -)
Danmark (1991 -)	Libanon (1972- 74)	Filippinene (1986 -) P	Uruguay* (-) P
Dominica (1978 -)	Liechtenstein (-)	Polen (1989 -)	USA (-) P
Dominikanske Republikk (-) P	Litauen(1991 -)	Portugal(1976 -)	Vanuatu (1985 -)
Ecuador (1979 - 1999) P	Luxembourg(-)	San Marino (1992 -)	Venezuela (-) P
El Salvador (1984 -) P	Makedonia(1991 -)	Sao Tome og Principe (1991 -)	
Estland (1991 -) P	Madagaskar (1993 -) P	Senegal (2000) P	
Fiji (1992- 1999)	Malawi (1994 -) P	Sierra Leone (1996 -) P *	
Finland (-)	Mali(1992 -)	Slovakia (1993 -)	
Frankrike(-)	Malta(-)	Slovenia (1991 -)	
Benin (1991 -) P	Burundi (1993-95) P		

P = presidentstyre * = stater som har opplevd demokratisk sammenbrudd i løpet av tidsserien. Derfor inngår ikke alle landårene

Tabell A.2: Demokratier som har byttet styreform

Stat	Byttet fra	Byttet til
Surinam	Parlamentarisk styre (75-80 & 87-90)	Semipresidentstyre (92-)
Comoros	Presidentstyre (90-91)	Semipresidentstyre (92-)
Kiribati	Presidentstyre (-81)	Semipresidentstyre (82-)
Bangladesh	Presidentstyre (86-90)	Parlamentarisk styre (91-)
Estland	Presidentstyre (91-92)	Parlamentarisk styre (93-)

Vedlegg B

Resultater fra robushetstester

Tabell B.1: Tabeller referert til avsnitt 5.5.1

	(I)	(II)	(III)	(IV)	(V)
Presidentstyrer	Sivile frheter -0.246** (0.102)	Sivile frheter -0.421*** (0.148)	Sivile frheter -0.379*** (0.147)	Sivile frheter -0.313*** (0.112)	Sivile frheter -0.426*** (0.145)
Tidligere militærstyrer	-0.182** (0.078)	-0.457*** (0.089)	-0.466*** (0.098)	-0.144 (0.092)	
Autoritær fortid	0.024*** (0.009)	0.036*** (0.009)	0.025*** (0.012)	0.008 (0.013)	
Regimealder t_{in}	0.036** (0.017)	0.047** (0.021)	0.062** (0.027)	0.034* (0.019)	
Befolkningstørrelse < 2 mill.	0.226* (0.124)	0.349** (0.137)	0.269 (0.177)	0.103 (0.192)	
Befolkningstørrelse > 100 mill	0.661*** (0.255)	0.760*** (0.216)	0.777*** (0.290)	0.408 (0.416)	-0.819** (0.411)
Distanse fra ekvator	0.856** (0.396)	1.419*** (0.372)	1.171*** (0.404)	0.606 (0.485)	0.310 (1.091)
Landareal t_{in}	0.052** (0.023)	-0.010 (0.025)	0.020 (0.025)	0.025 (0.039)	-0.119 (0.117)
Protestantisme	-0.034 (0.030)	0.092*** (0.018)	-0.020 (0.040)	-0.181*** (0.045)	-0.186 (0.238)
Islam	-0.068** (0.027)	-0.037* (0.021)	-0.072** (0.033)	-0.132*** (0.036)	-0.197 (0.229)
Katolisisme	0.026 (0.018)	0.069** (0.014)	0.037* (0.021)	-0.100*** (0.030)	-0.355 (0.232)
Annem religion	-0.017 (0.020)	-0.001 (0.012)	-0.044* (0.026)	-0.058** (0.026)	-0.297 (0.219)
Tidl. britisk koloni	-0.076 (0.213)	-0.322 (0.254)	-0.138 (0.260)	0.113 (0.187)	-1.631** (0.752)
Tidl. annen koloni	-0.203 (0.198)	-0.589*** (0.196)	-0.396** (0.231)		-0.985 (0.617)
BNP per kapita t_{in}	0.483*** (0.059)	0.094* (0.056)	0.300*** (0.077)	0.457*** (0.086)	0.881*** (0.149)
Befolkningstørrelse t_{in}	-0.072 (0.046)	0.054 (0.039)	-0.027 (0.057)	-0.038 (0.078)	0.162 (0.138)
Etnisk fraksjonallsering	-0.345 (0.251)	-0.294 (0.194)	-0.079 (0.302)	-0.358 (0.257)	0.725 (0.481)
80-tallet	-0.042 (0.067)	-0.039 (0.063)	0.052 (0.106)	-0.072 (0.072)	-0.180 (0.123)
90-tallet	-0.099** (0.046)	-0.051 (0.051)	-0.061 (0.061)	-0.119*** (0.042)	-0.251*** (0.087)
Øst-Europa	-0.854*** (0.256)	-0.871*** (0.295)	-0.790*** (0.297)		-1.217 (0.804)
Latin-Amerika	-0.103 (0.323)	0.101 (0.343)	-0.172 (0.350)	0.200 (0.266)	0.636 (0.594)
Midtøsten og Nord-Afrika	-0.382 (0.377)	0.524 (0.378)	0.358 (0.469)	0.158 (0.315)	-4.094*** (0.880)
Sør-Asia	0.225 (0.378)	0.054 (0.280)	0.000 (0.307)	0.011 (0.360)	0.000 (0.000)
Øst-Asia	-0.113 (0.264)	-0.926*** (0.332)	-0.770* (0.419)	0.000 (0.471)	-2.081*** (0.634)
Sør-Asia	-0.586 (0.378)	0.509* (0.281)	0.655* (0.388)	-0.969** (0.425)	-1.700** (0.720)
Oseania	0.535** (0.266)	-0.040 (0.262)		0.927*** (0.281)	0.758* (0.425)
Vest-Europa	1.813** (0.887)	3.293*** (0.997)	2.860*** (1.064)	2.667** (1.329)	-1.638** (0.770)
N	1390	1381	796	965	446
	u/ Vest-Europa(VE)	u/ Latin-Amerika(LA)	u/ VE og LA	tidl. koloni	tidl. junta

Standardfeil i parenteser

* $p < 0.10$, ** $p < 0.05$, *** $p < 0.01$

I modell I er vesteuropiske stater ekskludert. I modell II er latinamerikanske stater ekskludert. I modell III er vesteuropiske og latinamerikanske stater ekskludert. I modell IV er kun stater med fortid som koloni inkludert. I modell V er kun stater har v%rt et militærdiktatur i løpet av tidsserien 1972-2000. Se figur 5.2

Tabell B.2: Tabeller referert til avsnitt 5.5.1 fortsetter

	(I)	(II)	(III)	(IV)	(V)
	Sivile friheter	Sivile friheter	Sivile friheter	Sivile friheter	Sivile friheter
Presidentstyre	-0.273*** (0.069)	-0.310*** (0.088)	-0.274*** (0.100)	-0.168** (0.076)	-0.251*** (0.090)
Tidligere militærstyre	0.095 (0.065)	-0.235*** (0.075)	-0.172** (0.082)	-0.113 (0.073)	-0.113 (0.073)
Authoritær fortd	0.017** (0.008)	0.019*** (0.007)	0.029*** (0.007)	0.022** (0.007)	0.035*** (0.007)
Regimealder I_n	0.064*** (0.016)	0.047*** (0.012)	0.037** (0.016)	0.034** (0.015)	0.022 (0.015)
Befolkningsstørrelse < 2 mill.	0.489*** (0.101)	0.239*** (0.079)	0.335*** (0.113)	0.365*** (0.094)	0.346*** (0.105)
Befolkningsstørrelse > 100 mill	0.532*** (0.183)	0.447*** (0.160)	0.730*** (0.214)	0.773*** (0.216)	0.763*** (0.155)
Distanse fra ekvator	1.543*** (0.281)	1.199*** (0.337)	1.205*** (0.344)	1.339*** (0.339)	1.183*** (0.317)
Landareal I_n	-0.033* (0.020)	-0.020 (0.017)	0.003 (0.020)	0.005 (0.020)	0.006 (0.015)
Protestantisme	0.045** (0.021)	0.056*** (0.018)	0.065*** (0.019)	0.051*** (0.019)	0.072*** (0.018)
Islam	-0.020 (0.017)	-0.051*** (0.019)	-0.040* (0.022)	-0.047** (0.020)	-0.049** (0.020)
Katolisisme	0.045*** (0.017)	0.066*** (0.012)	0.055*** (0.012)	0.050*** (0.012)	0.069*** (0.012)
Annen religion	0.013 (0.014)	0.002 (0.010)	0.014 (0.012)	0.012 (0.012)	0.016 (0.012)
Tidl. britisk koloni	-0.129 (0.174)	-0.420** (0.175)	-0.272 (0.229)	-0.342 (0.238)	-0.457** (0.197)
Tidl. annen koloni	-0.360** (0.159)	-0.392*** (0.146)	-0.346* (0.181)	-0.261 (0.174)	-0.465*** (0.153)
BNP per capita I_n	0.164*** (0.045)	0.168*** (0.041)	0.214*** (0.054)	0.193*** (0.052)	0.237*** (0.049)
Befolkningsstørrelse I_n	0.045 (0.038)	0.014 (0.027)	0.023 (0.036)	0.015 (0.037)	0.013 (0.031)
Etnisk iraksjonalisering	-0.248** (0.126)	-0.576*** (0.185)	-0.404** (0.184)	-0.348* (0.186)	-0.477*** (0.157)
80-tallet	-0.132** (0.057)	-0.142** (0.056)		-0.079* (0.044)	-0.032 (0.045)
90-tallet	-0.067 (0.053)	-0.159** (0.065)		-0.089** (0.035)	-0.088** (0.038)
Øst-Europa	-1.649*** (0.240)	-1.065*** (0.188)	-1.004*** (0.239)	-1.004*** (0.251)	-0.855*** (0.195)
Latin-Amerika	-0.332 (0.243)	-0.268 (0.233)	0.135 (0.277)	0.116 (0.303)	0.253 (0.225)
Midtøsten og Nord-Afrika	-1.552*** (0.295)	-0.543* (0.265)	-0.194 (0.298)	-0.273 (0.312)	0.044 (0.248)
Sør-Asia	-1.042*** (0.316)	-0.163 (0.292)	0.133 (0.333)	0.110 (0.355)	0.609** (0.245)
Vest-Europa	-0.497*** (0.179)	-0.560*** (0.184)	-0.104 (0.196)	-0.178 (0.222)	-0.025 (0.158)
Øst-Asia	-1.431*** (0.292)	-0.483** (0.214)	-0.247 (0.234)	-0.169 (0.223)	-0.038 (0.184)
Sør-Asia	-1.382*** (0.326)	-1.013*** (0.257)	-1.000*** (0.331)	-1.002*** (0.282)	-0.529* (0.313)
Oseania	-0.142 (0.275)	-0.025 (0.213)	0.373* (0.214)	0.361 (0.262)	0.488*** (0.155)
pressemipres					
Konstant	3.454*** (0.821)	4.206*** (0.729)	2.827*** (0.903)	3.205*** (0.967)	2.616*** (0.743)
N	2708	2802	1975	1975	1957
	Polity2 > 0	1972-2008	inkl. tidsdummyer	Semipres. inkl.	eks. uteliggere

Standardfeil i parenteser

* $p < 0.10$, ** $p < 0.05$, *** $p < 0.01$

Modell I har polity2 > 0 som demokratisk minstekrav. I modell II utvides tidsserien til 1972- 2008. Modell III inkluderer dikotome variabler for hvert år, bortsett fra 1999 og 2000. I modell IV kategoriseres semipresidentialisme og presidentsialisme sammen. I modell V ekskluderes alle uteliggere (std. res >3).

Tabell B.3: Tabeller referert til avsnitt 5.5.1 –interaksjonseffekter

	(I)	(II)	(III)	(IV)	(V)	(VI)
	Stivle frhæter	Stivle frhæter	Stivle frhæter	Stivle frhæter	Stivle frhæter	Stivle frhæter
Presidentstyre	-1.310*** (0.262)	-1.356*** (0.747)	-1.040*** (0.325)	-0.494*** (0.163)	-1.561*** (0.291)	-1.350*** (0.367)
Utvøende begrensninger	0.096*** (0.017)	0.122*** (0.031)	0.093*** (0.027)	0.099*** (0.018)	0.099*** (0.018)	0.074*** (0.016)
Presidentstyre* utvøendes begrensninger	0.198*** (0.045)	0.235*** (0.118)	0.134*** (0.062)	0.232*** (0.050)	0.232*** (0.050)	0.269*** (0.063)
Antall partier	-0.023** (0.011)	-0.019 (0.014)	-0.019 (0.015)	-0.022** (0.011)	-0.045*** (0.013)	
Presidentstyre* antall partier	0.003 (0.023)	-0.024 (0.028)	0.008 (0.029)	0.004 (0.025)	0.022 (0.027)	
polcon3				0.161 (0.125)		
Presidentstyre *polcon3				0.804*** (0.293)		
Antall partier (org.)						0.027 (0.017)
Presidentstyre * antall partier (org.)						-0.105*** (0.036)
Tidligere militærsyre	-0.138** (0.072)	-0.127 (0.092)	-0.202** (0.082)	-0.183*** (0.075)	-0.131* (0.073)	-0.164*** (0.079)
Autortæter fortd	0.029** (0.007)	0.001 (0.009)	0.016* (0.008)	0.025*** (0.007)	0.024*** (0.008)	0.010 (0.007)
Regimealder	0.033** (0.016)	0.042** (0.021)	0.026 (0.020)	0.029* (0.016)	0.043** (0.017)	0.009 (0.016)
Populasjon < 2 mill.	0.320*** (0.106)	0.069 (0.103)	0.259 (0.198)	0.317*** (0.109)	0.363*** (0.114)	0.223** (0.109)
Populasjon > 100 mill	0.863*** (0.195)	0.457*** (0.158)	0.250 (0.178)	0.763*** (0.223)	0.839*** (0.200)	0.830*** (0.203)
Distanse fra ekvator	1.294*** (0.310)	0.992*** (0.305)	1.212*** (0.345)	1.283*** (0.362)	1.378*** (0.362)	1.432*** (0.358)
Landareal	-0.013 (0.019)	-0.055** (0.022)	-0.082*** (0.020)	0.005 (0.020)	0.000 (0.019)	-0.008 (0.021)
Protestantisme	0.054*** (0.018)	0.053*** (0.020)	0.052** (0.024)	0.063*** (0.019)	0.088*** (0.021)	0.074*** (0.021)
Islam	-0.042** (0.021)	-0.090*** (0.024)	-0.002 (0.021)	-0.032 (0.021)	-0.015 (0.023)	-0.030 (0.021)
Katolisisme	0.049*** (0.012)	0.038** (0.017)	-0.001 (0.014)	0.056*** (0.013)	0.087*** (0.015)	0.096*** (0.019)
Annem religion	0.010 (0.012)	0.014 (0.017)	-0.006 (0.014)	0.009 (0.012)	0.047** (0.018)	0.051*** (0.017)
Tidl. britisk koloni	-0.322 (0.200)	0.012 (0.161)	-0.026 (0.279)	-0.173 (0.249)	-0.416** (0.211)	-0.240 (0.192)
Tidl. annen koloni	-0.173 (0.196)	-0.084 (0.156)	-0.124 (0.257)	-0.272 (0.210)	-0.351 (0.217)	-0.203 (0.193)
BNP	0.231*** (0.048)	0.317*** (0.049)	0.179** (0.083)	0.234*** (0.052)	0.218*** (0.052)	0.234*** (0.040)
Populasjon log	-0.002 (0.034)	-0.011 (0.034)	0.080*** (0.031)	0.005 (0.035)	-0.000 (0.035)	-0.074** (0.037)
Enrisk fraksjonalsering	-0.406** (0.161)	-0.235 (0.181)	-0.147 (0.212)	-0.329* (0.193)	-0.402** (0.178)	-0.382*** (0.148)
80-fallet	-0.083* (0.049)	-0.081* (0.048)	-0.170** (0.057)	-0.076 (0.047)	-0.080 (0.051)	-0.043 (0.053)
90-fallet	-0.098** (0.043)	-0.064** (0.031)	-0.103* (0.054)	-0.095** (0.037)	-0.098** (0.042)	-0.098** (0.043)
Øst-Europa	-0.491* (0.267)	-0.683*** (0.234)	-0.500 (0.367)	-0.813*** (0.256)	-0.432 (0.277)	-0.836*** (0.235)
Latin-Amerika	0.408 (0.313)	-0.327 (0.254)	0.913** (0.459)	0.118 (0.326)	0.603* (0.332)	0.017 (0.298)
Midtøsten og Nord-Afrika	0.212 (0.323)	-0.620* (0.352)	0.000 (0.000)	-0.005 (0.314)	0.141 (0.352)	-0.349 (0.346)
Sør-Asia	0.460 (0.367)	-0.356 (0.342)	0.349 (0.481)	0.186 (0.367)	0.637 (0.396)	0.198 (0.406)
Vest-Europa	0.268 (0.239)	-0.222 (0.217)	0.840** (0.392)	0.005 (0.225)	0.309 (0.247)	-0.074 (0.239)
Øst-Asia	0.173 (0.261)	-0.467* (0.278)	0.544 (0.421)	-0.072 (0.241)	0.216 (0.280)	-0.189 (0.280)
Sør-Asia	-0.338 (0.339)	-0.651** (0.300)	-0.873* (0.479)	-0.866** (0.341)	-0.238 (0.356)	-0.464 (0.306)
Oseania	0.802*** (0.248)	0.192 (0.281)	0.809 (0.495)	0.562** (0.274)	0.798*** (0.297)	0.407 (0.306)
Konstant	2.329*** (0.827)	2.597*** (0.770)	2.022** (0.956)	2.741*** (0.905)	1.858** (0.869)	3.312*** (0.893)
N	1975	1554	913	1975	1924	1761

Standardfeil parenteser
* p < 0.10, ** p < 0.05, *** p < 0.01

Modell I inkluderer samtlige kontrollvariabler. Modell II inkluderer stater som har mer enn 5 p begrensninger for utøvende myndighet (kcon3). Modell III inkluderer stater som har mindre enn 7 p begrensninger for utøvende myndighet (kcon3). I modell IV mles utøvende begrensninger med polcon3. I modell V er Libanon, Palau, Kirgisistan, Marshalløyene, Nauru, Kiribati og Mikronesia ekskludert, ettersom Golder (2006) ikke finner det mulig å registrere formelle partistrukturer. Modell VI ekskludert samme stater som modell V. I tillegg betyr det det ikke imputerte dataer for antall partier.

Tabell B.4: Alternativ avhengig variabel

	(I)		(II)		(III)		(IV)	
	Stemmerett og ansvarliggjøring		Stemmerett og ansvarliggjøring		Rettsstatens kvalitet		Rettsstatens kvalitet	
Presidentstyre	-0.113***	(0.042)	-0.796	(0.792)	-0.071	(0.054)	-1.942**	(0.971)
Tidligere militærstyre	-0.163**	(0.063)	-0.154**	(0.061)	-0.113*	(0.067)	0.067	(0.073)
Autoritær fortid	0.019***	(0.003)	0.010***	(0.004)	0.020***	(0.003)	0.019***	(0.005)
Befolkningsstørrelse < 2 mill.	-0.007	(0.044)	-0.134	(0.195)	0.024	(0.068)	-0.317	(0.243)
Befolkningsstørrelse > 100 mill	0.324***	(0.061)	0.326***	(0.094)	0.265***	(0.066)	0.179	(0.113)
Distanse fra ekvator	1.391***	(0.226)	1.618***	(0.439)	1.727***	(0.160)	2.620***	(0.601)
Landareal $_{ln}$	-0.006	(0.009)	-0.016	(0.014)	0.004	(0.010)	-0.032	(0.020)
Protestantisme	0.034**	(0.014)	0.002	(0.018)	0.099***	(0.018)	0.072***	(0.024)
Islam	-0.021	(0.017)	-0.048**	(0.021)	0.015	(0.021)	0.001	(0.026)
Katolisisme	0.044***	(0.012)	0.028	(0.023)	0.098***	(0.017)	0.103***	(0.028)
Annen religion	0.011	(0.014)	-0.003	(0.019)	0.056**	(0.018)	0.052**	(0.024)
Tidl. britisk koloni	0.044	(0.103)	0.454	(0.393)	-0.249**	(0.109)	0.665	(0.511)
Tidl. annen koloni	-0.051	(0.102)	0.549	(0.609)	-0.498***	(0.092)	1.040	(0.750)
BNP per capita $_{ln}$	0.210***	(0.027)	0.194***	(0.030)	0.298***	(0.039)	0.150***	(0.041)
Befolkningsstørrelse $_{ln}$	-0.037**	(0.018)	-0.010	(0.037)	-0.026	(0.020)	0.078	(0.050)
Etnisk fraksjonalisering	-0.285***	(0.067)	-0.189**	(0.079)	-0.131	(0.110)	-0.138	(0.116)
80-tallet	0.009	(0.053)	0.037	(0.044)	-0.057	(0.039)	0.034	(0.049)
90-tallet	-0.078	(0.049)	-0.066*	(0.035)	-0.016	(0.027)	0.053	(0.040)
Øst-Europa	-0.803***	(0.133)	-1.040**	(0.416)	-1.529***	(0.156)	-2.018***	(0.523)
Latin-Amerika	-0.445***	(0.165)	-0.705**	(0.317)	-0.660***	(0.170)	-1.103***	(0.399)
Midtøsten og Nord-Afrika	-0.313*	(0.175)	-0.574***	(0.167)	-0.554***	(0.176)	-0.682***	(0.249)
Sør-Asia	-0.103	(0.193)	-0.365	(0.298)	-0.254	(0.208)	-0.743*	(0.389)
Vest-Europa	-0.398***	(0.123)	-0.679*	(0.361)	-0.828***	(0.159)	-1.443***	(0.462)
Øst-Asia	-0.386**	(0.162)	-0.738*	(0.405)	-0.666***	(0.163)	-1.327***	(0.511)
Sør-Asia	-0.520***	(0.180)	-1.151*	(0.627)	-0.417**	(0.212)	-1.783**	(0.788)
Oseania	-0.218	(0.182)	-0.457	(0.369)	-0.370**	(0.175)	-1.060**	(0.442)
Regimealder $_{ln}$			0.059*	(0.032)			0.154***	(0.035)
Konstant	-0.903*	(0.462)	-0.913**	(0.424)	-2.378***	(0.494)	-2.451***	(0.600)
N	2468		2468		2468		2468	
		OLS PCSE		RE2SLS		OLS PCSE		RE2SLS

Standardfeil i parenteser
 * $p < 0.10$, ** $p < 0.05$, *** $p < 0.01$

Tabell B.5: Rangert probit

	(I)		(II)		(III)		(IV)	
	Sivile friheter		Sivile friheter		Sivile friheter		Sivile friheter	
Presidentstyre	-0.585***	(0.168)	0.257	(0.264)	0.172	(0.507)	0.733	(0.835)
Utøvenes begrensninger					0.319***	(0.046)	0.367***	(0.090)
Presidentstyre* utøvenes begrensninger					-0.040	(0.072)	-0.044	(0.132)
Antall partier					-0.088***	(0.023)	-0.017	(0.043)
Presidentstyre* antall partier					-0.096**	(0.044)	-0.035	(0.113)
Tidligere militærstyre	-0.183	(0.132)	0.161	(0.175)	-0.045	(0.131)	0.211	(0.176)
Autoritær fortid	0.038***	(0.009)	0.002	(0.020)	0.036***	(0.010)	-0.001	(0.019)
Regimealder $_{ln}$	0.003	(0.036)	0.318***	(0.065)	0.045	(0.036)	0.264***	(0.062)
Befolkningsstørrelse < 2 mill.	0.330*	(0.175)	0.242	(0.361)	0.838***	(0.188)	0.201	(0.395)
Befolkningsstørrelse > 100 mill	1.811***	(0.181)	0.768**	(0.369)	1.541***	(0.183)	0.874***	(0.313)
Distanse fra ekvator	-0.230	(0.436)	0.447	(0.760)	-0.205	(0.426)	0.185	(0.792)
Landareal $_{ln}$	0.160***	(0.035)	0.047	(0.063)	0.040	(0.034)	0.008	(0.065)
Protestantisme	0.203***	(0.061)	0.081	(0.102)	0.389***	(0.072)	0.079	(0.098)
Islam	-0.065	(0.062)	-0.107	(0.103)	-0.029	(0.070)	-0.116	(0.103)
Katolisisme	0.050	(0.058)	0.019	(0.096)	0.111*	(0.067)	0.008	(0.092)
Annen religion	-0.072	(0.059)	-0.064	(0.097)	-0.116*	(0.067)	-0.074	(0.093)
Tidl. britisk koloni	-0.853***	(0.194)	-0.276	(0.374)	-1.519***	(0.190)	-0.492	(0.386)
Tidl. annen koloni	-1.495***	(0.214)	-0.778*	(0.407)	-1.355***	(0.286)	-0.765*	(0.423)
BNP per capita $_{ln}$	0.672***	(0.062)	0.529***	(0.129)	0.464***	(0.062)	0.487***	(0.131)
Befolkningsstørrelse $_{ln}$	-0.327***	(0.047)	-0.169*	(0.098)	-0.253***	(0.046)	-0.189**	(0.088)
Etnisk fraksjonalisering	-0.667***	(0.235)	-0.631	(0.437)	-0.891***	(0.200)	-0.592	(0.417)
80-tallet	-0.271***	(0.093)	-0.226**	(0.097)	-0.274***	(0.093)	-0.233**	(0.100)
90-tallet	-0.402***	(0.084)	-0.345***	(0.121)	-0.428***	(0.085)	-0.375***	(0.124)
_cut1			1.428	(1.848)			2.081	(1.767)
_cut2			2.575	(1.848)			3.322*	(1.774)
_cut3			4.013**	(1.837)			4.819***	(1.765)
_cut1								
Konstant	-0.598	(0.955)			-0.370	(1.055)		
_cut2								
Konstant	1.056	(0.958)			1.391	(1.058)		
_cut3								
Konstant	3.475***	(0.958)			3.801***	(1.059)		
rho								
Konstant	0.645***	(0.018)			0.644***	(0.020)		
N	1975		1975		1975		1975	
		Klyngestandardfeil		Tilfeldige effekter		Klyngestandardfeil		Tilfeldige effekter

Standardfeil i parenteser
 * $p < 0.10$, ** $p < 0.05$, *** $p < 0.01$

Tabell B.6: Sensitivitetsanalyse

	(I)	(II)	(III)	(IV)	(V)	(VI)	(VII)	(VIII)	(IX)	(X)	(XI)	(XII)	(XIII)	(XIV)
Presidenter/tyre	-0.291*** (0.103)	-0.280*** (0.098)	-0.286*** (0.098)	-0.292*** (0.099)	-0.289*** (0.099)	-0.284*** (0.104)	-0.285*** (0.099)	-0.285*** (0.104)	-0.285*** (0.099)	-0.285*** (0.104)	-0.285*** (0.099)	-0.285*** (0.099)	-0.285*** (0.099)	-0.285*** (0.099)
Anticorier/ferdi	0.029*** (0.008)	0.032*** (0.008)	0.032*** (0.008)	0.032*** (0.008)	0.032*** (0.008)	0.032*** (0.008)	0.032*** (0.008)	0.032*** (0.008)	0.032*** (0.008)	0.032*** (0.008)	0.032*** (0.008)	0.032*** (0.008)	0.032*** (0.008)	0.032*** (0.008)
Tidligere militærtyre	-0.187*** (0.077)	-0.219*** (0.078)	-0.214*** (0.077)	-0.214*** (0.077)	-0.214*** (0.077)	-0.214*** (0.077)	-0.214*** (0.077)	-0.214*** (0.077)	-0.214*** (0.077)	-0.214*** (0.077)	-0.214*** (0.077)	-0.214*** (0.077)	-0.214*** (0.077)	-0.214*** (0.077)
Landareid I_{it}	0.009 (0.019)	0.015 (0.019)	0.005 (0.019)	0.006 (0.019)	0.006 (0.019)	0.006 (0.019)	0.006 (0.019)	0.006 (0.019)	0.006 (0.019)	0.006 (0.019)	0.006 (0.019)	0.006 (0.019)	0.006 (0.019)	0.006 (0.019)
Distanse fra deutor	1.188*** (0.359)	1.272*** (0.369)	1.311*** (0.376)	1.427*** (0.372)	1.401*** (0.380)	0.479*** (0.112)	1.401*** (0.380)	0.479*** (0.112)	1.401*** (0.380)	0.479*** (0.112)	1.401*** (0.380)	0.479*** (0.112)	1.401*** (0.380)	0.479*** (0.112)
Befolkningsøkelse < 2 mill.	0.381*** (0.114)	0.382*** (0.122)	0.471*** (0.116)	0.495*** (0.121)	0.490*** (0.120)	0.549*** (0.169)	0.490*** (0.120)	0.549*** (0.169)	0.490*** (0.120)	0.549*** (0.169)	0.490*** (0.120)	0.549*** (0.169)	0.490*** (0.120)	0.549*** (0.169)
Befolkningsøkelse > 100 mill.	0.761*** (0.219)	0.775*** (0.210)	0.696*** (0.209)	0.678*** (0.212)	0.676*** (0.213)	0.686*** (0.189)	0.676*** (0.213)	0.686*** (0.189)	0.676*** (0.213)	0.686*** (0.189)	0.676*** (0.213)	0.686*** (0.189)	0.676*** (0.213)	0.686*** (0.189)
Professionssektore	0.064*** (0.019)	0.064*** (0.019)	0.051*** (0.019)	0.048*** (0.019)	0.047*** (0.019)	0.048*** (0.019)	0.047*** (0.019)	0.048*** (0.019)	0.047*** (0.019)	0.048*** (0.019)	0.047*** (0.019)	0.048*** (0.019)	0.047*** (0.019)	0.048*** (0.019)
Karaktellse	0.057*** (0.012)	0.058*** (0.012)	0.055*** (0.012)	0.054*** (0.013)	0.054*** (0.013)	0.054*** (0.013)	0.054*** (0.013)	0.054*** (0.013)	0.054*** (0.013)	0.054*** (0.013)	0.054*** (0.013)	0.054*** (0.013)	0.054*** (0.013)	0.054*** (0.013)
Armen religion	0.011 (0.012)	0.017 (0.012)	0.016 (0.012)	0.017 (0.012)	0.017 (0.012)	0.026* (0.013)	0.026* (0.013)	0.026* (0.013)	0.026* (0.013)	0.026* (0.013)	0.026* (0.013)	0.026* (0.013)	0.026* (0.013)	0.026* (0.013)
Tidl. annen koloni	-0.352 (0.239)	-0.324 (0.218)	0.042 (0.232)	0.046 (0.242)	0.065 (0.239)	-0.165 (0.221)	0.007 (0.209)	0.207 (0.205)	0.207 (0.205)	0.207 (0.205)	0.207 (0.205)	0.207 (0.205)	0.207 (0.205)	0.207 (0.205)
Etnik fraksjonaleisering	-0.408*** (0.192)	-0.368*** (0.188)	-0.112 (0.210)	-0.095 (0.217)	-0.087 (0.214)	-0.292 (0.229)	-0.272 (0.222)	-0.140 (0.182)	-0.140 (0.182)	-0.140 (0.182)	-0.140 (0.182)	-0.140 (0.182)	-0.140 (0.182)	-0.140 (0.182)
BNI per kapita I_{it}	0.019 (0.037)	0.020 (0.038)	0.032 (0.037)	0.045 (0.037)	0.039 (0.038)	0.031 (0.038)	0.031 (0.038)	0.031 (0.038)	0.031 (0.038)	0.031 (0.038)	0.031 (0.038)	0.031 (0.038)	0.031 (0.038)	0.031 (0.038)
BNI per kapita I_{it}	0.215*** (0.052)	0.238*** (0.053)	0.243*** (0.053)	0.243*** (0.053)	0.243*** (0.053)	0.243*** (0.053)	0.243*** (0.053)	0.243*** (0.053)	0.243*** (0.053)	0.243*** (0.053)	0.243*** (0.053)	0.243*** (0.053)	0.243*** (0.053)	0.243*** (0.053)
Latin-Amerika	-0.147*** (0.032)	-0.147*** (0.032)	-0.391 (0.308)	-0.429 (0.307)	-0.437 (0.290)	-0.673*** (0.254)	-0.673*** (0.254)	-0.673*** (0.254)	-0.673*** (0.254)	-0.673*** (0.254)	-0.673*** (0.254)	-0.673*** (0.254)	-0.673*** (0.254)	-0.673*** (0.254)
Middelen og Nord-Afrika	-0.064 (0.319)	-0.104 (0.309)	-0.718*** (0.267)	-0.781*** (0.272)	-0.768*** (0.249)	-0.886*** (0.303)	-0.886*** (0.303)	-0.886*** (0.303)	-0.886*** (0.303)	-0.886*** (0.303)	-0.886*** (0.303)	-0.886*** (0.303)	-0.886*** (0.303)	-0.886*** (0.303)
Sør-Asia	0.263 (0.366)	0.311 (0.367)	-0.584 (0.367)	-0.683*** (0.375)	-0.681*** (0.330)	-0.886*** (0.303)	-0.886*** (0.303)	-0.886*** (0.303)	-0.886*** (0.303)	-0.886*** (0.303)	-0.886*** (0.303)	-0.886*** (0.303)	-0.886*** (0.303)	-0.886*** (0.303)
Vest-Europa	-0.005 (0.227)	-0.089 (0.243)	-0.507*** (0.181)	-0.603*** (0.183)	-0.591*** (0.148)	-0.570*** (0.196)	-0.570*** (0.196)	-0.570*** (0.196)	-0.570*** (0.196)	-0.570*** (0.196)	-0.570*** (0.196)	-0.570*** (0.196)	-0.570*** (0.196)	-0.570*** (0.196)
Sør-Asia	-0.800*** (0.350)	-0.807*** (0.313)	-1.640*** (0.280)	-1.672*** (0.294)	-1.668*** (0.302)	-1.638*** (0.308)	-1.638*** (0.308)	-1.638*** (0.308)	-1.638*** (0.308)	-1.638*** (0.308)	-1.638*** (0.308)	-1.638*** (0.308)	-1.638*** (0.308)	-1.638*** (0.308)
Sør-Asia	0.512*** (0.227)	0.414*** (0.231)	0.009 (0.231)	0.041 (0.231)	0.041 (0.231)	0.041 (0.231)	0.041 (0.231)	0.041 (0.231)	0.041 (0.231)	0.041 (0.231)	0.041 (0.231)	0.041 (0.231)	0.041 (0.231)	0.041 (0.231)
Seemania	0.177*** (0.049)	-0.173 (0.049)	-0.009 (0.049)	-0.081 (0.049)	-0.081 (0.049)	-0.081 (0.049)	-0.081 (0.049)	-0.081 (0.049)	-0.081 (0.049)	-0.081 (0.049)	-0.081 (0.049)	-0.081 (0.049)	-0.081 (0.049)	-0.081 (0.049)
90-året	-0.088*** (0.037)	-0.082*** (0.037)	-0.079*** (0.037)	-0.075*** (0.038)	-0.077*** (0.038)	-0.085*** (0.038)	-0.085*** (0.038)	-0.085*** (0.038)	-0.085*** (0.038)	-0.085*** (0.038)	-0.085*** (0.038)	-0.085*** (0.038)	-0.085*** (0.038)	-0.085*** (0.038)
N	2.681*** (0.924)	2.498*** (0.914)	2.768*** (0.921)	2.579*** (0.907)	2.575*** (0.893)	3.231*** (0.889)	3.231*** (0.889)	3.231*** (0.889)	3.231*** (0.889)	3.231*** (0.889)	3.231*** (0.889)	3.231*** (0.889)	3.231*** (0.889)	3.231*** (0.889)

Standardized Parameters
* $p < 0.10$, ** $p < 0.05$, *** $p < 0.01$